

ANATOLIA BY TOURIST GUIDES OF TURKEY

# CROSSROADS

SUMMER 2003 • ISSUE NO: 1 • 3.50 US \$ • 6.000.000 TL



JEREED: A CHIVALROUS WAR GAME • AFTERNOONS IN MARDIN  
DEEP BLUE SEA • TURKISH STYLE: GRAND BAZAAR • GIFTS OF IDA





Publisher on behalf of İRO (İstanbul Tourist Guide Guild) • Sahibi - İRO adına

## Şerif Yenen

President of İRO - TUREB (Federation of Turkish Tourist Guide Associations) • İRO ve TUREB Yönetim Kurulu Başkanı



Address • Adres  
Soğancı Sok No:7 K:3  
34433 Cihangir, İstanbul, Turkey  
Tel: +90 (212) 292 05 20  
iro@tureb.org.tr  
www.tureb.org.tr

Editor in Chief • Genel Yayın Yönetmeni  
**Nilgün Girdivan**

Managing Editor • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü  
**Ayça Kesici Hanssen**

Art Director • Sanat Yönetmeni  
**Sinan Torunoğlu**

Director of Photography • Fotoğraf Direktörü  
**Kemal Nuraydın**

English Text Editor • İngilizce Editörü  
**Diane Hunter**

Advertising Manager • Reklam Müdürü  
**Aydan Sözeri** reklam@tureb.org.tr

Financial Director • Finans Direktörü  
**İlgihan Ünal**

Editorial Board • Yayın Kurulu

**Nur Öztürk, Halil Güçlü, Nükhet Everi, Sevdâ Kali, Aydın Kudu, Engin Baran, Sedat Bornovalı, Avni Erdem** (İRO)  
**Hüsnü Ovacık** (İZRO)  
**Murat Tiryaki, Murat Özsoy** (ARED)  
**Sedat Çakmak** (AKREDER)  
**Bilal Coşkun** (KARED)

Contributors • Katkıda bulunanlar

**Çiğdem Özdemir, Selma Çoban, Ülfet Taylı, Hatice Seçkin Akuğur, Mustafa Fırat, Şule Ergök, İlky Altuner, Şükriye Mekik**

Graphical design & application • Grafik tasarım ve sayfa düzenleme

## AWorkShop

Web Bilgisayar Yazılım Grafik Atölyesi  
www.aworkshop.biz  
(216) 449 22 66

Color separation and prepress • Renk ayrımı ve baskıya hazırlık

**Ebru Grafik ve Mat. A.Ş.**  
(212) 526 01 13

Printing • Baskı

**Şan Ofset**  
(212) 289 24 24

ISSN 1304-0472 Crossroads

www.tureb.org.tr/crossroads  
crossroads@tureb.org.tr

Cover • Kapak

The Hadrian Temple / Hadrian Tapınağı

## FROM THE PUBLISHER



Who could possibly know Turkey better than tourist guides?

With its geographical characteristics and cultural diversity, Anatolia is a source of pride for all its inhabitants. You cannot help but give in to the clichés: Fierce seas and elaborate bays, of innumerable tones of blue and green... Besides the sea and sand, history comes into play with all its buried civilizations, demolished and rebuilt over and over again. The Hittites mix with the Hattis. The Ionian, Lydian, Carian, Lycian, Phrygian, and Urartian civilizations meet in the same crucible. The Byzantine, one of the longest lasting empires of the world, takes its place on the magnificent stage of the Anatolian soil. In addition, Seljuk and Ottoman art and architecture leave behind immortal works.

The pioneering spirit for exploration and adventure was best represented by ancient travelers in Anatolia. When a traveler set out for distant places to know other people, he was constantly in search of answers to his own questions. Sometimes his knowledge mixed with imagination, and "itineraries" came into being. Tourist guides of our age are basically like the travelers of ancient times. Though they are greater in number than those of ancient ages, the motive to explore the unknown remains the same. And that is what we mean by, "Who could possibly know Turkey better than we do?"

American writer Ursula K. Le Guin, says, "A true journey is the one made to the past". When a tourist guide traces ancient cultures, he comes face to face with the contrasts with today's world, and is newly motivated.

Crossroads will look at the nature, culture, and history from the tourist guides' perspective... And it will, in a sense, correspond to the desire to set out for journeys, which exists deep inside of every one of us.

Wishing you a nice summer...

## YAYINCIDAN



Türkiye'yi biz rehberlerden daha iyi kim bilebilir?

Coğrafi özellikleri ve kültürel çeşitliliği ile Anadolu, üzerinde yaşayan herkes için kıskırtıcıdır. Klişelere boyun eğersiniz: Hırçın deniz, incelleme işlenmiş koylar, mavinin, yeşilin binbir tonu... Deniz ve kum yetmez, tarih, olanca derinliği, yıkılıp yeniden kurulmuş uygarlıkları ile önünüze çıkarır. Hititler, Hattilerle karışır. İon, Lydia, Karia, Lykia, Frigya, Urartu uygarlıkları buluşur. Dünyanın en uzun ömürlü imparatorluklarından biri olan Bizans, Anadolu topraklarının görkemli sahnesindeki yerini alır, yine Selçuklu ve Osmanlı sanatı, mimarisi ölümsüz yapıtlar bırakır.

Keşfetme ve macera duygusunu Anadolu'da da gezginler temsil eder. Gezgin ötekini tanıırken, bir yandan kendi sorularını arar. Bilgisi bazen düş gücüne karışır, "seyahatnameler" doğar. Turist rehberleri günümüzün gezginleridir. Sayıları eski çağlara göre hayli artmışsa da, keşfetme istekleri aynı kalır. "Türkiye'yi bizden iyi kim bilir?" derken bunu kastediyoruz işte.

Amerikalı yazar Ursula K. Le Guin, "Gerçek yolculuk geçmişe yapılandır" der. Turist rehberinin yolculuğu da çok yönlüdür. Geçmiş kültürlerin izini sürerken, günümüz dünyasına ait farklılıklarla yüz yüze gelir, yenilenir.

Crossroads turist rehberinin bakış açısıyla bakacak doğaya, kültüre, tarihe... Crossroads bir bakıma hepimizin içindeki yola çıkma isteğinin karşılığı.

İyi bir yaz dileğiyle...

Şerif Yenen



# CONTENTS / İÇİNDEKİLER

## TRADITIONS / GELENEKLER



**8** Jereed: A Chivalrous War Game / *Cirit: Asil Bir Savaş Sporu*

## LEISURE HOURS / KEYİF ZAMANI



**14** Tea Time / *Çay Saati*

## ON THIS LAND / BU TOPRAKLARDA



**22** Afternoons in Mardin / *Mardin'de Akşamüstü*

## ARCHEOLOGY / ARKEOLOJİ



**34** Olba Diocaesarea

## OUR SUNKEN TREASURES / SU ALTI ZENGİNLİKLERİMİZ



**40** Deep Blue Sea / *Özgürlüğün Kucağında*

## ARCHEOLOGY / ARKEOLOJİ



**46** Road of Belief / *İnanç Yolu*

## NOSTALGIA / NOSTALJİ



**56** Grand Bazaar: The First Shopping Mall / *Kapalıçarşı: İlk Alışveriş Merkezi*

## FACE TO FACE / YÜZ YÜZE

**64** Documentary Film Maker: Tolga Örnek / *Belgesel Film Yönetmeni*

## FLORA / FLORA



**70** Gifts of Ida / *İda Armağanları*

## THE CITY / KENT



**78** The New Face of Maslak / *Maslak ve Yeni Çehresi*

## OVERSEAS / DENİZAŞIRI



**82** Name: Renaissance, Place of Birth: Florence / *İsmi: Rönesans, Doğum Yeri: Floransa*

## YOUR GUIDE RECOMMENDS / REHBERİNİZ ÖNERİYOR

**94**

© All rights reserved. NO part of this magazine may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including copying, recording and storing in any information storage and retrieval system without written permission from the publisher. While every effort has been made to make the information given as complete and as accurate as possible, this text should only be used as a general guide and not as an original source of information. Comments, suggestions or corrections relating to possible errors both typographical and in terms of content would be much appreciated. The publisher shall have neither liability nor responsibility to any person or entity with respect to any loss or damage caused, or alleged to be caused, directly or indirectly by the information contained in the magazine.

© Her hakkı saklıdır. Bu derginin hiçbir bölümü izinsiz olarak tekrar üretilemez veya hiçbir biçimde ya da araçla, ister elektronik, ister mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi depolama sistemiyle başka bir yerde kullanılamaz. Bu dergide verilen bilgilerin doğru olması için elden gelen her türlü çaba harcanmış olmasına rağmen bu derginin yalnızca bir rehber olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Yorum, öneri veya düzeltmeler takdirle karşılanır. Bu dergide verilen bilgilerden doğrudan ya da dolaylı olarak olumsuz biçimde etkilenen kişi veya kurumlara karşı yayıncının hiçbir sorumluluğu yoktur.



TRADITIONS

GELENEKLER



∞ CROSSROADS



*A CHIVALROUS WAR GAME*

---

# JEREED·CİRİT

---

*ASİL BİR SAVAŞ SPORU*

WRITTEN BY / YAZAN  
**LEVENT CİNEMRE**

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF  
**REFİK ONGAN**

**ENG** Could a wrestler, who forgave his opponent just as he was about to make his opponent's shoulders touch the ground, score a point? Could a football player who was about to shoot a penalty give up but still have the score written on the board? The answer to these questions is "No, of course not". This is not typical of a sportsman, because what they do is based on rivalry. The main rule of rivalry is to put your rival under pressure and then beat him.

However, the game Turkish horsemen played in the bush of Asia since ancient times is such a game. They played this game during their spare time when they weren't fighting or going to war, to keep their bodies fit. It is played on horseback with a stick in hand. Its aim is to hit the rival like thunder but the most interesting rule is that you can score when you let your rival go. In this game, which appeared on the plateaus of Asia Minor after the Turks came here, the horseman lets go his rival just at the moment the rival has no chance to escape. Yet the horseman is rewarded with a "good for you!" by the judges. Furthermore, the horseman scores the same point as if he had hit his rival.

Jereed is most popular around Erzurum, which is also famous for its high plateau. We wonder why? Maybe it is because of its climate, or its water, maybe because of their love for bravery. Bayburt, where Mugisiddin Tuğrul Shah organized jereed games to celebrate his victory after he rebuilt his fortress after it was destroyed in a former war, is a significant place. During festivities that have been performed every Friday since 1092, jereed has kept its indispensable place for centuries. Since the 16th century this game has been regarded as a war game by the Ottomans to improve the relationship between the horseman and his horse, and thus to become more skillful warriors.

Meanwhile, it spread all through Asia Minor from Sinop to Antalya, Balıkesir, and Muş. Although Sultan Mahmut, who was victorious after his struggle with the Janissaries and who initiated the Ottoman modernization movement, banned this game because it was dangerous, it has survived until recent years.

People in Konya, Balıkesir, Muş or Antalya no longer come together to play jereed. Jereed is nowadays played at religious feasts, festivities or liberation days. This is so from Bayburt to Söğüt, even in Erzurum, which has a jereed field. The only exception is Kağıthane Municipality, which has been organizing jereed competitions on special fields in its borders for the past three years. It is obvious



**TR** Karşısındakinin sırtını yere getirmek üzere olan bir güreşçi rakibini affederse puan alabilir mi? Penaltı vuruşuyla takımına üç puan kazandırmak üzere olan bir futbolcu atıştan vazgeçmesine rağmen tabelaya "gol" yazdırabilir mi? Bu soruların yanıtı "Hayır, mümkün değil." Gerçekten de sporcular böyle davranmaz. Çünkü yaptıkları iş bir rekabete, yarışmaya dayanır. Rekabetin ana kuralı da rakibi zor duruma soktuktan sonra son hamleyi yapıp onun işini bitirmektir.

Oysa tarihin kadim zamanlarından beri Ortaasya'nın çayırılık steplerinde at koşturan Türkler'in, savaşmadıkları nadir günlerde canları sıkılmasın, vücutları esnekliğini kaybetmesin diye oynadıkları cirit, böyle bir spor. Çünkü elde sopa, altta at, rakibin üzerine yıldırım gibi ağıp onu vurmaktan ibaret olan oyunun



that Turks today are far different from those of ancient times when they were a warlike tribe. Turkey is no longer famous for its warlike games. It is no longer remembered for wrestling (except for famous wrestlers Ahmet Ayık to Hamza Yerlikaya in Edirne), archery marksmanship, and fencing. However, such a valuable game as jereed in which the rival in a difficult situation is forgiven, should have survived. It should be revived, not because it is a speedy, exciting game, not because it causes an adrenalin high, but because it gives premium to chivalry in the European tradition and to manliness in the Turkish tradition.

### **How Jereed is Played**

In jereed, there are two teams. At both ends of

*en ilginç yanı, rakibe aman verenin de puan alması. Yani Türkler'in Anadolu'ya girişiyle birlikte bu yaylalarda görülmeye başlayan dörtlü atın üzerindeki binici, rakibini sıkıştırıp sopasını atarak vurabilecek konumdayken, rakibin kaçmak için şansı kalmamışken vurmuyunca, ciritini atmayınca, onu affedince, hakem heyetinden sıkı bir "Aferin" alıyor. Üstelik, bu aferinin puan karşılığı, rakibini vurması halinde alacağı puana eşit.*

*Nedendir bilinmez, belki havasından, belki suyundan, belki insanların yiğitlik sevdasından, Türkiye'de ciritin en yaygın olduğu yer, geçmişte de şimdi de yüksek yaylalarında üç parmak çimlerin bittiği Erzurum civarı olmakla birlikte ciritin Anadolu tarihindeki serüveni içinde, Muğisiddin Tuğrul Şah'ın, savaşta yıkılan kalesini onardıktan sonra zaferin ve*



a rectangular field, 70 by 120 meters, the teams of 6, 8, or, 12 players take their places. In their right hands they carry the jereed they are going to throw, and in their left hand they have their spare jereed. One horseman leaves the line, advances to the opponent's line at 30 or 40 meters and calls out the name of a rival player to invite him to the field. He throws the jereed in his right hand towards him, turns back and rides towards his line. The rival player whose name is called chases him and throws his jereed at him. Then another player from the first player's line meets the rival player. This time the rival player tries to return to his line.

*yeni memleketin şerefine cirit oyunu düzenlediği Bayburt'un da önemli yeri var. Nitekim, 1092 yılından itibaren her cuma günü yapılan şenliklerde, cirit vazgeçilmez bir spor olarak yüzyıllarca yerini korumuş. Ortaasya'daki kadar değilse de hayatlarının ve seferlerinin vazgeçilmez unsuru, atla binicisi arasındaki ilişkiyi geliştirmek ve savaş meydanında bunun yararını görmek olan Osmanlı tarafından, 16. yüzyıldan itibaren faydalı bir savaş oyunu olarak görülmüş. Bu arada Sinop'tan Antalya'ya, Balıkesir'den Muş'a, Anadolu'nun dört bir yanına yayılmış. Gerçi yeniçeriler ile girdiği mücadeleden galip çıkarak Osmanlı modernleşmesini başlatan Sultan II. Mahmut*



The second player tries to unseat the rival player and throw his jereed. The game goes on like this. The player who hits the opponent with the jeered scores a point. The player on his horse takes all positions to escape from the opponent's jereed; he lies on the horse or slides under the horse. Some skilled players hit the opponent three or four times before he reaches the line. If there are players who do not like each other, they are not placed in opponent teams. When the game is over, a committee consisting of old players from opponent teams announces the result of the game. Those who have won are given feasts and presents. ▲

tarafından tehlikeli olduğu gerekçesiyle yasaklanmış ama, yine de güreş gibi son yıllara kadar varlığını sürdürmüştü.

Artık ne Konya'da, ne Balıkesir'de, ne Muş'ta, ne de Antalya'da insanlar biraraya gelip cirit oynamıyor. Cirit oyunları kurtuluş günü, bayram ya da şenlikler gibi özel günlerde yerel yetkililerin girişimiyle düzenleniyor. Bayburt'tan Söğüt'e, hatta cirit sahası bile olan Erzurum'a kadar bu böyle. Sadece son üç yıldır İstanbul Kağıthane Belediyesi, sınırları dahilindeki uygun bir alanda cirit müsabakaları düzenliyor. Belli ki Türkler artık savaşçı bir kavim oldukları eski günlerden çok farklı. Savaştan ve savaşçılıktan türemiş oyunlarda Türkiye adını duyuramıyor. Edirne'deki yağlı güreşlerle Ahmet Ayık'tan Hamza Yerlikaya'ya uzanan istisnalar sayılmazsa güreşte, okçulukta, atıcılıkta, eskrimde Türkiye'nin adı bile geçmiyor. Oysa zor duruma düşmüş rakibini başışlayan oyuncuya, onu vuran kadar puan veren ciritin bir değer olarak sürmesi, sürdürülmesi gerekirdi. Savaşçı geçmiş hatırına ya da yüksek tempolu, heyecanlı, adrenalin salgılatan bir oyun olması nedeniyle değil, dünyada, Avrupalılar'ın tanımıyla şövalyece duygulara, Türkiye'deki deyimlerle de delikanlılığa prim veren tek oyun olması adına, cirit hâlâ oynanıyor olmalıydı.

### **Ciritin Oynanışı**

Ciritte iki takım bulunur. Bu takımlar 70 ilâ 120 metre genişliğindeki bir alanda karşılıklı olarak alanın en gerisinde 6'şar, 8'er veya 12'şer kişi olarak dizilirler. Sağ ellerine atacakları ilk ciriti, sol ellerine de yedek ciritlerini alırlar. Bir taraftan bir atlı çıkıp, karşı tarafa 30-40 metre kadar yaklaşarak oyuncularından birisinin adını seslenip meydana davet eder. Sağ elindeki ciriti ona doğru savurur, sonra geri dönüp atını kendi sırasına doğru mahmuzlar. Karşı tarafın davet edilen oyuncusu hızla onu takip eder, elindeki ciriti geri dönüp kaçan rakibine fırlatır. Sonra ilk oyuncunun çıktığı sıradan diğer bir ciritçi onu karşılar. Karşı sıradan çıkan, sırasındaki yerini almak için süratle yerine dönmeye çalışır. Bu defa rakibi onu kovalar ve ciritini atar. Oyun böylece sürer. Cirit isabet ettiren ciritçi takımına sayı kazandırır. Eğer ciritçi attığı ciriti rakibine değil de ata isabet ettirmişse sayı kaybeder. Ciritçi rakibin ciritinden kaçmak için çeşitli hareketler yapar; atın sağına soluna, karnının altına, boynuna yatar. Bazı usta ciritçiler rakibi kaçıp dizisine ulaşana kadar üç-dört cirit ona isabet ettirir. Ciritçiler arasında birbirine hasım olanlar varsa, bunların karşı taraflarda yer almamasına dikkat edilir. Oyun sona erince, eski ciritçilerden bir kurul, oyunun sonucunu ilân eder. Başarılı olanlara ödüller, ziyafetler verilir. ▲

## TEA TIME

## ÇAY SAATI

WRITTEN BY / YAZAN  
**LEVENT CİNEMRE**

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF  
**REFİK ONGAN, AYDIN KUDU**

**ENG** "The first cup moistens my lips and throat; the second breaks my loneliness; the third searches my sterile intestines but only finds strange symbols of five thousand volumes; the fourth makes me perspire slightly, and all the wrongs of life leave me through my pores; with the fifth I am purified; the sixth calls me to the world of immortals; the seventh... No, I cannot take anymore! I only feel the breath of a cool breeze on my arms. Where is heaven? Let me fly with the sweet breeze and blow to faraway lands."

Approximately 1000 years ago, a man named Lan Tung, who lived during the Tang Dynasty, wrote these words. Who knows who he was? We do know that he drank cups and cups of tea like us Turkish people, who do not start the day without dark and strong tea in a delicate glass cup; who offer their guests at the office a glass of tea before talking business to accompany the "How are you?" introduction part. Tea is our indispensable drink during the backgammon parties at teahouses, during the friendly chats, in the tea gardens whose regular visitors are sweethearts hand-in-hand, and during the visits we make with all the family together.

### Eyelids of a Buddhist Monk

The history of tea goes back even earlier than the time of Lan Tung. In the 2700's B.C., Chinese Emperor Shen Nung, who was regarded as the inventor of agriculture and herbal medicine, loved

**TR** "İlk fincan dudaklarımı ve boğazımı nemlendirir; ikinci fincan yalnızlığımı kırar; üçüncü fincan kıraç bağırsaklarımı arar fakat beş bin ciltlik garip semboller bulur; dördüncü fincan hafifçe terletir, hayatın tüm yanlışları gözeneklerimden çıkar gider; beşinci fincanda arıyorum; altıncı fincan beni ölümsüzlerin dünyasına çağırır; yedinci fincan... Ahhh, daha fazla içemem! Yalnızca kollarımdan esen serin rüzgarın nefesini hissederim. Cennet nerededir? Bırak bu tatlı meltemde uçayım ve uzaklara eseyim."

Bundan yaklaşık 1000 sene önce, Çin'deki Tang Hanedanı sırasında Lau Tung adlı biri yazmış bu sözleri. Kimbilir kimdi Lau Tung? Ama sabahları ince belli bardakla tavşan kanı çay olmadan güne başlayamayan, işyerine her gelen misafire, konuya girmeden önce "Eee, daha daha nasılsın" faslına eşlik etmek üzere çay ikram etmeden duramayan biz Türkler gibi, bardak bardak çay içtiği kesin. Çay, kahvehanelerdeki okey-tavla partilerinde, dost sohbetlerinde, el ele tutuşmuş sevgililerin müdavimi olduğu çay bahçelerinde, akşam ailece gidilen misafirlikte, vazgeçilmez içeceğimiz.

### Budist Keşişin Gözkapakları

Çayın tarihi, Lau Tung'un bize seslendiği yıldan da binlerce yıl öncesine gidiyor. M.Ö. 2700 yıllarında, zamanın Çin imparatoru, ziraatin ve bitkisel ilaçların mucidi sayılan Sheng Nung, şimdilerde bizde "kant" adıyla bilinen kaynamış su içmeyi pek severmiş. Rivayet bu ya, günlerden bir gün elinde bir fin-



to drink hot water, which we call "kant" now. It is narrated as hearsay that one day as he was strolling with his cup of hot water in his hand in his garden, a leaf dropped into his cup accidentally. Nung noticed the different sweet taste in the water. From then on he started drinking water mixed with these leaves. Naturally everybody around him started drinking hot water this way.



According to another story, a Buddhist monk called Bodidarma made an oath that he would not sleep for seven years. But during the fifth year he could not fight sleep anymore and his eyelids became heavy and eventually fell. So he cut his eyelids off and threw them on the floor. From the soil where his eyelids fell, a tea plant grew.

These are stories but in reality tea was known in the Fulkien or Seshman regions of China and the Assam forests of India in the 2700's B.C. It became widespread because it was pleasant to drink, it was good for the health and it prevented drowsiness. During three Dynasties in China (300's B.C.) tea was consumed everywhere. Naturally in that period wet leaves were boiled to obtain tea.

It was only in the 3rd century A.D. that tealeaves were dried and it became a drink available in all seasons. Later on it began to spread outside China. In the 5th century, Turkish tribes became acquainted with tea and they started buying tea from the Chinese. The Tang Dynasty (618-907 A.D.) was the golden age of tea in China. During this period drinking tea became an aesthetic ritual. The commercial caravans, which journeyed from China to the Middle East, brought tea as well as silk and porcelain. Tea drinking became customary in Japanese Empire palaces through the influence of Buddhist monks. From that time on the drinking of tea became popular among the general population.

can kaynamış suyla bahçesinde dolaşırken, farkında olmadan fincanının içine bir yaprak düşmüş. Nung, içtiği suda değişik ve güzel bir tadın farkına varmış. Sonra bu bitkinin yapraklarını hep sıcak suya karıştırarak içmeye başlamış. İmparator içer de etrafındaki durur mu; onlar da aynısını yapmışlar. Çayın çay oluşunun bir öyküsü bu.

Bir başka rivayete göre de Bodidarma adlı bir Budist keşiş, ibadetini taçlandırmak için yedi yıl uykusuz kalacağına yemin etmiş. Ancak beşinci yıla geldiğinde uyku bastırmış ve gözkapakları ağırlaşmış, sonunda kapanmış. O da gözkapaklarını kesip yere atmış. Attığı yerden çay bitkisi filizlenmiş.

Rivayet muhtelif ama bilinen bir gerçek var ki çay, M.Ö. 2700'lü yıllarda Çin'in Fukien veya Şeşuan bölgesinde ya da Hindistan'ın Assam ormanlarında ortaya çıkmış. İçiminin verdiği zevk, uykuyu bastırması ve sağlığa iyi gelmesi gibi nedenlerle giderek yayılmış. Çin'de Üç Krallık döneminde (M.Ö. 300'lü yıllar) her yerde çay tüketiliyordu.

Tabii o dönemde, yaş yapraklar kaynatılarak elde edilen çay içiliyordu. Çayın bütün mevsimlerde bulunabilen bir içecek haline gelebilmesi için, yaprakların kurutulduğu M.S. 3. yüzyılı beklemek gerekmiş. Daha sonra Çin'den çevreye yayılmaya başlamış. M.S. 5. yüzyılda Türk boyları da çayla tanışıp Çinliler'den çay alır ve içer olmuşlar. Tang Hanedanı döneminde (M.S. 618-907) Çin'de çayın altın çağı yaşanmış. Bu dönemde çay içmek bir sanat haline gelmiş. Artık Ortadoğu'dan Çin'e giden ticaret kervanları ipek ve porselenin yanı sıra çay da alıyorlarmış. Hatta önce Budist rahipler aracılığıyla Japon imparatorluk sarayına giren çay, kısa sürede orada da yayılmış.

### Boston Çay Partisi

Avrupalılar ise çayın tadına varmak için birkaç yüzyıl daha beklemişler. Hollandalı tüccarlar yeşil toz halindeki çayı 17. yüzyılın başında Japonya'dan gemiyle getirmişler. Önceleri çok pahalı bir içecek olan ve sadece kraliyet ailesine ait bir ayrıcalık olan çay, daha sonra soylu İngiliz leydilerinden Bedford Düşesi'nin günlük törensel ikramı haline dönüşmüş. Düşes hanım her gün saat dört sularında konuklarını çağırıp çay ikramlarını bir törene dönüştürünce, kısa sürede "4 çayı" olarak aristokratik gelenekler içinde yerini alan çay, daha sonra "five o'clock tea"ye dönüşmüş. Hollanda'da da benzer bir gelenek kraliyet ailesinden yayılmış.

Çayı en az bizim kadar seven İngilizler, kısa zamanda sömürgeleri durumundaki Hindistan'la Sri Lanka'nın (eski adı Seylan) çay üretimi için eşsiz olanaklar sun-





### **Boston Tea Party**

Europeans had to wait a few centuries to be introduced to tea. Dutch merchants first brought tea (a yellow powder) by ship from Japan in the beginning of the 17th century. At first it was an expensive beverage and it was a privilege of the royal family in the Netherlands and then in Great Britain. Later, tea drinking became the daily ritual of noble ladies such as the English Duchess of Bedford. The Duchess used to invite her guests around four o'clock in the afternoon for her tea parties, which turned into ceremonies. Later this became a "five o'clock tea".

The British, who enjoy tea drinking as much as we do, established tea plantations in their colonies in India and Ceylon (Sri Lanka), realizing that they provided unique opportunities for tea cultivation. For some time, a considerable quantity of tea production and trade was the monopoly of the British.

In the late 17th century, British immigrants carried tea with them to America where it was regarded as a necessity. In 1760 tea was in third place in the list of imported goods. However, England's finances

*duğunu keşfedip, orada üretime geçmişler; bir dönem dünya çay üretiminin ve ticaretinin büyük bölümü İngilizlerin tekeline girmiş.*

*Amerika'nın çayla tanışması ise 17. yüzyılın sonlarına rastlar. İngiliz göçmenleri tarafından Amerika'ya götürülen çay, zamanla Amerika'da, özellikle toplumun üst tabakaları arasında yayılmış. 1760 yılında Amerika'ya ithal edilen mallar arasında çay üçüncü sırada geliyordu. Ancak Fransa ile giriştiği yıllık savaştan bitkin çıkan İngiltere, yeni bir gelir kaynağı bulduğunu sanarak çaya yüksek vergiler koyunca, o zamanlar İngiliz kolonisi olan Amerika'da durum büyük huzursuzluğa yol açmış. 16 Aralık 1773'te Boston limanındaki çay yüklü gemileri basan Amerikalılar, 342 sandık çayı denize atmışlar. "Boston Çay Partisi" diye tarihe geçen bu olay, Amerika'nın İngiltere'ye karşı bağımsızlık savaşını hızlandırmış.*

### **Türkler ve Çay**

*Türkler'in çayla ilk kez 5. yüzyılda tanıştığını biliyoruz. Ancak Türkler, çayı Anadolu'ya getirmemiş. Selçuklu ve Osmanlı zamanında kahve içen Türkler'in günlük hayatına çayın girmesi, Avrupa'yla ilişkilerinin arttığı döneme denk geliyor. Çay üretimi için ilk girişim, 1888 yılında zamanın Ticaret Nazırı (Bakanı)*



were depleted at the end of the war with France so, trying to find new sources of income, they imposed considerably high taxes on tea. Americans revolted at the idea of "taxation without representation", as they were only a colony of the British and had no representation in parliament. On December 16, 1773, Americans raided ships, which were loaded with tea, in the Boston port and threw 342 trunks of tea overboard. This event was recorded in history as "The Boston Tea Party" and the event was a forerunner to the war for independence.

### Turks and Tea

We know that tea was unknown to Turks until the 5th century. However, Turks did not bring tea to Anatolia. During the Seljuk and Ottoman periods, Turks drank coffee. Drinking of tea entered their daily lives when their relationship with Europeans increased. Esbaki İsmail Paşa, Minister of Commerce in 1888, was the first to attempt to cultivate tea. The seeds imported from China were cultivated in Bursa, without favorable result because the climate and ecology were not appropriate. Ali Rıza Erten, one of the engineers of Halkalı Agriculture School, made a careful study in Batum and Caucasus where tea is intensely cultivated. He advised the government with a report that tea could be cultivated in the Eastern Black Sea region because this region has a similar ground cover and vegetation.

In the first years of the Republic this report was taken into consideration as a way to remedy the migration problem of unemployment, which

Esbaki İsmail Paşa tarafından yapılmış. Çin'den getirilen çay tohumları Bursa'da ekilmiş ancak iklimin uygun olmaması ve ekolojik nedenlerle bu çalışmalardan sonuç alınamamış. 1917 yılında Halkalı Ziraat Okulu Mühendislerinden Ali Rıza Erten, çayın yoğun üretildiği Batum ve Kafkasya'da incelemelerde bulunmuş; aynı toprak yapısı ve bitki örtüsüne sahip olan Doğu Karadeniz Bölgesi'nde çayın yetiştirilebileceğini bir raporla zamanın hükümetine bildirmiş.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşanan ekonomik ve sosyal krize paralel olarak ortaya çıkan yoğun işsizlik nedeniyle meydana gelen kapsamlı göçe çare aranırken bu rapor dikkate alınmış ve çayın bu bölgede yetiştirilmesi çalışmalarına hız verilmiş. Bu çalışmalardan olumlu sonuç alınmasıyla birlikte 1924 yılında özel bir kanunla başlatılan çay üretimi çalışmalarının başına Ziraat Umum Müfettişi Zihni Derin getirilmiş ve Rize vilayetiyle Borçka kazasında çay fidanı yetiştirilmeye başlanmış. İşte o andan sonra Doğu Karadeniz'in kötü talihini yenen Zihni Derin, Rize ve çay, birbirine özdeş üç isim olmuş.

Çay, dünyada yaklaşık 40 ülkede üretiliyor. Çay üretiminde Hindistan birinci, Çin ikinci, Sri Lanka üçüncü, Kenya dördüncü, Türkiye beşinci sırada. Ancak Türkiye'de üretilen çay, Gürcü çayıyla birlikte dünyanın en iyisi. Çünkü burada çaylar, denizden yaklaşık 700 metre yüksekteki vadilerde üretiliyor. Diğer ülkelerde daha düşük rakımlarda üretilen çay bitkisine musallat olan zararlıları engellemek için kullanılan tarım ilaçları yüzünden çayda pestisit artıkları kalıyor. Oysa Türkiye ile Gürcistan'da yüksek rakımda üretim yapıldığı için zararlılar bulunmuyor. Dolayısıyla çay temiz oluyor. Bu da Türk çayını, dünyanın en iyileri arasına sokuyor.

### Kıtlama Keyfi

Dünyada kişi başına en çok çayı İrlandalılar (yılda 3.1 kilo) tüketiyor. Bunu Kuveyt, İngiltere, Türkiye (2.6 kilo) ve Katar izliyor. İstatistikleri, çay içme alışkanlıkları da doğruluyor. Örneğin kahvaltıda önce bile, "earlymorning tea" adıyla çay içen İngilizler, klasik beş çayından vazgeçmiyor ve çaya süt eklemeyi seviyor. Çinliler'in "yeşil çayı", yaşamsal öneme sahip. Kuzey Afrika'da çay nane ile aromalandırılıyor, Orta Doğu'da genellikle limonla içiliyor. Ruslar içine reçel koyuyor ya da "kıtlama" şeker ile içiyor. Kahve düşkünleri Amerika'lılar ise çayı demleyip buz gibi soğuttuktan sonra keyfini çıkarıyor. Tibet'te çay, süt veya suyla demlendikten sonra tereyağıyla karıştırılarak yoğun bir beslenme içeceği olarak tüketiliyor. Japonlar ise çayı törenle içiyor. Bu törende dört-beş kişilik bir konuk grubu özel bir çay odasında ağırlanıyor. Konuklar ellerini yıkayıp ağızlarını çalkalayarak

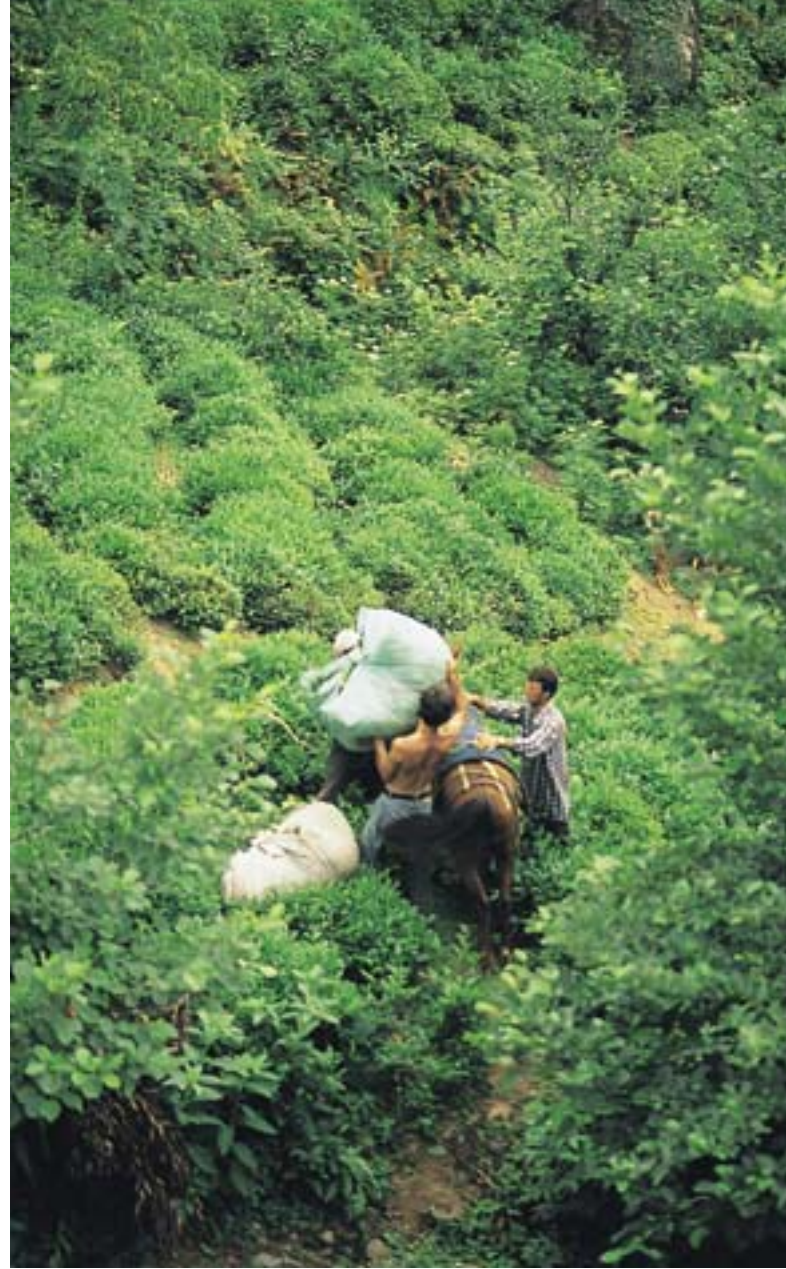
appeared at the same time as the economic and social crisis in Eastern Black Sea region. As a result, the plan to produce tea in this region was speeded up. With the positive results of this project, Zihni Derin, Rize, and tea became three identical names.

Tea is cultivated in approximately 40 countries of the world. India is in the first place in tea cultivation, China the second, Sri Lanka the third, Kenya the fourth, and Turkey the fifth. Tea harvested in Turkey is the best in the world together with the Georgian tea because in these regions tea is cultivated in valleys 700 m. above sea level. In other countries tea is planted on lower sea levels, where pest icicle is used to kill pests, and some of it remains on the tealeaves. The pests do not exist in high altitudes such as in Turkey and Georgia. So the tea is clean. Consequently, Turkish tea is one of the best in the world.

### The Joy of Drinking Tea

The leading tea-consuming nation in the world is Ireland. (13.1 kg. per person/per year) followed by Kuwait, Britain, Turkey (2.6 kg.) and Qatar. Statistics verify the habits of tea drinking. For example, the British who drink their early-morning tea even before breakfast cannot abandon their classical "five o'clock tea" and take their tea with milk. The green tea of China and Japan is of vital importance to them. In North Africa, tea is aromatized with mint leaves. In the Middle East, it is usually taken with lemon. Russians put jam in it or drink it with a lump of sugar in their mouth. Americans, who are fond of coffee, steep tea and then cool it and enjoy it on lots of ice. In Tibet, butter is added to tea steeped with water or milk and it is consumed as thick nourishment. The Japanese perform an elaborate ceremony centered on green tea. Four or five guests are invited to wash their hands and mouths and enter a sparsely decorated tearoom, bending through a very low door. Before drinking the tea prepared in special bowls, the guests usually eat sugar.

Of course not only the way of drinking but also the kind of tea consumed is different in many countries. The national breakfast beverage of Turkey is fermented black tea. Although we witness green tea taking its place in menus, thanks to health nourishment, the joy of someone from Erzurum who sends it to his stomach through his throat is attributed to black tea. In Rize, which is immediately identified with tea, the decoration of tea drinking enjoyment is the tea leaves floating on the tea in a delicate glass.



*ve ancak eğilerek girilebilen bir kapıdan bu odaya giriyor. Özel kaplarda hazırlanan çaylar içilmeden önce genellikle şeker yeniyor.*

*Tabii ki içim biçimi kadar, ülkelerde içilen çayların türleri de farklı. Türkiye'nin milli kahvaltı içeceği, tam fermente edilmiş siyah çay. Gerçi son zamanlarda "sağlıklı beslenme"nin yayılmasıyla birlikte yeşil çayın da mönülere girdiği görülüyor ama, kesme şekeri ağzına atıp bardağından aldığı bir yudum demli sıcak çayı bu şekerin üzerinde gezdirdikten sonra boğazından geçirip mideye indiren Erzurumlu'nun "kıtlama" keyfinde somutlanan zevk, siyah çaya ait. Çay denince akla gelen Rizeli'nin çay keyfini süsleyen ise, ince belli bardağındaki demli çayın üzerinde yüzen çay taneleri.*



This beverage, which is consumed so widely, has no negative but only positive impacts on our health; this is good fortune. The experts claim that because tea has no additives it is of use to humans as a natural remedy. It destroys the harmful substances in the human body. It stops diarrhea. It makes kidneys work better; it reduces and destroys all the harmful and poisonous matters produced by the metabolism. It reduces the risk of internal hemorrhage by strengthening the membrane of vessels. It eases digestion. It also strengthens the teeth with the help of the minerals it contains. Yet, most of all, because of the tannin it contains, it stimulates the spread of alpha waves in the brain and thus without any numbness it is relaxing and it causes mental alertness.

### How do we steep tea?

It is important to keep tea in a sealed jar to protect its aroma. The teapot should be porcelain and pre-heated with hot water. It is no use to put in lots of tea; it is enough to put one tea spoon per glass. Soft water has to be used. It has to be poured over the tea immediately after it boils to obtain a tasty tea. Steep for 15 minutes in the steam of the boiling water in the pot. The delicate glass, into which the tea is poured, keeps the tea hot and at the same time you can enjoy the color of the tea.

*Bu kadar çok kullandığımız bir içeceğin zararlı olmaması, hatta sağlığa yararlı olması, ne büyük şans. Konunun uzmanlarına göre hiçbir katkı maddesi bulunmayan çay, insanlara doğal bir ilaç olarak fayda sağlıyor. Vücuttaki zararlı maddeleri yok ediyor, ishali durduruyor, böbreklerin daha iyi çalışmasını sağlıyor, vücutta metabolizma sonucu oluşan zararlı atık ve zehirli maddeleri azaltıp yok ediyor, damar çeperini güçlendirerek iç kanama riskini azaltıyor, hazmı kolaylaştırıyor, içtiği mineraller nedeniyle dişleri güçlendiriyor... Ama belki de en önemlisi, içindeki teanın maddesi sayesinde beyinde alfa dalgası yayılmasını teşvik ederek uyuşukluk yapmadan dinlenmeyi sağlıyor, zihin açıklığı veriyor.*

### Biz çayı nasıl demliyoruz?

*Kullanılan çayın hava almayan bir kapta saklanması, çayın aromasını koruması bakımından önemi var. Sonra demliğin porselen olması ve çay konulmadan önce sıcak suyla çalkalanması gerek. Dem için fazla çay kullanmanın bir faydası yok. Her bardak için demliğe bir çay kaşığı çay koymak yeterli. Suyun kireçsiz olması ve kaynadıktan sonra hemen çayın üzerine dökülmesi çayın lezzeti için önemli bir koşul. Sonra yaklaşık 15 dakika çaydanlıktan gelen buharın üzerinde demlenmesini beklemek gerekiyor. İnce belli cam bardak ise çayın çabucak soğumasını engelliyor ve içerken rengi görüldüğü için, içene ayrı bir zevk veriyor.*



## AFTERNOONS IN

## MARDİN

## AKŞAMÜSTLERİ

WRITTEN BY / YAZAN  
NÜKHET EVERİ

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF  
REFİK ONGAN, ŞERİF YENEN

**ENG** From Cercis Murat Mansion, from Kasımiye Medrese (Islamic theological school), from the Post Office, from Zinciriye Medrese, from the top of Şehidiye Mosque Medrese, from Carpenters' Tea House or from any other place... watch

**Mardin owes its incredible attractiveness to a cultural procession, starting in 8000 B.C. During your excursion in this city, you will witness how all these colors harmoniously melt into one pot; yet appear individually in all their grandeur.**

evening descend upon the Mesopotamian Plain. By all means, catch the sun bidding farewell and night slowly falling over the stone houses painted red by the setting sun. Astonishingly, this blue that will deepen minute by minute with waves of color coming from Syria, will transform the plain into a huge sea in a short while. Houses of Mardin will remain in darkness whereas the castle will

be illuminated and the city will resemble a huge diamond ring sculptured by a skilled jeweler.

As you admire this view, it may occur to you that no other place on earth has a history as colorful as Asia Minor's. What other land has been the cradle for so many cultures? This city has incredible magnetism, owing to this cultural procession, starting with Um-Dabagiye, Hassuna, Samara, Halof, Uruk, Hurri, Akkadian, Hittite, Mitanni, Syriac Christian, Aramaic, Med, Persian, Alexander the Great, Seleucid, Abag, Armenian, Roman, Sassanian,

**TR** Cercis Murat Konağı'ndan, Kasımiye Medresesi'nden, Postane'den, Zinciriye Medresesi'nden, Şehidiye Camii Medresesi'nin tepesinden, Marangozlar kahvehanesinden ya da başka bir yerden... Akşamın Mezopotamya ovasının üstüne inişini seyredin. Güneşin, kızıla boyadığı taş evlerin üzerinden size veda edip yerini geceye bırakışını mutlaka bir yerlerden yakalayın. Çünkü Suriye yönünden dalga dalga gelen ve her geçen dakika koyulaşan o mavi renk, Mezopotamya ovasını biraz sonra koskoca bir denize çevirecek. Mardin'in evleri karanlıkta kalacak ve kalenin aydınlatılmasıyla şehir, usta bir kuyumcunun elinden çıkmış koca bir tek taş pırlanta yüzüğe benzeyecek.

Bu manzarayı seyrederken insanın aklından, dünyanın hiçbir yerinin Anadolu gibi renkli bir tarihe sahip olamayacağı geçiyor. Hangi topraklar bu kadar kültüre beşik olmuş, anavatan olmuş, köprü olmuş? Şehrin inanılmaz bir çekiciliği var. Bunu, İ.Ö. 8000'den günümüze uzanan kültürler resmi geçidine borçlu. Um-Dabagiye, Hassuna, Samara ve Halaf kültürlerinden, Uruk, Hurri, Akad, Hitit, Mitanni, Asur, Arami, Medlere; Persler, Büyük İskender, Selevkoslar, Abgarlar, Ermeniler, Romalılardan, Sasaniler, Bizans'a; Artuklulardan İlhanlı-Moğol, Karakoyunlu, Akkoyunlulara; Osmanlıdan günümüz Cumhuriyet Türkiye'sine bir resmi geçit...

Kentin bu tarihi ve kültürel dokusu, onu dinler tarihi açısından da önemli kılıyor. Bunda Süryanilerin İ.S. 38 yılında İsa dinini kabul ettikleri "İnananlar Dağı" ya da "Köleler Dağı" anlamına gelen Tur Abdin'in,



ON THIS LAND

BU TOPRAKLARDA



CROSSROADS







Byzantine, Artuks, Ukhanid-Mongolian, Karakoyun, Akkoyun, Ottoman and continuing with the Republic of Turkey.

This cultural and historical abundance naturally contributes to the importance of the city from the point of view of history of religions. For example, Tur-Abdin, which means the Mountain of Believers or the Mountain of Slaves, where the Syrians converted into Christianity, is in the Mardin-Midyear region.

As you stroll through Mardin, all these colors that harmoniously melted into one pot, appear individually with all their grandeur. The bazaar, caravansaries, mosques, mescits (small mosque), complexes, medreses, zaviye (inverted t-plan multi-purpose mosque), tombs, hamams (bath house), old and new churches, monasteries, schools, mansions, summer palaces, and the most outstanding characteristic of the city, its masonry and resulting architecture.

### A Colorful Labyrinth

Without doubt the most exciting place in Mardin, as you stroll through, is its bazaar. Do not deny yourself the pleasure of getting lost in this labyrinth, which includes the main street of the city, typical to this city's bazaar. As you enter the bazaar from the

Mardin-Midyat Eşiği diye adlandırılan bu bölgede olmasının da rolü büyük.

Mardin'i gezerken uyum içinde bir potada eriyen bu renkler, tek tek ortaya çıkıp birbirinden ayrılarak tüm ihtişamıyla kendini göstermeyi biliyor. Çarşı, han, kervansaraylar, cami ve mescitler, külliyeler, medreseler, zaviye ve türbeler, hamamlar, eski ve yeni kiliseler, manastırlar, okullar, köşkler, kasırlar ve şehrin en dikkat çeken, onu diğerlerinden ayıran en büyük özelliği olan taş işçiliği ve bunun sonucunda ortaya çıkan konut mimarisi...

### Renkli Labirent

Mardin'i gezerken içinizde oldukça büyük bir heyecan yaratacak yer hiç şüphesiz çarşısı olacaktır. Mardin çarşısının şehrin ana caddesini de içine alan kendine özgü labirent planı içinde kaybolma keyfini kendinizden esirgemeyin. Çarşıya Cumhuriyet Meydanı tarafından girdiğinizde Güneydoğu Anadolu kentlerinde görmeye pek alışık olmadığınız bir manzarayla karşılaşacaksınız. Rengarenk, çeşit çeşit sebzeler... Ama bu manzara size lokantalarda Ege yemeklerine benzer tatlarla karşılaşacağınızı düşündürmesin. Mardin mutfağının kendine has özellikleri onu diğer Güneydoğu Anadolu mutfaklarından da ayırıyor. Baharat zengini bu mutfakta neler yok ki!.. Tarçınlı patlıcanlı pilav, nar ekşili salata, kaburga dolması, cevizli yeşil zeytin salatası, işkembe dolması, zen-



Cumhuriyet Square, you will encounter a view that is not very typical of Southeastern Anatolian cities: Vegetables of all colors. Don't think it will taste just like the food from other Aegean restaurants. The typical characteristic of the cuisine of Mardin distinguishes it from other Southeastern food. There are many varieties besides an abundance of spices, such as, rice with eggplant and cinnamon, salad with pomegranate syrup, stuffed breast of lamb, green endive salad with walnuts, tripe filling, lemonade with ginger, boiled and fried meat balls covered with a layer of cracked wheat, halvah with cheese, coffee with cardamom... Then there are fabric shops, copper sellers, roasted chickpea sellers, jewelry shops, silversmiths, dressmakers, shoe-repairmen, carpenters, tinsmiths, spice sellers, coffee sellers, tobacconists, tea houses, antique shops, saddle sellers...

Saddle-making still survives, and the only reason for this is the typically narrow and uphill streets of this city. Only horses, donkeys and mules are used for transportation. You encounter donkeys, brown or white, on the narrow streets as well as on the other streets and passageways of the city. Be careful! Standing aside and letting them pass might not be enough. Children, like rodeo riders,

cefilli limonata, haşlanmış ve kızartılmış içli köfte, peynirli helva, kakuleli kahve... Sonra kumaşçılar, bakırcılar, leblebiciler, kuyumcular, gümüşçüler, terziler, ayakkabı tamircileri, marangozlar, kalaycılar, baharatçılar, kahveciler, tütüncüler, çaycılar, antikacılar, semercilere rastlayacaksınız çarşıda.

*Semercilik hâlâ yaşıyor. Bunun nedeni şehrin mimari dokusunun özelliği olan dar ve yokuşlu sokakları ve tek ulaşım aracı olan eşekler, katırlar, atlar. Çarşının daracık sokaklarında, tıpkı şehrin sokaklarında ve sokak aralarında olduğu gibi eşekler çıkacak karşınıza, genelde boz ya da beyaz. Kenara çekilip yol vermeniz yetmeyebilir, dikkatli olun! Bir rodeocu gibi eşeğin üstüne kurulmuş çocuklar o kadar hızlı koşuyorlar ki eşekleri, genelde kendinizi bir dükkana girip koruyabiliyorsunuz. Fotoğraf çekmek isterseniz hiç istisnasız herkes eşeğini durdurup poz veriyor.*

**Mardin inanılmaz çekiciliğini, İ.Ö. 8000'den günümüze uzanan kültürler resmi geçidine borçlu. Mardin'i gezerken uyum içinde bir potada eriyen bu renkler, tek tek ortaya çıkıp birbirinden ayrılarak tüm ihtişamıyla kendini göstermeyi biliyor.**

make their donkeys run so fast that, often you can protect yourself only by taking shelter in a shop! If you want to take photographs, everybody stands still with his donkey and poses without exception.

You will be enchanted with the beauty of scarves, puşus (kerchief) and fabrics brought in from Syria. You can start shopping without even bothering to bargain.

People are loving and kind. Whoever you look at will welcome you with a smile. Shopkeepers, who greet you in return, immediately invite you into their shops. Chatting with them is so delightful that you can't get enough of it. The subject is always the same: Mardin and being a citizen of Mardin.

### **Mirra with Cardamom**

On every corner there are dressmakers for women and tailors for men. In just a few hours the velvets and natural fabrics you've admired in the bazaar are transformed into unexpectedly well-tailored outfits. When we ask why there are so many dressmakers, the answer is "We take measurement in our minds and then sew, but in İstanbul you use patterns".

I pass an old barbershop, and then find myself in front of a spice shop, called Ottoman Spice. Every detail inside strikes you. The owner of the shop, Gültekin Bey, answers my questions patiently. On the shelves and on the small drawers, there are short poems describing the purpose for which that spice is used. I buy the "küşut" herb, exclusive to Mardin, which is a cure for arteriosclerosis, cleanses the liver and blood, and cures all illnesses from epilepsy to paralysis, diabetes, jaundice and many others.

Shoe repair shops exhibit a view that would never be encountered in a big city. I wander around the jewelry shops outside the bazaar. Two Armenian Catholic families who have remained in Mardin are relatives. Mansur Uğurel, from one of these families, is a jeweler. As it is already known, damascene, placing a precious stone in a setting and inlaying mother-of-pearl is special to Armenians in the art of jewelry. Mansur Uğurel used to be a master of filigree. All the gold you can find in Mardin jeweler shops is 21, 22 or 14 karats. The materials come from Aleppo, Damascus or Musul, where jewelers are widespread because of the old Ottoman connection. Master Mansur says that this art is vanishing due to the lack of enterprising people and the government support to handwork. It is impossible to taste delicious mirra with cardamom, a kind of coffee special to Mardin, and offered during our conversation, in any other place.



*Mardin'de, Güneydoğu'ya has eşarpların, puşilerin, Suriye'den getirilen kumaşların büyüüne kapılıp alışverişe başlayacak, fiyatlar karşısında pazarlık bile etmeyi aklınıza getirmeyeceksiniz. İnsanlar sevecen, iyi niyetli. Bakışlarınızı kime çevirirseniz bir gülümsemeye karşılaşıyorsunuz. Selamınızı alan esnaf, hemen dükkana davet ediyor yabancı konukları. Sohbetlerin tadına doyumuyor. Konu hep aynı: Mardin ve Mardinli olmak.*

### **Kakuleli Mirra**

*Her köşede bir terzi görüyorsunuz; erkek terzileri, kadın terzileri... Kadınlar kıyafetlerini terzilere diktiriyorlar. Birkaç saat içinde çarşıda gördüğünüz o kadife ya da doğal kumaşlardan ummadığınız güzellikte, tahmin edemeyeceğiniz modellerde kıyafetler çıkıyor. Neden bu kadar çok terzi olduğu sorulduğunda, hepsi ağız birliği etmiş gibi "Biz kafadan ölçü alıp dikeriz, siz İstanbul'da kalıptan" diyorlar.*

*Eski bir berber dükkamın önünden geçip bir baharat dükkamın önünde buluyorum kendimi. İçerideki her detay çarpıyor insanı. "Osmanlı Baharat" adlı dükkamın sahibi Gültekin Bey sabırla her soruya yanıt veriyor. Raflardaki baharat çekmecilerinin üzerindeki etiketlerde manilerle ne işe yaradıkları anlatılmış. Sadece Mardin'e has, damarları açan, karaciğer ve kandaki hastalıkları temizleyen, saradan felce, şeker hastalığından sarılığa ve pek çok başka derde deva 'küşut' otundan alıyorum.*



A little ahead a soap shop attracts our attention. There are two kinds of soaps: oil of wild pistachio and turpentine tree soaps. These soaps, which are also called "Soap of Mardin Loqman", are environment friendly and good for the hair and skin. The owners have been trying to secure the patent right of these soaps whose natural qualities have been approved by Japanese chemical engineers.

### **Master George**

George, the only remaining filigree master in Mardin who is a Syriac Christian, offers me the best tea I have ever drunk. Filigree is the art of ornamental work of fine gold or silver wire formed into delicate tracery. Its uniqueness to this region enhances its value. There is an abundance of silver filigree shops in Mardin, as there is a huge demand.

However, there is no other master than George (age 46) who has been creating filigree for 40 years. There are 12 people, all of them Moslems except two, working with him. His two sons are also work-

*Çarşıdaki ayakkabı tamircileri artık büyük şehirlerde göremeyeceğimiz bir resim çıkartıyorlar ortaya. Çarşının dışına çıkıp kuyumcu dükkanlarına göz gezdiriyorum. İki Ermeni Katolik aile kalmış Mardin'de. Onlar da birbirleriyle akraba. Bu ailelerden Mansur Uğurel kuyumcu. Malum kuyumculuk sanatında kakma, mıhlama ve sadekarlık Ermenilere hastır. Eskiden telkari ustasıymış, şimdi yapmıyor artık. Mardin'de kuyumcularda bulacağımız altın 22, 21 ve 14 ayar. Osmanlı bağlantısı nedeniyle kuyumculuğun yaygınlaştığı Halep, Şam ve Musul'dan geliyor mallar. İnsanların tembelliği ve devletin de el emeğini desteklememesi nedeniyle bu işin ölmeye yattığını söylüyor Mansur Usta. Sohbet esnasında ikram edilen Mardin'e has kakuleli 'mırra'nın tadını başka hiçbir yerde bulmak mümkün değil. Artık kakulesiz kahve içemeyeceğimi anlıyorum.*

*Biraz ileride bir sabuncu dükkanı dikkat çekiyor. Yabani fıstık yağı (bitim) ve menengiç (kezvan) denen iki tür sabun var. Mardin Lokmanhekim Sabunu denen ve toprağa bile zarar vermeyen bu doğal sabunlar, saça ve cilde çok faydalıymış. Sahipleri şim-*



ing with determination, enthusiasm and love in this tiny atelier. Master George is going to turn over the business to his sons. The art of filigree is tiring and stressful; it requires patience. Master George says "to deal with this art you have to love it and need it at the same time. You cannot do it only for money". As he talks to me, he produces hairpins he himself has designed. He says he dreams of the designs in his sleep, and then comes to the shop very early in the morning to work on them. "The demand is big compared to the past, yet there are no masters to educate young artists," he says. Out of 80 or 90 masters in Midyat only 2 or 3 remain.

You must stop at Carpenters' Teahouse before you leave the bazaar. It is one of the most authentic places in Mardin. It is a must to experience coffee culture and to taste the local coffee called "mirra". As you walk towards Carpenter's Teahouse, you pass the copper sellers and antique shops. Copper pots, pitchers, and mirra-pots... local hand-made pots in antique shops...

### Garbage Men and their Donkeys

You will marvel at the architectural structures, which have become united with the topography of the city. It is a type of architecture where no other house is an obstacle for the sunshine or air of an-



dilerde, Japonya'dan gelen kimya mühendislerine doğallığı onaylattırdıkları sabunlarının patent tes-cil işleriyle uğraşıyorlar.

### Corç Usta

Mardin'deki tek telkari ustası olan Süryani Corç Usta, bugüne kadar içtiğim en güzel çayı ikram ediyor. Telkari, eritilerek farklı kalınlıkta çekilmiş teller haline getirilen madenin işlenmesi zenaati. Bu yöreye has olması onu daha da değerli kılıyor. Mardin gümüş telkari işleriyle dolu dükkanlardan geçilmiyor. Alıcısı çok. Ama 40 senedir bu işi yapan 46 yaşındaki Corç Usta dışında üreten de yok. Yanında, ikisi haricinde hepsi Müslüman on kişi çalıştırıyor. İki oğlu da canla başla ve sevgiyle çalışıyorlar minicik atölyede. İşini onlara devredecek. Telkari yorucu, stresli ve sabır gerektiren bir iş. "Bu işi yapmak için hem aşığı, hem muhtacı olacaksın" diyor Corç Usta, "Sırf para kazanmak için yürütemezsin!" Benimle konuşurken bir yandan da modelini kendisinin yaptığı saç tokalarını üretiyor. Corç usta modelleri gece rüyasında görür, sabahın beşinde, bilemedin altısında atölyeye gelir bunları çıkartırmış. "Eskiye nazaran talep çok ama usta yok ki eleman yetişsin" diyor. Midyat'taki 80-90 ustadan da iki-üç tanesi kalmış.

Mardin çarşısından Marangozlar kahvehanesine uğramadan çıkmak olmaz. Mardin'in en otantik me-



other. The wooden divans on the rooftop terraces, where most of the daily life is spent, are protections against scorpions and other insects during hot summer nights. These divans are the places where people eat and sleep, and they are on every terrace in every house. The exterior of the houses are covered with examples of interesting masonry, which is exclusively local. We come across the most impressive of this masonry in Midyat and Mardin. The best examples of this craftsmanship mostly come from the hands of Armenians and Turks.

The narrow streets and passageways are the most fascinating places in the city. As you stroll through these streets, you meet garbage men at different hours of the day. They have one or two donkeys with them. (These donkeys also retire after a certain time.) Garbage is collected with the help of these donkeys from these narrow streets and passageways through which only a donkey can pass. As you stand aside and let the garbage man, who has a red puşu (kerchief) tied to his waist, pass, and as you greet him with, "May it come easy!" the answer he will give you is "My eye, my head on you!" Everybody returns your greeting

*kanlarından biri. Mardin'de mutlaka kahve kültürünü yaşamak ve mırra adı verilen yöreye has kahveyi içmek gerek. Marangozlar kahvehanesine giderken bakırcıların ve antikacıların önünden geçiliyor. Bakır kaplar, testiler, mırra cezveleri... Antikacılarda eski Mardin'e has el işi güzel kaplar...*

### **Çöpçüler ve Eşekleri**

*Kentin topoğrafyasıyla bütünleşen mimari yapısı hayranlık verici. Kimsenin evinin kimsenin güneşini ve havasını kesmediği bir mimari. Evlerin teraslarında, üzerinde yaşam sürülen tahtlar; sıcak yaz gecelerinde akreplere, böceklerle karşı bir koruma. Yemek yenilen ve yatılan mekanlar bu tahtlar. Her evin terasında var. Evlerin dış cepheleri enteresan taş işçiliği örnekleriyle dolu. Taş işçiliği de bu yöreye has. En görkemli biçimiyle Mardin ve Midyat'ta karşımıza çıkıyor. Bu zenaatın en güzel örnekleri çoğunlukla Ermeni mimarların ve bazı Müslüman mimarların elinden çıkma yapılar.*

*Mardin'in dar sokakları ve abbaraları da şehrin en etkileyici mekanları. Buralarda dolaşırken günün değişik saatlerinde çöpçülere rastlarsınız. Yanların-*



this way. This is graciousness special to the people of Mardin.

Since citizens are aware of the beauty of their city, the first question they ask you immediately after they realize that you are a stranger is "Do you like Mardin?" And the second question is "Do you like its people?" It is impossible to answer these questions, "No". The rest of the conversation is about the problems of the city.

Generally, Moslem cities are located on the axis of the bazaar and the mosque. The characteristic of being situated on the axis of water wells and springs differentiates Mardin from other Moslem cities. This region, which the geographers call the Mardin-Midyat Threshold, is the driest place of all Turkey and it is the world of cisterns. Irrigation is not sufficient and water is scarce. In the past water could be reached within 30 meters, but today in many places you have to dig to about 120 meters. Water is a big problem for the city. It is only available during certain periods of the night and day. In fact, this is a problem for many places in this region.

This is not the only problem of Mardin. The industrial investments in this region are insufficient. Most of the ones that exist are textile-based. That is why on your way from Mardin to Diyarbakır, you encounter cotton fields as well as vineyards.

You've enjoyed the bazaar, the narrow streets, the most pleasant conversations with people of Mardin, tea and mirra; then suddenly night descends, and the beautiful stone houses are again painted in red.

I sit on the terrace of Cercis Murat Mansion and look at the plain of Mesopotamia. It gets darker slowly; the dark approaches me in darker waves. As evening leaves its place to night, the plain is transformed into a sea.



da bir veya iki eşek bulunur. Bu eşekler o çöpçülere zimmetlidir ve belli bir zaman sonra da belediyeden emekli olurlar. Bir eşeğin ancak geçebildiği bu daracak sokak ve abbaralarda çöpler bu eşeklerle toplanır. Yol vermek için kenara çekilip "Kolay gelsin" dediğiniz, beline kırmızı puşi (ağa puşisi derler Mardin'de) bağlamış bir çöpçüden alacağınız cevap: "Başım gözüm üstüne!" Selamınızı alan herkesin ağzında bu cevap. Mardin insanına has bir zariflik bu. Mardinliler de hem şehirlerinin hem de insanların güzelliğinin farkında ki, yabancı olduğunu anladıkları herkese sordukları ilk soru: "Mardin'i beğendiniz mi?" İkinci soru ise: "İnsanlarımızı sevdiniz mi?" Bu sorulara "Hayır" cevabını vermek zaten mümkün değil. Bu cevabın devamında sohbetin konusu şehrin sorunları...

Genelde İslam kentleri cami çarşısı ekseninde kurulur. Mardin'i diğer İslam kentlerinden ayıran özellik ise mahalle yapısını ve şehir eksenini su kuyusu ve pınarların belirlemesi. Coğrafyacıların Mardin-Midyat Eşiği dedikleri bu bölge Türkiye'nin en kurak yeri ve sarnıçlar diyarı. Uygun sulama yok, su kısıtlı. Eskiden 30 metrede ulaşılan suya bugün pek çok yerde 120 metre civarında ulaşılabilir. Şehrin su problemi oldukça büyük. Gece ve gündüz sadece belli saatlerde verilebiliyor su. Aslında su problemi kendini bölgenin farklı yerlerinde de gösteriyor.

Mardin'in sorunları bu kadarla sınırlı değil. Şehre yönelik sanayi yatırımları yetersiz. Onlar da tekstil ağırlıklı. Bu nedenle, Mardin Diyarbakır yolunda sadece üzüm bağları değil, pamuk tarlaları da görürsünüz artık.

Kent çarşısı, mahalle araları, Mardinlilerin doyumsuz sohbeti, çaylar, mırralar derken, akşam iniyor Mardin'in üzerine yine, güzel taş evler kızıla boyanıyor. Cercis Murat Konağı'nın terasına oturup Mezopotamya ovasına bakıyorum. Yavaş yavaş hava kararıyor, mavi renk dalga dalga koyulaşarak üzerime doğru geliyor. Akşam yerini geceye bırakırken ova denize dönüşüyor.



# MUST SEE



• If you happen to pass Mardin, by all means visit Aunt Nasra (age 85), who is the last surviving artist painting the religious motifs on the church curtains and on the walls of guest rooms of the houses. This is a part of Syriac Christian culture.

• There are many important buildings to see in the city: The mansion (konak) which was built in the 19th century and which is used as a post-office now; Ulu Mosque, the work of Artuks; Şehidiye Mosque; Kasımiye Medrese and Zinciriye Medrese (magnificent buildings) where medical science, philosophy, astronomy and everything except religion were taught; Gazipaşa Primary School; Kırklar Church, which is the Mardin Metropolitan Church; and the Monastery of Deyrülzafaran, which is built on an old temple. The masonry of this church and monastery are admirable.

• One of the places that must be visited in Mardin is Houses of Erdoba. This old house, which is restored perfectly, is a hotel now.

• Don't miss Cercis Murat Mansion, run by Ebru Baykara Dökmen, where you can sample the delicious food of Mardin in the restaurant.

• The surroundings of Mardin are also beautiful and important. Midyat, Kızıltepe, Nusaybin, Savur, Dara are also places you must visit before leaving Mardin. Visit the ateliers and admire the masonry of Midyat. Midyat's bazaar, state Guest House and the neighboring villages are worth seeing, especially the Mor Yakup Monastery in the Salah Village, the Church of the Virgin Mary in the Anith Village, and the Deyrulumur Monastery which is the most important and famous construction of the Syriac Christian community.

• The church, the palace, the bazaar, the dungeon, the artillery and the water reservoir in the ruins of Dara, which was also called Anastasiopolis, are places to be visited. The most extraordinary structure is the dungeons of Dara.

• If you happen to pass Savur, you will encounter Ahmet Öztürk's house on whose door "Allah granted me to build this house. I wish all the happiness till the end of their lives to the ones who will be granted to live in this house after me". You will be amazed by their hospitality.

• The church and the tombs in the Killit village are also worth seeing. Only a few families live in this abandoned village. The variety and the masonry of the church and the tombs are astonishing.

# GÖRMELİSİNİZ

• Mardin'e yolunuz düşerse, mutlaka Süryani kültürünün bir parçası olan, dini motiflerin kilise perdelerine ve evlerin konuk odalarına nakşedildiği baskı ve boyama sanatının son temsilcisi, 85 yaşındaki Nasra Tezeyi de ziyaret edin.

• Kentte görülecek çok yer var. Ermeni mimar Lole'nin eseri 19 yy yapısı eski bir Ermeni ailenin konağı olan bugünkü postane binası; Artuklu eserlerinden Ulu Cami; Şehidiye Camii Medresesi; tıp, felsefe, astronomi derslerinin verildiği ama din eğitimi verilmeyen Kasımiye Medresesi; Gazipaşa İlköğretim Okulu; tıp, felsefe ve astronomi dışında din eğitimi verilen Zinciriye (İsabey) Medresesi gibi pek çok görkemli yapının yanı sıra Mardin Metropolitlik Kilisesi durumdaki Kırklar Kilisesi ve eski bir tapınağın üzerine kurulmuş Deyrülzafaran Manastırı şehrin önemli yapıları. Bu kilise ve manastırdaki taş işçiliği ve iç mekan çalışmalarına hayran kalacaksınız.

• Mardin'in içinde mutlaka görülmesi gereken yerlerden biri de Erdoba evleri. Otel olan bu konak son derece güzel restore edilmiş.

• Bir diğeri Cercis Murat Konağı. Ebru Baybara Dökmen'in işlettiği bu konakta aynı zamanda Mardin mutfağının en güzel yemeklerinin sunulduğu bir restoran da var.

• Mardin'in civarı da son derece önemli ve güzel. Midyat, Kızıltepe, Nusaybin, Savur, Dara gibi yerleri ziyaret etmeden Mardin'den gitmeyin. Midyat'ın taş işçiliğini yerinde görün, atölyeleri gezin. Midyat'ın çarşısı, Devlet Konukevi ve civar köyleri görülmeye değer yerler. Özellikle Barıştepe (Salah) Köyü Mor Yakup Manastırı, Anıtlı (Hah) Köyü Meryemana Kilisesi ve Süryani Kadim cemaatinin en büyük ve en ünlü yapılarından biri olan Deyrulumur Manastırını ziyaret etmeniz şart.

• Diğer adı Anastasiopolis olan Dara harabelerinde kilise, saray, çarşı, zindanlar, tophane ve su bendi görülebilecekler arasında. En görkemli yapı da yeraltında bulunan Dara zindanları.

• Savur'a yolunuz düşerse, kapısında 'Allah nasip etti bana bu evi yapmayı, bundan sonra kime nasip olursa ona ve çocuklarına ömür boyu mutluluklar' yazan Ahmet Öztürk evini gezin. Konuksevlikleri karşısında şaşırıp kalacaksınız.

• Mutlaka Killit köyünü, köydeki kilise ve mezarları da görmek gerek. Şimdilerde terk edilmiş olan köyde birkaç aile yaşıyor. Kiliseleri ve mezarların taş işçiliği ve çeşitlilik şaşırtıcı boyutlarda.

# OLBA DIOCAESAREA

WRITTEN BY / YAZAN  
**ŞENGÜL G. AYDINGÜN**

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF  
**HALDUN AYDINGÜN**

**ENG** Every time I watch a show at one of the ancient theaters, I follow a dream that goes back in time. The bright lights from the spots turn into a soft yellow light spreading through oil

**Strabon, an ancient era geographer, provides us with the first information about the city and proclaims that the name of the city means the “City of Happiness” or the “City of Happy People”.**

lamps. Spectators are slowly wrapped in the clothes of the archaic era. I am surrounded by gentlemen in their showy togas and elegant sandals, and chic ladies in their nicely hanging peplos. Even the sweet smell of the air changes in my dream. A few years ago I listened to a classical music concert at Uzuncaburç ancient

theater having the same dream. I visited Uzuncaburç in the mid-1990s when I was a member of the committee for the excavations of Yamuktepe and Elause Sebaste in Mersin.

Both Turkish and Italian team members were amazed at the monumental gate, the tower, the Zeus Olbius Temple with most of its columns still standing, and the rock tombs of the city whose ancient name was “Olba Diocaesarea”.

It is one of the typical Roman period theaters with its auditorium, orchestra and stage sections. Originally there was a theatre of the Hellenistic Period in this exact place. The most impressive feature of

**TR** Tüm antik tiyatrolarda izlediğim gösterilerde, zaman tüneline bir düşün ardına takılırım. Spotların parlak ışığı yağ kandillerinden yayılan yumuşak sarı ışığa dönüşür. İzleyiciler Antik Çağ’ın giysilerine bürünürler, yavaş yavaş. Gösterişli togalarını kuşanmış, zarif sandaletli beyler, göğüsten büzgülü, uçuşan dökümlü peploslarıyla şık hanımlar sarar çevreyi. Havadaki kokuların rayihası bile değişir düşümde. Birkaç yıl önce Uzuncaburç Antik Tiyatrosu’nda verilen bir konser sırasında da aynı düşün içinde dinledim, klasik müziğin namelerini.

Uzuncaburç’u ilk kez, 1990’ların ortalarında Mersin ili sınırlarında yapılan Yumuktepe ve Elause Sebaste bilimsel kazılarının heyet üyesiyken ziyaret etmiştim. Antik adı “Olba Diocaesarea” olan kent, anıtsal kapısı, kulesi, sütunlarının pek çoğu ayakta kalmış görkemli Zeus Olbius tapınağı, sütunlu caddesi ve kaya mezarlarıyla Türk ve İtalyanlar’dan oluşan ekip üyelerinin hayranlığını kazanmıştı.

Yapı auditoriumu, orkestra ve sahne binası bölümleriyle tipik Roma dönemi tiyatrolarından. Aslında aynı yerde daha önce bir Hellenistik dönem tiyatrosu bulunuyormuş. Yaklaşık üç bin kişilik tiyatronun en etkileyici yanı, sahne binasının hemen tüm bloklarının el değmeden sapasağlam duruyor olması. Bu, ileride yapılacak bir restorasyonda yapıyı ayağa kaldırmamanın hiç de zor olmayacağı anlamına geliyor. Kazı sırasında bulunan yazıtlar, tiyatronun, Roma İmparatorları Marcus Aurelius (İ.S. 161-180) ve Lucius’un (İ.S. 161-169) beraber hüküm sürdükleri dönemde inşa edildiğini belgeliyor.

the 3000-seat theatre is that almost all of the block marbles of the stage building are still intact. This means it is not going to be difficult to reconstruct the building in a future restoration. The inscriptions found during the excavations confirm that the theater was constructed in the period when Roman Emperors Marcus Aurelius (161-180 B.C.) and Lucius (161-169 A.D.) ruled together.

### İmbriogon

Last spring, I had the chance of going back to Uzuncaburç again. During our journey to the north of Silifke towards the Taurus mountains, through the bends formed by the Göksu Delta, the first thing that amazed me was seeing the twin tombs - the most gigantic and most magnificent monuments in Turkey. These tombs were the remains of the İmbriogon, an ancient city near the Demircili

### İmbriogon

*Geçtiğimiz ilkbaharda yeniden Uzuncaburç'a gitme şansını yakaladım. Silifke'den kuzeye, Toroslar'a doğru Göksu deltasının oluşturduğu vadinin kıvrımları arasında süren yarım saatlik yolculuğumuz sürpriz, ülkenin en sağlam ve muhteşem ikiz anıt mezarlarını görmek oldu. Demircili köyü sınırlarındaki İmbriogon antik kentinin kalıntılarıydı anıt mezarlar. Çift katlı, sütunlu ve küçük bir tapınak görünümündeki yapıların içinde aslan kabartmalı lahitler duruyordu.*

**Olba hakkında ilk bilgileri, Antik Çağ coğrafya bilginlerinden Strabon vermiş. Kentin adının "Mutlu Şehir" ya da "Mutlu İnsanlar Kenti" anlamına geldiğini belirtmiş.**

Aqueducts / Su Kemerleri







village. Inside the two-story, colonnaded, temple-like structures, there stood sarcophagi with lion shaped reliefs. We arrived in the fascinating Olba Diocaesarea, the ancient city that is scattered throughout Uzuncaburç village, in approximately fifteen minutes.

The destiny of Olba Diocaesarea, located in a region called Cilicia in the archaic ages, takes a turn with the death of Alexander in 323 B.C.

From time to time this region was governed by the Ptolemy who reigned in Egypt or by the Seleucid family who reigned in Syria. Seleucus Nicator (321-280 B.C.) founded Seleuca on Calycandos River and built the Temple of Zeus in Olba. Strabon, an ancient era geographer, provides us with the first information about the city located approximately 30 km. north of Silifke and 1200 m. above sea level.

Strabon proclaims that the name of the city means "the city of happiness" or "the city of happy people". Olba was reconstructed during the reign of Emperor Vespasianus (69-79 A.D.) and took the form of a Roman city under the name Diocaesarea. For this reason, in archeological literature today, the city is known as Olba Diocaesarea.

### The Temple of Zeus Olbius

As you walk a short distance from the city center towards the east, you reach Uzuncaburç, which is named after a tower constructed during the Hellenistic Era. Uzuncaburç is a square, five storied, 22.5 meters high watchtower, built obviously for defense and observation. In time it became the symbol of the city. This symbol was even used on Roman coins.

Another important construction dating from the same period is the Temple of Zeus Olbius. This temple, which is in the gardens at the beginning of the colonnaded road connecting Uzuncaburç to Corycus, Seleucia and Ura, is the best preserved temple in Turkey. This gigantic temple, which has a 40 by 21 meters rectangular plan, and has Corinthian style columns, each of which is one and a half meters in diameter and 10 meters high, was transformed into a church during the period of Christianity. Farther from the Temple of Zeus Olbius, there are remains of the more modest Tyche Temple, built in the Roman Era. As I walk toward the temple with five remaining columns I am convinced that Tyche, goddess of good fortune and destiny, has an important role in naming the city "Olba" (city of happiness).

*Yaklaşık 15 dakika sonra, Uzuncaburç köyünün içine dağılmış antik kente, büyüleyici Olba Diocaesarea'ya geldik.*

*Anadolu'da Antik Çağ'da Kilikya olarak adlandırılan bölgede yer alan Olba Diocaesarea'nın kaderi, İskender'in İ.Ö. 323 yılında ölümüyle değişmiş.*

*Bölge zaman zaman Suriye'de hüküm süren Seleucid sülalesinin, zaman zaman da Mısır'da hüküm süren Ptolemies'lerin idaresine geçmiştir. İ.Ö. 300 yıllarında Seleucus'lardan I. Nicator (İ.Ö. 321-280) Calycandos (Göksu Nehri) üzerine Seleucia'yı (Silifke) ve Olba'da Zeus Tapınağını kurmuş. Silifke'nin yaklaşık 30 kilometre kuzeyinde, Toros dağları üzerinde deniz seviyesinden 1200 metre yükseklikteki kent hakkında ilk bilgileri, Antik Çağ coğrafyacılarından Strabon vermiş.*

*Strabon kentin adının "Mutlu Şehir" ya da "Mutlu İnsanlar Kenti" anlamına geldiğini belirtmiş. Olba, İmparator Vespasianus (İ.S. 69-79) döneminde yeniden imar edilmiş ve Diocaesarea adıyla Roma kenti görünümü almış. Bu nedenle kent, günümüz arkeoloji literatüründe Olba Diocaesarea adıyla biliniyor.*

### Zeus Olbius Tapınağı

*Kent merkezinden doğuya doğru kısa bir yürüyüşten sonra varılan Uzuncaburç ismi ise Hellenistik dönemden kalan bir burçtan geliyor. Uzuncaburç, kuşkusuz savunma ve gözetleme amacıyla yapılmış, kare planlı, beş katlı ve 22,5 metre uzunluğunda bir kule. Zamanla şehrin sembolü olmuş. Roma dönemi paralarında bile şehir sembolü olarak kullanılmış. Uzuncaburç'la aynı döneme tarihlenen diğer yapılardan en önemlisi Zeus Olbius tapınağı.*

*Köy merkezinden batıya doğru uzanan ve Corycus (Kızkalesi), Seleucia (Silifke) ve Ura'ya bağlanan yolun başlangıcında, sütunlu caddenin sol kenarındaki bahçeler içinde yer alan tapınak, ülkemizin en iyi korunmuş tapınağı olma özelliğine sahip. 40 metreye 21 metre boyutlarındaki dikdörtgen planı ve çapı bir buçuk metreye varan on metrelik korint tarzı sütunlarıyla devasa görünümdeki tapınak, Hıristiyanlık döneminde kiliseye çevrilmiş.*

*Zeus Olbius tapınağının az ilerisinde, Roma döneminde inşa edilmiş daha mütevazı bir tapınağın, Tyche tapınağının kalıntıları var. Beş sütunu ayakta kalan tapınağa ilerlerken, mitolojideki iyi şans ve kader tanrıçası Tyche'nin, kente Olba (mutluluk kenti) adının verilmesinde önemli bir rolü olduğu tahminini yürütüyorum.*



A view from the Roman period colonnaded street / Roma dönemi sütunlu caddeden bir görünüm

As we pass through the arched monumental gate at the end of the avenue in the north of the temple, and walk for 2-3 kilometers on the narrow road in the village, we come across graves carved into the rocks on either side of the road. Some of them are roundly carved graves like rooms indicating that they are for privileged people. However, we find the most interesting ancient graves on a hill at the southeast of the village. It is believed that one grave, which is 16 meters high and has a pyramidal top, belongs to a monk king who was one of the rulers of the city.

There are broken sarcophagus pieces and 10 m. tall, splendid aqueducts, which provided the city water to the Olba quarter, 4 km. east of the village and called Uzuncaburç today.

At the end of the tour, sipping our herbal teas prepared from the fresh herbs of the mountains, we fix our eyes on the nearest archeological site on the map. I think of the rich heritage of this land, and I am awed...

*Tapınaktan kuzeye dönen caddenin sonundaki üç kemerli anıtsal kapıdan geçip köydeki dar yoldan bir-iki kilometre uzaklaşıldığında, yolun iki yamacında kayaların oyularak şekillendirildiği mezarlık alan çıkıyor karşımıza. Bazıları oda şeklinde yuvarlak tarzda oyulmuş mezarlar, burada yatanların farklı bir sınıfa ait olduklarını belli ediyorlar. Ancak antik mezarların en ilginçini köyün güney doğusundaki bir tepe üzerinde buluyoruz. 16 metre yüksekliğinde piramit çatılı mezarın, kent yöneticilerinden bir rahip krala ait olduğu sanılıyor.*

*Günümüzdeki adı Uzuncaburç olan köyün dört kilometre doğusunda yer alan Olba mahallesinde ise, kente su sağlayan on metrelik görkemli su kemerleri ve kırılmış lahit parçaları var.*

*Tur sonunda, köy kahvesinde ikram edilen dağ otlarından hazırlanmış bitki çaylarımızı yudumlarken, haritada da en yakın arkeolojik merkezi gözümüze kestiriyoruz. Aklımdan bu toprakların ne denli zengin bir mirasa sahip olduğu geçiyor. Heyecanlanıyorum...*

# DEEP BLUE SEA

## ÖZGÜRLÜĞÜN KUCAĞINDA

WRITTEN BY & PHOTOGRAPHS / YAZI VE FOTOĞRAFLAR  
**ATEŞ EVİRGEN**

**ENG** Anatolia is home to an accumulation of cultural artifacts that she has sheltered through the centuries to the present time. This cultural heritage is not limited to the peninsula; it overflows

**Our seas are of the richest seas sheltering sunken cultural accumulation and values with thousands of treasures in its depths.**

into the seas surrounding it. The Black Sea, the Sea of Marmara, the Aegean and the Mediterranean Seas surrounding Anatolia, are rich with sunken treasure and remains, which have been here for thousands of years. When compared

to the sunken treasures of other seas of the world, this area is unique in its antiquity. Unfortunately, these values are not adequately known to the rest of the world.

Today, countries, such as Egypt or islands in the Caribbean Sea, that are in the tropical zone, are earning a major part of their tourism income from curiosity about things underwater. Incredibly beautiful underwater fauna and flora of the seas have made these countries "a must" for divers and underwater photographers to witness at least once in their lifetime. However, Turkey, which is surrounded by three seas and which is in a mild climate zone, has a very small share of underwater tourism because the richness of its seas is not marketed, as it should be.

The uniqueness of Turkey's seas is their thousands-

**TR** Anadolu, yüzyıllar boyu üzerinde barındırdığı kültür birikimlerini günümüze kadar taşımış.

Sadece yarımadayla sınırlı kalmamış, kendisini çevreleyen denizlere de taşımış bu kültür mirasını. Gerçekten de Anadolu'yu çevreleyen, Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz, derinliklerinde barındırdıkları binlerce yıl öncesinin antik batıkları ve kalıntılarıyla, tüm dünya denizlerinden çok farklı bir zenginliğe sahip. Ama ilginç olan bu zenginliklerin yeterince duyurulamamış olması.

Bugün, özellikle tropik kuşak üzerinde bulunan birçok ülke, turizm gelirinin büyük bir bölümünü sualtından sağlıyor. Maldivler, Mısır, Karaibler ve diğerleri... İnanılmaz derecede zengin olan sualtı fauna ve florası, bu ülkeleri, tüm dünya dalıcıları ve sualtı fotoğrafçıları için, hiç olmazsa hayatlarında en az bir defa dalmak üzere seyahat edilmesi zorunlu ülkeler haline getirmiştir. Oysa üç tarafı denizlerle çevrili Türkiye, ılıman iklim kuşağında bulunmasına rağmen, denizlerinin zenginliği gerektiği gibi ön plana çıkarılmadığından sualtı turizminden çok az pay alıyor.

Türkiye denizlerinin en tipik özelliği içinde barındırdığı binlerce yıllık batıklar. Eski çağların en gelişmiş medeniyetleri Akdeniz ve Ege Denizi kıyılarında kurulmuş. Bu nedenle Anadolu, asırlar boyu yoğun bir kültürel ve ticari yaşama sahne olmuş. Bunun sonucunda da denizlerimiz derinliklerindeki yüzlerce batıkla, sualtı kültürel birikimleri ve değerleri açısından dünyanın en zengin denizleri arasında ön sıralarda bulunuyor.



of-year-old sunken treasures. The most advanced civilizations of ancient times were established on the coasts of the Mediterranean and Aegean Seas, and Anatolia has been a center for culture and commerce throughout history. Consequently, our seas are among the richest seas of the world with hundreds of sunken ships to be studied.

### From Romans to Ottomans

Phoenicians, one of the civilizations that rose in Anatolia, traveled the perimeter of Anatolia in their small sailboats. Later on, during the Roman Empire, ships followed two main routes to reach the capitol of the Empire. The ships carrying wheat from Alexandria preferred the route via Africa to Rome. The most important one was the route following the Anatolian shores and to Rome via the islands. Besides wheat, Anatolian wine was also transported to Rome along the same route. A lot of pieces from art centers of ancient times were plundered and taken to Rome via the same route. Some of these ships sank before arriving at their destination. The seas surrounding our country are a graveyard of ships from all eras of history. A Syrian commercial ship dating to the Bronze Age

### Romalılardan'dan Osmanlı'ya

Anadolu'da yükselen uygarlıklardan Fenikeliler, yelkenli küçük tekneleriyle Anadolu'nun bütün kıyılarını dolaşmışlar. Daha sonra Roma döneminde, imparatorluğun merkezine ulaşmak için gemiler, başlıca iki yol izlemiş. İskenderiye'nin buğdayını taşıyan tekneler, Afrika üzerinden Roma'ya ulaşan yolu tercih etmiş. Fakat asıl önemlisi, Anadolu kıyılarını izleyerek adalar üzerinden Roma'ya ulaşan yol. Buğdayın yanında Anadolu'nun şarabı da imparatorluk merkezine aynı yoldan götürülmüş. Bu arada antik devir sanat merkezlerinden pek çok eser adeta talan edilerek Roma'ya taşınmış. Bazı gemiler de Roma'ya ulaşmadan batmış. Bu nedenle ülkemizi çevreleyen denizler, Bronz Çağı'na tarihlenen Suriye ticaret gemisinden 19. yüzyıl Osmanlı savaş gemisine kadar, tarihin her dönemine ait gemilerin çeşitli nedenlerle battığı bir bölge olmuş. İşte bu batıklar, günümüzde dünyanın en zengin sualtı arkeolojik eserlerini oluşturuyor.

---

**İnsanoğlu denizin mavisine tutkundur. O mavinin en güzeline, yeryüzünde belki de yalnızca Akdeniz ve Ege Denizi sahip.**

---





and a 19th century Ottoman warship are examples. These shipwrecks are among the world's most important archaeological pieces.

In order to protect these treasures until the necessary archaeological studies are done and to be able to preserve them for the next generations, diving for sport in these areas is banned. Even in other areas, it is common to come across a piece of amphora during a dive into these seas.

Among the most important underwater treasures that ensured the development of Turkey's underwater archeology and those which are already being excavated are: the Gelidonya shipwreck, dated 1250 BC, and named after the cape where it sank near Antalya; the Byzantine shipwreck that sank near Bodrum-Turgut Reis Yassı Island and dated 625 AD; the Roman shipwreck that sank in the same area and dated in the 4th century AD. Artifacts from these shipwrecks are exhibited at the Bodrum Underwater Archaeology Museum located at the old castle in Bodrum. This museum is among the most important underwater archeology museums in the world. In addition to this museum, antique underwater finds are exhibited in the Archaeological Museum of Istanbul and Seljuk, İzmir, Fethiye, Antalya, Side and Alanya Museums.

Apart from the antique treasures of our seas, amateur and professional divers are also interested in the shipwrecks from the last two world wars. The underwater remains belonging to the Gallipoli War, one of the most vicious wars in the history of mankind, keep the memories of the war vivid in the minds of those visiting the vicinity of Gallipoli.



*Zengin antik batıkların gelecek nesillere ulaşabilmesi ve gerekli arkeolojik çalışmalar yapıncaya kadar oldukları gibi korunabilmesi için, batık alanları sportif dalışlara kapatıldı. Buna rağmen ister dalışa kapalı, ister dalışın serbest olduğu bir bölge olsun, Türkiye denizlerinde yapılan hemen hemen her dalışta, bu batıklardan arta kalan bir amforaya veya amfora parçasına rastlamak alışlagelen görüntüler arasında.*

*Türkiye sualtı arkeolojisinin gelişmesini sağlayan ve sualtı kazıları yapılan batıklar arasında en önemli olanları; M.Ö. 1250 yıllarına tarihlenen ve battığı burnun ismini alan Antalya yakınlarındaki Gelidonya Batığı, M.S. 625 yıllarına tarihlenen ve Bodrum-Turgut Reis Yassı Ada'da batmış olan Bizans Batığı, M.S. IV. yüzyıla ait olduğu belirtilen ve yine aynı bölgede bulunan Roma Batığı'dır. Bu batıklara ait buluntular Bodrum'daki eski kalede Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi'nde sergileniyor. Burası, dünyanın en gelişmiş ve en zengin sualtı arkeoloji müzelerinden biri. Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi yanında, Türkiye denizlerinden çıkarılan antik buluntular, İstanbul Arkeoloji Müzesi ile Selçuk, İzmir, Fethiye, Antalya, Side ve Alanya Müzeleri'nde de sergileniyor.*

*Denizlerimizdeki antik batıkların yanı sıra, son iki dünya savaşındaki batıklar da amatör ve profesyonel düzeydeki dalıcıların ilgisini çekiyor. İnsanlık tarihinin en kanlı çarpışmalarına sahne olan "Çanakkale Savaşı"na ait batıklar, Gelibolu Yarımadası çevresinde savaşın anılarını hâlâ ayakta tutuyor. Özellikle*





In recent years when a passion for scuba diving became widespread, the value of these underwater remains, in the eyes of foreign divers, has increased in importance. Although we didn't enter World War II on our Mediterranean shores, there are remains of Italian, French and American warships and planes that fought very near the Anatolian shores.

### **In the Arms of Freedom**

The Mediterranean Sea isn't known for its colorful underwater fauna and flora; however, the Mediterranean and the Aegean Seas may be the bluest of all of them. To dive into those seas with their surprisingly sudden cliffs and to flow and glide into the depths, fills a person with a feeling of flying; it is as if embracing freedom. Our seas are for the ones who want to taste this feeling of freedom.

The creatures living in these seas are not as numerous nor as vivid in color as those in tropical seas. For example, despite its scary appearance, squid is an unusual model for underwater divers

*“teknik dalış” tutkusunun tüm dünyada yaygınlaştığı son yıllarda, bu batıkların değeri yabancı dalıcıların gözünde hayli fazla. II. Dünya Savaşı'na katılmamıza rağmen Akdeniz kıyılarımızda, Anadolu sınırlarına zaman zaman çok yaklaşıyor birbirleriyle kapışan İtalyan, Fransız, Amerikan savaş gemilerinin ve uçaklarının kalıntıları bulunuyor.*

### **Özgürlüğün Kucağında**

*Akdeniz, belki çok zengin bir sualtı flora ve faunasına sahip değil, ancak insanoğlu denizin mavisine tutkundur. O mavinin en güzeline, yeryüzünde belki de yalnızca Akdeniz ve Ege Denizi sahip. Özellikle birden bire derinleşen kıyı sularında dalış yapmak, süzülerek derinlere inmek, tıpkı uçmak gibi özgürlük hissi verir insana. Özgürlükle kucaklaşma hissi... İşte bu zevki tatmak isteyenlerin denizidir, bizim denizlerimiz. İçinde yaşayan canlılar belki tropik denizlerin canlıları gibi sonsuz sayıda, çeşitli renklerde de değildir ama, vazgeçilmez bir yanları vardır.*

*Örneğin müren balığı, korkutucu görünümüne rağmen*

and photographers, a creature that they absolutely must see at close range. Squid is a kind of eel. If a diver gets too close, it opens its mouth to bite and shows its sharp teeth; however, if the diver gets closer, it withdraws itself into its cavern. To bite a person is its last option.

The octopus is perhaps the most interesting creature of our seas. Many people feel repelled or frightened when they look at it. Only divers really know him. A diver knows very well that if there is an octopus nearby, he is being watched by it very carefully. He also knows that if he approaches an octopus in a friendly way, he will experience his best underwater moments. The real communication starts when they make eye contact.

There are many species that make the Mediterranean and the Aegean special, such as the Mediterranean seal, the Grouper, and the Caretta Caretta. It is a privilege for the diver to see them up close. One way of maintaining this privilege of seeing underwater treasures and interesting living creatures at close range is to protect the blue of our seas.

men, dalıcıların ve sualtı fotoğrafçıların vazgeçemedikleri bir model, mutlaka yakından görmek istedikleri bir canlıdır. Müren, bir yılan balığı türüdür. Dalıcının kendisine yaklaşması durumunda, ısırılmak için ağzını sonuna kadar açıp, o sivri korkunç dişlerini gösterir. Ama ona biraz daha yaklaştığında, kendisini mağarasının içine çeker. Bir insanı ısırması onun için son çaredir.

Ahtapot belki de denizlerimizin en ilginç canlılarından biridir. Birçok insan ona bakarken tiksinti ya da korku duyar. Gerçekte onu yakından tanıyanlar sadece dalıcılardır. Bir dalıcı sualtındayken eğer yakınlarda bir ahtapot varsa, onun tarafından dikkatlice izlendiğini bilir. Ahtapota arkadaşça yaklaştığında, sualtında geçireceği en güzel dakikaları yaşayacağını da bilir. Göz göze geldiklerinde ise asıl iletişim başlar.

Akdeniz ve Ege'yi farklı kılan Akdeniz foku, orfoz, kaplumbağa gibi daha pek çok canlı türü var. Onları yakından tanımak bu sulara dalanlar için bir ayrıcalık. Batıkları ve bu ilginç canlı türlerini yakından görme ayrıcalığını sürdürmenin yolu ise denizlerimizin mavisini korumaktan geçiyor.

**Turkish Tour Guides**

Getirin, Kazanın

Find-a-Guide Tour Guides Recommendation

**Find-a-Guide**  
Search our database to find a guide

**Tour Guides**  
List of tour guides with Web sites

**Recommendation**  
Let us recommend you a tour guide

**Plan-a-Tour**  
Let us help you to plan your tour

**Links on Turkey**

**Contact Us**

**Guides Only**

**REHBERLER KAYIT \$ 20**

**Search & Find The Right Tour Guide**

Travelers, Tour operators:  
Enhance your or your customer's visit to Turkey with the expertise of a licensed tour guide.

English  
Photography  
Group tours  
Istanbul and its environs

Search

**Search for a specific tour guide**

First Name  
Last Name

[www.turkishguides.org](http://www.turkishguides.org)

Official Web site of TUREB-Federation of Turkish Tourist Guide Associations



People, who are familiar with Turkish, Italian and French cuisines, like "Pepper Steak" a lot.

Experienced cooks will offer selections from three famous world cuisines.

We aim at a high quality service in our comfortable restaurant

located in Osmanbey, one of the oldest settlements of Istanbul.

We are ready to serve you not only with meals but also your meetings, parties and special days.

Furthermore, you may enjoy your time and relax at our special American bar with our special cocktails.

Hope to see you in your new restaurant soon.

Lernen Sie unsere Spezialitäten kennen. Türkisch - Italienisch - Französisch. Es ist sehr empfehlenswert! Sie werden es nicht bereuen. Einfach kosten! Wir und das Team freuen uns auf Ihren Besuch.

**extreme**

# ROAD OF BELIEF

## İNANÇ YOLU

WRITTEN BY / YAZAN  
**NUR ÖZTÜRK**

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF  
**ŞERİF YENEN**

**ENG** A journey through Anatolia might take you by surprise, because it means you will travel back in time thousands of years. You may wish to free yourself from all those gods, goddesses,

*It is difficult to make a distinction among religions in Anatolia. Although they seem different, they come together in a poem by Mevlana and you are taken away to sacred places accompanied by whirling dervishes.*

sun discs, and idols, especially if you want to visit the holy places mentioned in the Old and New Testaments, though those Greek and Roman gods confront you almost everywhere with their well-preserved temples and statues. It is difficult to make a distinction among religions in Anatolia. Although they seem different, at once they come together in a poem by Mevlana, and like a star in the endless space you are taken away to sacred places accompanied by whirling dervishes. This is the road of belief from the Old and New Testaments. If you like, let's start with the Old Testament and travel slowly towards the New Testament, with a brief tour around the Christian holy places. Let's not pay any attention to the distances between the villages, towns and ruins, and as if watching a whirling dance performed by the Mevlevi dervishes (forgetting about Istanbul and Cappadocia), let's visit everything left behind in the history of Christianity by the Byzantine Empire.

**TR** Anadolu'da yolculuk etmek, zaman içinde binlerce yıllık bir geri dönüşü gerçekleştirmek zorunda olduğunuz için sizi şaşırtabilir. Özellikle Eski ve Yeni Ahit'te sözü edilen kutsal yerleri ziyaret etmek istiyorsanız, bu kronolojik anaforun içinde bunca tanrı, tanrıça, güneş kursu, idol arasından bir an önce sıyrılmak istersiniz ama Anadolu'da Yunan ve Roma tanrılarının her biri, hem de olabildiğince iyi korunmuş tapınaklarıyla, heykelleriyle hemen hemen her yerde karşımıza dikiliverir.

*Bu topraklarda inançları birbirinden ayırmak zordur. Birbirinden ayrılmış gibi dursalar da, birdenbire bir Mevlana şiirinde birleşirler ve gökyüzündeki gezegenler misali, mistik bir tempoda dönen mevlevi dervişleriyle birlikte sizi kutsal yerlere doğru sürüklerler.*

*İsterseniz, bu yazı boyunca biz de bir sema töreni izlercesine, kentlerin köylerin ya da ören yerlerinin birbirlerine uzaklıklarına aldirmaksızın İstanbul'u, Kapadokya'yı, Bizans İmparatorluğu'nun Hıristiyanlık tarihine bıraktığı izleri unutarak, Eski Ahit'ten başlayıp Yeni Ahit'e doğru yavaş yavaş yol alalım ve özellikle Hıristiyanların kutsal saydığı bölgelerde kısa da olsa bir inanç turu yaptığımızı varsayalım.*

### Ararat

*Bilirsiniz, Eski Ahit'in "Yaradılış" bölümünde Tanrı'nın evreni, Adem ile Havva'yı nasıl yarattığı anla-*

► Celsus Library, Ephesus / Celsus Kitaplığı, Efes









LÜTFEN  
BURSA İÇİNDE  
KURUMSAL VE  
KİŞİSEL  
KULLANIMINIZI  
KESİNLİKLE  
YASAKLIYIZ



House of the Virgin Mary, Ephesus / Meryemana, Efes

### Ararat

As it is widely known, and narrated in Genesis in the Old Testament, how God created the heavens, the earth and Adam and Eve. As the number of humans increased, unfortunately, wickedness increased as well, and to such an extent that God decided to destroy all the people except Noah and his family. God commanded Noah to build an ark made of gopher wood. Noah built the ship and brought aboard all his family and two each of every living thing on earth, and then awaited the great flood.

Our first stop must be at Mount Ararat. It is hard to imagine the earth being flooded as we raise our eyes up to the highest mountain in Anatolia, so it is even more difficult to visualize Noah's Ark landing on its peak; however, if you have a strong belief, there is no need for other evidence. This mountain, Mount Ararat, has been waiting for you for seven thousand years!

In the Old Testament story of Abraham, who lived in Harran, God commanded him to leave his country and to journey to the Promised Land. Today when you reach Harran, where Abraham received the command, you most probably get the feeling that time has somehow stopped. Just as you are thinking that these houses that resemble up-side-



Tunnel in the Healing Center, Asclepieum, Pergamum / Tedavi Merkezinde Tünel, Asklepieion, Bergama

tılır. Derken insanların sayısı artar... Yazık ki insanlar arttıkça kötülükler de artar ve Tanrı, Nuh dışındaki bütün insanları yok etmeye karar verir. Nuh, Tanrı'nın emriyle gofer ağacından bir gemi yapar, evinde yaşayan herkesi ve dünya üzerindeki bütün hayvanlardan birer çifti alıp, büyük tufanı beklemeye başlar.

Bu durumda ilk durağımız Ararat yani Ağrı Dağı olmalı. Anadolu'nun bu en yüksek dağına bakarken her yerin sular altında kaldığını düşlememiz hiç de kolay değil; hele hele Nuh'un gemisinin 5 bin metreyi aşmış, oralarda bir yerlerde durduğunu düşünmek daha da güç; ama eğer inanıyorsanız başka kanıt gerek yok: İşte Ağrı Dağı ya da kutsal kitaplardaki adıyla Ararat, sizi öylece 7 bin yıldan beri bekleyip duruyor.

Yine Eski Ahit'te Harran Ovası'nda yaşayan Abram (İbrahim) anlatılır. Tanrı, ona "vaat ettiği topraklara doğru" yola çıkmasını emreder. Bugün o emrin geldiği yere, Harran Ovası'na ulaştığınızda, zamanın geçmişte bir yerlere takıldığını hissedersiniz. Yöreye

**Anadolu'da inançları birbirinden ayırmak zordur. Birbirlerinden ayrılmış gibi görünseler de bir Mevlana şiirinde birleşirler.**

► Roman and Hellenistic Gates, Perge / Roma ve Helenistik Kapılar, Perge





Taurus Mountains / Toroslar

down ant nests are only part of a film set, you slip away from this world, and suddenly cannot decide whether the crying baby you hear is Ishmael or Isaac.

### St. Paul's Route

When you arrive in the New Testament city of Antioch (Antakya), you step into the era of St. Peter and the other disciples who took shelter there as they escaped the cruelty and brutality of the Romans. These disciples recounted to the citizens of Antioch the story of Jesus, who sacrificed himself to purify the sins of humanity; so, Antiochians called Jesus "Christus", meaning bathed in sacred oil, and called the disciples "Christian". Thus, the name of a new religion was born in Antioch. "And the disciples were called Christians first in Antioch." (Acts 11:26)

You first meet St. Paul in the New Testament, the book of the Bible called "The Acts of the Apostles". He was a Jew born in Tarsus, a city in Cilicia. He is said to have stoned the believers of Jesus when he was young; however, when he witnessed the miracles, he dedicated himself to this new belief. Now, we want to continue our trip in the footsteps of St. Paul, who traveled to many Anatolian towns to spread Christianity.

St. Paul first went to Antioch, and then passed to Cyprus. Then after a dangerous sea voyage, he

özgü ters dönmüş karınca yuvalarına benzeyen evlerin arasında, tam da bu dünyadan koptuğunuzu, o evlerin yalnızca birer süs olduğunu düşünürken, birdenbire kulağınıza gelen bebek sesinin İsmail'e mi, İshak'a mı ait olduğuna bir türlü karar veremezsiniz.

### Aziz Paulus'un rotası

Yeni Ahit'te sözü edilen Antiyokya'ya (Antakya) geldiğinizde, İsa'dan öncesi sona erer; çünkü Antiyokya, İsa'dan sonra Romalılar'ın zulmünden kaçan Aziz Petrus ve diğer Nasıralılar'ın sığındığı şehirdir. Nasıra'dan gelenler, insanlığı günahlarından arındırmak için kendini kurban eden İsa'yı Antiyokyalılar'a uzun uzun anlatırlar ve Antiyokyalılar İsa'ya "Hristus" (kutsal yağ ile yıkanmış anlamında), Nasıralılar'a da "Hristiyan" demeye başlarlar. Yeni bir dinin adı Antiyokya'da konmuştur.

Yeni Ahit'te "Elçilerin İşleri" olarak adlandırılan bölümde Aziz Paulus'la tanışırsınız. O, bir Yahudi olarak Kilikya eyaletinin başkenti Tarso'da (Tarsus) doğmuştur. Öğrencilik yıllarında İsa'ya inananları taşıdığı ama sonra bire bir tanık olduğu mucizeler sonunda hayatını bu yeni inanca adanmış anlatılır. Artık turumuzu, Hristiyanlığı yaymaya karar veren Aziz Paulus'la birlikte, onun dolaştığı Anadolu şehirlerinde sürdürmek daha da anlamlı olacaktır.

► Basilica of St. John, 6C AD, Ayasuluk Hill, Selçuk / Aziz Yuhanna Bazilikası, İS 6. yy, Ayasuluk Tepesi, Selçuk





Lystra

crossed over to Attaleia (Antalya), the mainland of Anatolia again. From Attaleia, St. Paul journeyed to Perge, then via the Valley of Aksu to the Taurus Mountains. After a difficult journey through these steep mountains, he came to Eğridir and rested beside this blue lake. As we pass these mountains we think of what St. Paul must have experienced throughout his journey. We feel ashamed to complain.

After Eğridir, St. Paul arrived in another Antioch, the capital city of Pisidia. Because many of the Jews who heard St. Paul were extremely antagonistic, he said; "It was necessary that the word of God should first have been spoken to you: but seeing ye put it from you, and judge yourselves unworthy of everlasting life, we turn to the Gentiles." (Acts 13:46). Thus Christianity addressed all humanity, not only the Jews. St. Paul then went to Iconium (Konya), Lystra and Derbe, and from Derbe he returned to Jerusalem.

### "Great is Artemis of the Ephesians!"

St. Paul's second missionary journey started in Jerusalem again. He journeyed from East to West, and came to Ephesus where he stayed for two years. When he wanted to preach publicly, 25,000

*Aziz Paulus önce Antiyokya'ya gider, sonra Kıbrıs'ı dolaşır, zorlu bir deniz yolculuğunun ardından Attaleia'dan (Antalya) Anadolu'ya geri döner ve Perge'ye doğru ilerleyip, Aksu vadisini aşarak Toros dağlarını büyük zorluklarla geçtikten sonra, Isparta üzerinden Eğridir'e ulaşır. Aynı yollardan bugünün olanaklarıyla ilerleyebildiğimiz için, Eğridir gölünün mavi sularına bakarak dinlenir, geride bıraktığımız Toroslar'da Aziz Paulus'un yaşadıklarını düşünüp yorulduğumuzu söylemeye bile utanırız.*

*Aziz Paulus, Eğridir'in ardından bir başka Antiyokya'ya ulaşır. Bu Antiyokya, Psidia eyaletinin başkentidir (Yalvaç). Yahudilere öfkelenen Aziz Paulus, "Herkesten önce size ulaştırmalıydık Tanrı'nın sözlerini, ama kendinizi sonsuz hayata layık görmediğinize göre, biz şimdi diğer uluslara yöneleceğiz" diye önemli bir kararını açıklar. Artık Hıristiyanlık, tüm insanlığa yönelmekte, Yahudilikle yollarını tümüyle ayırmaktadır. Aziz Paulus, İconium (Konya), Listra ve Derbe'den geçip, Kudüs'e geri döner.*

### "Efes Artemis'i uludur!"

*Kudüs'ten başlayan ikinci yolculuğunda, Anadolu'yu doğudan batıya doğru kat edip, Troya yakınlarından Ege'nin karşı kıyısına ulaşır. Bu kez Anadolu'ya, Efes limanından geri dönecektir. İki yıl kadar Efes'te ya-*



Temple of Trajan, 2C AD, Acropolis, Pergamum / Traianus Tapınağı, İS 2. yy, Akropolis, Bergama

people could gather in the theatre, but they came to shout him down.

Today, Ephesus is one of the most outstanding antique ruins of the world. As you visit the many monuments, take a seat in the cavea (seats) of the theatre, and there, if it is possible to stop all the sounds around you, you may begin to hear the ancient chorus singing: "Great is Artemis of the Ephesians!"

Now we will leave St. Paul's route and start climbing Mount Coressus where it is believed the Virgin Mary and St. John took shelter. When you encounter people of different religions praying together in the chapel dedicated to the Virgin Mary, you will forget all the enmities of today and yesterday. Your belief in world peace will be strengthened.

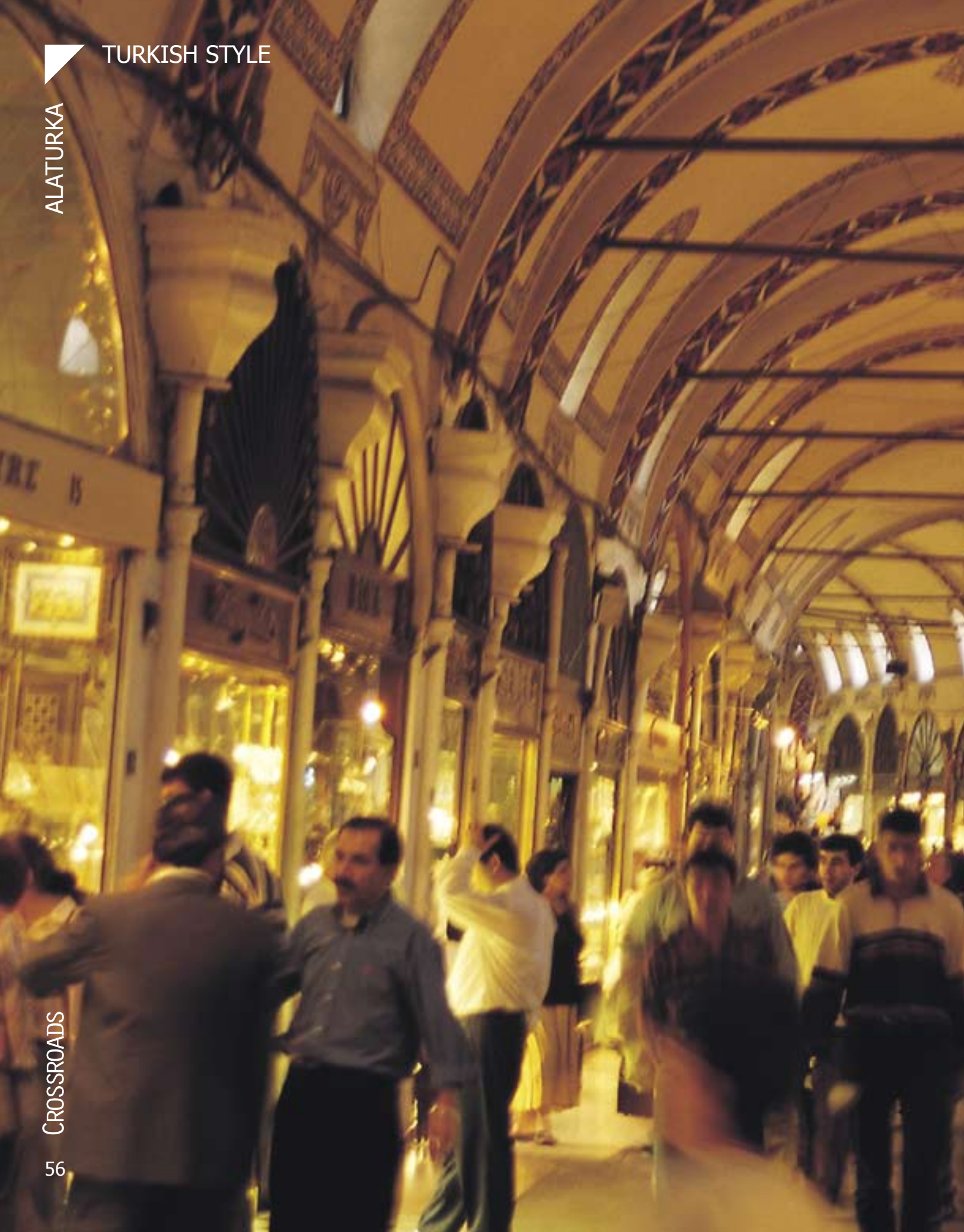
It is possible to visit the Seven Churches of Revelation mentioned in the New Testament in or around Ephesus: Pergamum, Thyatira, Sardis, Smyrna, Philadelphia, Laodicea and Ephesus. Miletus could be the last stop of St. Paul's route but there are still so many other cities in Asia Minor that could be visited during another faith tour. ▲

*şayan Aziz Paulus, 25 bin kişilik Efes tiyatrosunda halka seslenmek isteyince, halk tiyatroyu doldurur ama onu dinlemez.*

*Bugün, dünyanın sayılı ören yerlerinden biri olan Efes'te tek tek bütün anıtları gezer, Efes tiyatrosunun cavea'sındaki yerinizi alırsanız ve eğer çevrenizdeki bütün sesleri susturmanız mümkün olursa, yavaş yavaş yükselen bir koronun kulaklarımızı çınlattığını düşünebilirsiniz: "Efes Artemis'i uludur!"*

*Bu durumda en doğrusu, Aziz Paulus'un yolundan ayrılmak ve Bülbül dağına doğru tırmanmaktır. İncilci Yahya ile birlikte Bülbül dağına sığındığına inanılan Meryem Ana'ya adanmış şapelin çevresinde farklı dini inançlara sahip insanları birlikte dua ederken görmek, dünkü ve bugünkü düşmanlıkları unutturup, dünya barışına olan inancınızı güçlendirecektir.*

*Yeni Ahit'te teker teker selamlanan yedi kiliseyi de yine Efes'te ve Efes yakınlarında bulabilirsiniz: Efes, İzmir, Sardes, Bergama, Tiatira, Philadelphia, Laodikya. Aziz Paulus'un yolculuklarını Miletos'a uğrayarak tamamlamanız mümkün ama Anadolu'da inanç turlarını sürdürebileceğimiz daha o kadar çok kent var ki! ▲*





*THE FIRST SHOPPING MALL*

# GRAND BAZAAR KAPALIÇARŞI

*İLK ALIŞVERİŞ MERKEZİ*

WRITTEN BY / YAZAN  
CAN GÜNAY / ÜMİT ÖZAYDIN

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF  
KEMAL NURAYDIN, ŞERİF YENEN

**ENG** The history of economics mentions markets of the Assyrians and Greeks and Forums of the Romans, while describing the commercial methods and habits of its people. These three important locations, each of which is of enough interest for an individual article topic, were centers that had specific opening and closing hours, tax rates and offered safe and controlled shopping opportunities. Turks learned about markets and bazaars from Arabs and Persians. They soon discovered the importance of commerce and built a network of caravansaries throughout Anatolia. As the Turks made İstanbul "Turkish", İstanbul made them "İstanbulian". One of the outcomes of this mutual transformation is the Çarşı-yı Kebir

*It is not only the walls of the bazaar that challenge the years but also the artisans of the bazaar who succeed in adapting to all eras and conditions.*

or the Grand Bazaar. When the Hagia Sophia was transformed into a mosque, it lost the privilege of being the only authority collecting baptismal and marriage revenues. The best solution for covering the expenses of this gigantic place of worship was to establish a bazaar whose income would be transferred to the accounts of the mosque. Today, the somewhat large-domed construction, the Cevahir Bazaar (Bedesten-i Atik) is the place that the first small bazaar was established. It is said that it was made of timber. After a fire, Sinan reconstructed the small bazaar with brick.

The Roman Eagle that is at the exit of Sahaflar (the sellers of second hand books) is Sinan's transcendence and a way of expressing his respect to the past, which is very typical of Sinan. Evliya Çelebi meaningfully compares commerce to a predatory bird and the artisans of the Grand Bazaar to master bird lovers by displaying this eagle. It is not only the walls of the bazaar that challenge the years but also the artisans of the bazaar who succeed in adapting to all eras and conditions.

### The Shopping Mall of the Ottoman

As the Ottoman Empire expanded, the bazaar expanded with it. This orderly and neat bazaar and its environment attracted tradesmen and customers. In the daytime, its environment is a market place. First, Bedesten-i Cehit, a Sandal Bazaar (sandal is the name of an old fabric peculiar to Bursa) was built near the Cevahir Bazaar. Later the guild of artisans, which had become stronger, succeeded in having a roof built over the streets in the bazaar. During the period of the son-in-law and

**TR** Ekonomi tarihi, insanların ticaret yöntem ve alışkanlıklarını anlatırken, Asurlular'ın Karumlar'ından, Yunanlılar'ın Agoraları'ndan ve Romalılar'ın Forumları'ndan bahseder. Her biri ayrı birer yazı konusu olan bu üç önemli öge, belirli kuralları, açılış kapanış saatleri, vergi tarifeleri olan, güvenli ve denetimli alışveriş imkanları sunan merkezlerdi. Türkler, Araplar ve Persler'den çarşığı ve pazarı öğrendiler. Ticaretin önemini anlamakta gecikmeyip kervansaray ağlarını tüm Anadolu'ya yaydılar. Türkler İstanbul'u Türkleştirirken, İstanbul da onları İstanbullulaştırır. Bu karşılıklı dönüşüm sürecinin ürünlerinden birisi de Çarşı-yı Kebir ya da Kapalı



Çarşı'dır. Ayasofya camiye dönüştürülünce vaftiz ve evlenme gelirlerinin yegane adresi olma imtiyazını kaybeder. Bu devasa mabedin masraflarını karşılamak için en akıllıca çözüm, gelirleri camiye kalmak üzere bir bedesten kurmaktır. Bugün Kapalı Çarşı'nın merkezinde yer alan kubbeli büyücek yapı, Cevahir Bedesteni (Bedesten-i Atik) işte bu ilk - ve bir rivayete göre ahşap olan - çekirdek çarşının olduğu yerdir. Çarşı, bir yangın sonrası Mimar Sinan tarafından eski tuğla örgüsü tarzında restore edilmiştir.

Sahaflar çıkışındaki Roma kartalı, yine Sinan'a yaraşır bir alışkanlık, geçmişe saygı ve aşmışlığın ifadesidir. Evliya Çelebi'nin bu kartaldan bahisle ticareti yırtıcı bir kuşa, Kapalı Çarşı esnafını ise usta bir kuşbaza benzetmesi hiç de boşuna değildir. Yıllara meydan okuyan sadece çarşının duvarları değil, aynı zamanda her devre ve koşula uyum sağlamayı başaran çarşı esnafıdır.

### Osmanlı'nın Alışveriş Merkezi

Osmanlı büyüdükçe, çarşı da büyür. Nizam ve intizam altındaki bu çarşı ve civarı esnafı ve halkı cez-



vizier of Kanuni, who even tried to benefit from the sale of the roses in the palace's garden, the bazaar flourished even more. It became a commercial tradition to built grand and small bazaars at all the crossroads throughout İstanbul and the Empire. It is more an absolute necessity than a tradition, for a mosque the size of Süleymaniye to plan the site, with shops and charters of vakıfs, which are the income sources of a complex of buildings adjacent to a mosque.

In the 1700s, Çarşı-ı Kebir was finally about the size it is today, and it was the first example of what today we call a "shopping mall", a place where almost all the goods from East and West are sold.

During its 550-year history, the Grand Bazaar has survived a lot of earthquakes, fires, restorations, reforms, and additions. An interested traveler of today might enjoy tracing these tracks. The last major earthquake was in 1894 and the last major fires were in 1943 and 1954 so the bazaar that we stroll around in today was, for the most part, constructed and reconstructed in this period of time.

*beder. Gündüzleri çevresi bir pazar yeridir. Önce Cevahir Bedesteni'nin yakınına bir Bedesten-i Cedid, Sandal Bedesteni (sandal Bursa'ya özgü eski bir kumaş cinsinin adıdır) inşa edilir. Sonraları giderek güçlenen diğer esnaf loncaları kendi sokaklarına da birer dam yaptırmayı başarır. Saray bahçesindeki güllerin satışından bile gelir elde etmek isteyen Kanuni'nin damat-veziri Rüstem Paşa döneminde ise çarşı yavrulamaya başlar. İstanbul'un ve imparatorluğun her kavşağına birer çarşı, bedesten yaptırmak ticari bir gelenek haline gelir. Süleymaniye ölçeğinde bir külliye için ise arastayı; gelir getiren dükkanları ve vakfiyeleri planlamak, gelenekten öte bir zarurettir.*

**Yıllara meydan okuyan sadece çarşının duvarları değil, aynı zamanda her devre ve koşula uyum sağlamayı başaran çarşı esnafıdır.**

*1700'lere gelindiğinde Çarşı-yı Kebir neredeyse bugünkü büyüklüğünde, içinde doğuda ve batıda üretilen hemen her şeyin satıldığı, bugün "shopping mall" dediğimiz alışveriş merkezlerinin ilk örneği olma durumundadır.*

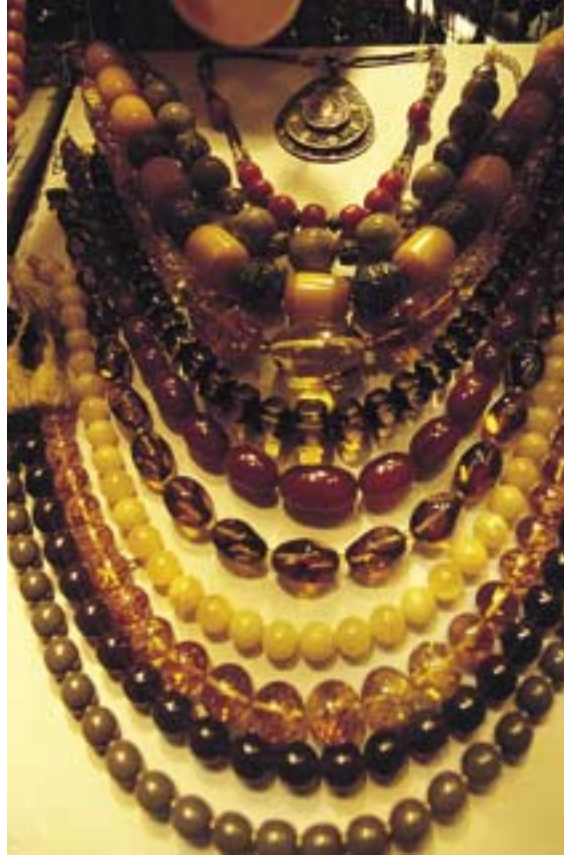
## Fairy Tale Mystery

It is said that there are 4400 shops in the Grand Bazaar; however, the last official known count is dated from the 1800s. Two thousand five hundred out of 4400 shops are jewelers. In other words, it is the biggest jewelry bazaar in the world!

The total area of the Grand Bazaar is almost 50,000 square meters. There are 67 streets named after former artisans, 2 small bazaars and 40 caravansaries. Streets are roughly 90 degrees to each other and the fairy tale mystery starts just there. Sometimes you come across a caravansary, sometimes a fountain or a small mosque, and with curiosity building up in you, wandering deeper and deeper into the narrow streets, you can find yourself led outside by the bazaar.

You may ask why the bazaar has 18 gates built in various eras, 10 of which are used actively. The other eight gates that are relatively smaller are much like passages, located in the places that only artisans and regular visitors know. Just is the entrance gate to the Sandal Bazaar near the Nur-u Osmaniye Gate.

The tourists prefer the two gates, Nur-u Osmaniye and Beyazıt due to convenience of transportation and lack of time. These two gates are located in both ends of the longest and widest street of the bazaar, the Kalpakçılar Street. No one knows whether there were so many kalpak (an Ottoman hat) shops in the past but today Kalpakçılar Street is a good reference during short promenades, for the enchanting glow of jeweler's windows are noticed even from other streets. The shoppers of wedding gowns, trousseau, circumcision clothes, and middle-class outfits prefer the Mahmutpaşa Gate. If you asked an old man smoking a water pipe at the Tophane region about his ring on his finger or his rosary, he would describe the way to the Mercan Gate. The merchants coming from Anatolia still stop by the wholesalers near this gate.



*Çarşı 550 yıllık tarihinde nice deprem, yangın, onanım, ekleme ve tadilata sahne olmuştur. Aslında günümüzün dikkatli gezgini, bunların izlerini zevk ve merakla sürebilir. Son büyük deprem 1894, son iki büyük yangın ise 1943 ve 1954'tedir; bugün gezdiğimiz çarşı da çoklukla bu dönemlerin yapısıdır.*

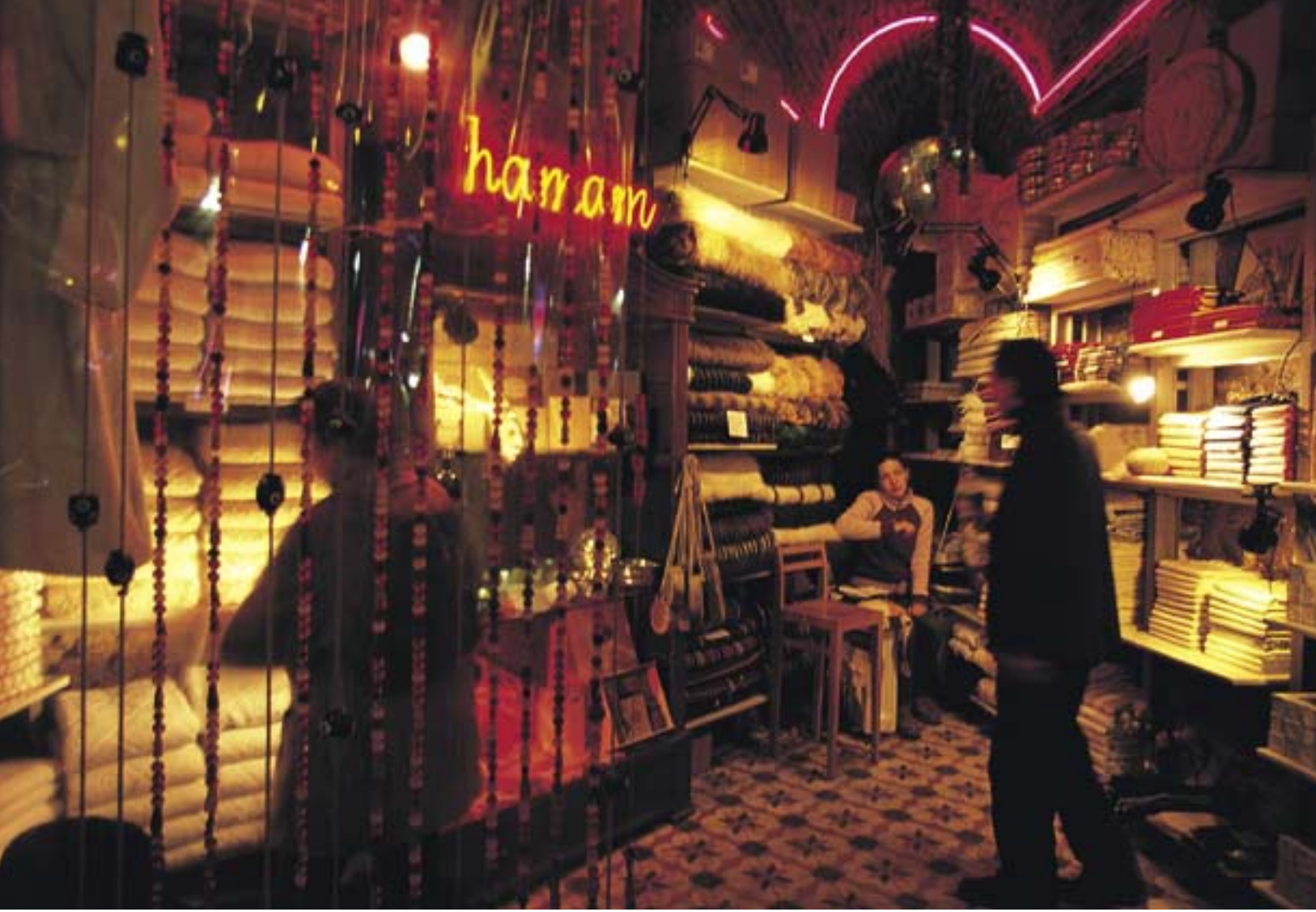
## Masalsı Gizem

*Kapalı Çarşı içerisinde 4 bin 400 kadar dükkan olduğu söylenir, ama bilinen son resmi sayım 1800'lerden; Darülaceze'nin kuruluşundan kalmaz. Dükkanların üçte biri vakıf malıdır ve bu vakfiyelerin çoğunluğu Darülaceze'ye aittir. 4 bin 400 dükkanın 2 bin 500 kadarı kuyumcudur. Başka bir ifadeyle, dünyanın en büyük kuyumcular çarşısı buradadır.*

*Kapalı Çarşı'nın toplam alanı 50 bin metrekareye yakındır. Adlarını, eskiden buralara yerleşik esnaflardan alan 67 sokağı, iki bedesteni ve 40 hanı vardır. Sokaklar birbirini kabaca 90 derecelik açılarla keser ya da kesmek ister ve işte Kapalı Çarşı'nın masalsı gizemi tam da orada başlar. Önünüze bazen bir han, bazen bir çeşme ya da mescit çıkar; çarşı içinde çarşıya açılan bu keşif merakıyla derinliklere dalmak isterken, bir de bakarsınız Kapalı Çarşı sizi dışarı atmış.*

*"Nasıl olur?" demeyin, çarşının türlü zamanlardan kalma 18 kapısı vardır ve bunların on tanesi aktif olarak kullanılmaktadır. Nispeten daha küçük geçit tipindeki diğer sekiz kapı ise ancak esnafın ve müdavimlerin bileceği konumlardadır, Nur-u Osmaniye kapısının hemen aşağısından Sandal Bedesten'e giriş kapısı gibi.*

*Turistler ulaşım kolaylığı ve zaman darlığı açısından en çok iki kapıyı Nur-u Osmaniye ve Beyazıt Kapılarını tercih eder. Bu iki kapı, çarşının en uzun ve geniş caddesi olan Kalpakçılar Caddesi'nin iki ucunda yer alır. Geçmişte bu kadar çok kalpakçı var mıydı, bilinmez ama bugün, kuyumcu vitrinlerinin büyüğü ışıltısı aşağıdaki sokaklardan da fark edilebildiğinden, kısa süreli gezilerde kaybolmamak için Kalpakçılar iyi bir referanstır. Gelinlik, çeyizlik, sünnetlik*



### Grandpa is from the Grand Bazaar

Evlia Çelebi was definitely right about his eagle and bird-lover comparison. The artisans of the bazaar challenged first the Genoese merchants, then the bonmarches and passages of Pera and finally today they challenge the supermarkets, and in spite of them, they serve between 250,000 and 400,000 customers everyday. It is a custom for every artisan to know every language just enough. Their trade and bargaining abilities are like a bird lover's.

As the Ottoman land becomes smaller in time, the Bazaar virtually loses blood. World War I and the new republic caused many changes. Most of the Armenian and Syrian masters emigrated to Europe and America but there are a few left in İstanbul. If you asked a diamond master from Beirut he might say "Grandpa is from the Grand Bazaar".

The Grand Bazaar that has changed during all eras protected its identity of being the unofficial currency and gold stock exchange until the 1980s. The Cevahir Bazaar that was transformed into an organized shop plan from its central structure

*alışverişler ve orta halli giyim kuşam arayanlar ise Mahmutpaşa Kapısı'nı tercih eder. Tophane'de nar-gile içen eskilerden bir amcaya parmağındaki yüzüğü ya da elindeki tespihi sorsanız, size Mercan Kapısı'nı tarif edecektir. Anadolu'dan gelen tüccarlar hâlâ bu kapı ve çevresindeki toptancılara uğrarlar.*

### Dedem Kapalı Çarşı'dan

*Evlia Çelebi kartal ve kuşbaz benzetmesinde yer-den göğe kadar haklıdır. Çarşı esnafı önce Galata'nın Cenevizli tüccarlarına, sonra Pera bonmarche'lerine ve pasajlarına ve nihayet günümüzde de hipermar-ketlere meydan okur; hatta onlara nispet her gün 250 bin ile 400 bin arasında müşteriye hizmet verir. Esnafın hemen her dili işini görece kadar bilmesi adettendir. Ticaret ve pazarlık yetenekleri bir kuş-bazı aratmaz.*

*Osmanlı toprak kaybettikçe, Çarşı da adeta kan kay-beder. I. Dünya Savaşı ve sonrasında Cumhuriyet çok şeyi değiştirir. Hâlâ kalanlar olsa da Ermeni ve Sür-yani ustaların büyük çoğunluğu Lübnan'a, Avrupa'ya ve Amerika'ya göç ederler. Beyrutlu bir pırlanta us-tasına sorsanız "Dedem Kapalı Çarşı'dan yetişmedir" diyecektir.*



after the 1950s was the center of activities such as usury, loaning money with interest, pawn broking and pledge until the Ottoman banking system developed. In 1912 the guild of artisans system was abolished and in 1914 the Sandal Bazaar was transformed into an auction hall for the municipality. This interesting progress continued until the 1980s.

The days when our mothers bought the ingredients of Noah's pudding (Aşure) from the Spice Bazaar and fresh coffee from Kuru Kahveci Mehmet Efendi (a popular coffee shop), the days our fathers chose their engagement rings with timid excitement and trembling hands from the Grand Bazaar, are long gone. The Bazaar is a place of nostalgia for most of us. It is now a Saturday rush, a daily carousel where we drink a cup of coffee at the more than 100-year old Şark Café, have a chat at the Havuzlu Café, or find a cute accessory from the past such as an oil lamp or a lantern for our modern houses.

Do we benefit enough from this 50,000 square meter area, which has some parts that are out of style and impracticable while we are trying to protect the past? How can we carry its 550 years of experience to the future? Is it possible to improve the Grand Bazaar's luck, which has taken a turn for the worse? Or does all its magic remain in our grandmother's tales?

*Her dönem değişen Kapalı Çarşı, 1980'li yıllara kadar Türkiye'nin gayri resmi döviz ve altın borsası olma hüviyetini korur. 1950'lerden sonra merkezi yapıdan bugünkü sıralı dükkan planına dönüştürülen Cevahir Bedesteni, Osmanlı banka sistemi gelişinceye kadar tefecilik, faizle borç verme, emanet, rehin, takas gibi faaliyetlerin merkezidir. 1912 yılında esnaf lonca düzeni kaldırılır ve 1914'te Sandal Bedesteni Belediye'nin mezar salonu olarak kullanılmaya başlanır. Bu ilginç seyir 1980'lere kadar sürer.*

*Annelerimizin aşure malzemesini Mısır Çarşısı'ndan, taze kahveyi Kuru Kahveci Mehmet Efendi'den aldığı, babamızın titrek eller ve ürkek bir heyecanla nişan yüzüklerini Kapalı Çarşı'dan beğendiği günler gerilerde kaldı. Çarşı artık pek çoğumuz için nostalji. 100 küsur senelik Şark Kahvesi'nde bir kahve, Havuzlu Kahve'de muhabbet ya da modern evlerimize eskiye ait şirin bir aksesuar; örneğin bir kandil ya da bir fener aradığımız bir günlük cümbüş, bir cumartesi furçası...*

*Kimi yerleri eskiyi koruyacağım derken demode ve ağır aksak kalan, 50 bin metrekarelik bu alandan yeterince yararlanıyor muyuz? Onun 550 yıllık deneyimini geleceğe nasıl taşıyoruz? Kapalı Çarşı'nın yavaş yavaş biz farketmeden kapanan bahtını açmak mümkün mü? Yoksa her şey büyükannelerimizin masallarında mı kaldı?*



DOCUMENTARY FILMMAKER

TOLGA  
ÖRNEK

BELGESEL FİLM YÖNETMENİ

ENG

**CR: You became prominent with "Mount Nemrut, Throne of Gods". Why do you prefer making documentaries to movies or TV series?**

T.Ö.: Actually I am an engineer! I graduated from the İstanbul Technical University and then continued at the University of Florida, USA, for my master's degree; but ever since I was a child I have taken great pleasure in the cinema, and it has been my dream to study moviemaking. So, two months after completing my master's degree, I began another degree in moviemaking. That took another three years, and during this time, I decided to make documentaries. Previously I had

TR

**CR: Adınızı "Tanrıların Tahtı Nemrut Dağı" belgesiyle duyurdunuz. Neden dizi ya da konulu sinema filmi değil de belgesel çekiyorsunuz?**

T.Ö.: Aslında mühendislik eğitimi aldım. İstanbul Teknik Üniversitesi'ni bitirdim. Sonra mühendislik master'ı yapmak için Amerika Birleşik Devletleri'nde University of Florida'ya gittim. Oraya gittiğimde sinema okumaya da karar verdim. Hayalim sinema okumaktı, sinemayı çocukluğumdan beri seviyordum. Mühendislik master'ı yaparken sinema okullarına başvurmaya başladım. Mühendislik master'ım bitti. İki ay sonra sinema master'ına başladım. Sinema eğitimim üç yıl sürdü. Belgesel çekme-





---

*Producer and director Tolga Örnek, famous for his documentary, “Mount Nemrut, Throne of Gods” made a new documentary on the establishment, development and destruction of the Hittite civilization. The story of this civilization will help us understand these lands from another point of view. Mr. Örnek answered questions from Crossroads before he left for the USA.*

---

not been interested in documentaries; I was only an amateur spectator. I used to buy those that I liked to keep in my archive, but I had had no intention of specializing in them. As I was studying moviemaking, I watched some documentaries there. Eventually I realized that if it was well made, it could be as effective and pleasurable as a dramatic film, and it could impress people and make them think.

**CR: Is there a difference between making documentaries and making films or TV series? What kind of emotional difference is there behind the camera?**

T.Ö.: When you make a documentary, you know your starting point, but during the process, your finishing point may change. You can make changes in the scenario as you discover new things or as you meet new people. You can make changes until the final editing and the sound recording. In the beginning, you have a point you want to make; however, you make changes continuously. It is a dynamic process. Making a documentary film is like an adventurous journey with a surprise ending.

ye de sinema eğitimi alırken karar verdim. Önceleri belgelele çok ilgim yoktu, amatör bir belgesel izleyicisiydim. Hoşuma giden belgeselleri satın alıp arşivimde saklıyordum ama belgesel dalında ilerlemeyi düşünmüyordum. Sinema okuluna gidince, orada birkaç tane belgesel izledim, iyi yapılırsa en az dramatik film kadar etkili ve keyifli olabileceğini, insanları duygulandırıp düşündürebileceğini gördüm.

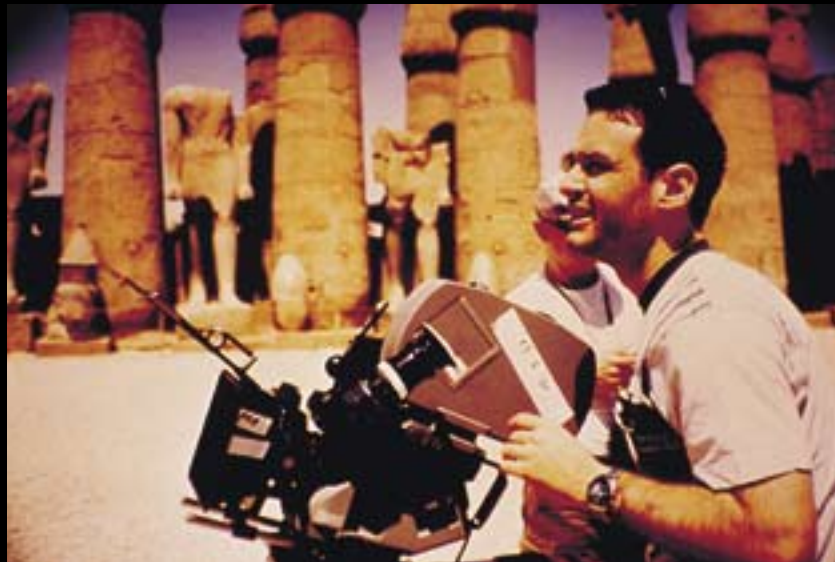
**CR: Belgesel çekmek, sinema ya da TV filmi çekmekten farklı mı? Kamera arkasında duygusal bağlamda nasıl bir farklılık yaşıyorsunuz?**

T.Ö.: Belgesel çekerken sadece başladığımız noktayı biliyorsunuz ama süreç içerisinde gideceğiniz nokta değişebiliyor. Bulduğunuz araştırmalarımızla, tanıştığımız yeni insanlarla, yeni buluntular, yeni şanslarla senaryoyu değiştirebiliyorsunuz. Montaj, seslendirme bitene kadar belgesel filmi şekillendirip değiştirebilirsiniz. Başlarken gitmek istediğiniz bir nokta var ama sürekli değişim yaşıyorsunuz. Dinamik bir süreç, sizi sıkıyor. Belgesel, sonunu çok da bilmediğiniz serüven dolu bir yolculuk gibi.

---

*“Tanrıların Tahtı Nemrut Dağı” belgeseliyle adını duyuran yapımcı ve yönetmen Tolga Örnek, son belgesel filmi “Hitit Uygarlığının Öyküsü” ile üzerinde yaşadığımız topraklara farklı bir gözle bakmamızı sağlayacak. Mühendislikten mezun olur olmaz çocukluk hayali sinema eğitimine başlayan Örnek, ABD’ye gitmeden önce Crossroads’un sorularını yanıtladı.*

---



**CR: You mentioned research. You need intense research to make a documentary, don't you?**

T.Ö.: Certainly. You are educated as you make the film. It requires serious research. You acquire information; you become informed of many things that you would not normally know about. When you plunge into a subject deeply, it grows beyond its boundaries, bringing forth other subjects, and your field of interest expands. Suddenly you realize that you have learned so many things; your life and your world have been enriched. You meet incredible people. I probably meet 200-300 persons while shooting a documentary and I will have a lasting friendship with 15-20 of them. These are the pleasures that remain after a film is shot. That is one reason I like documentaries. Another pleasurable aspect is: it is a requirement of my job to plan months and years ahead and to travel to many countries. I have been to 34 places in Anatolia for the Hittite documentary, and also traveled to Egypt, Syria and the USA. I met and worked with 12 leading actors of Turkey. I am going to the USA for the sound recording of the film, and I will meet actors and the company there. In other words, my life is enriched.

**CR: Which documentaries did you make before?**

T.Ö.: When I was in school, I made an 80-minute long film about Atatürk as a part of my thesis. As the Atatürk documentary was being developed, it grew, and sponsors were found. The film was made more professionally because of having sponsors. When finishing this documentary, we established a company in Turkey with Ekip Film's partnership. Later we made a documentary

**CR: Araştırma dediniz, belgesel çekmek için yoğun bir araştırma gerekiyor, değil mi?**

T.Ö.: Tabii, belgesel çekerken kendinizi de eğitmiş oluyorsunuz. Ciddi bir araştırma gerektiriyor, bir konu üzerinde derinlemesine uzmanlaşıyorsunuz. Bayağı bilgi ediniyor ve normalde öğrenemeyeceğiniz şeyleri öğreniyorsunuz. Bir konuya derinlemesine dalınca dallanıyor, budaklanıyor, başka konular geliyor beraberinde, ilgi alanımız genişliyor. Bir anda görüyorsunuz ki bir çok şey öğrenmişsiniz, dünyanız, hayatınız zenginleşmiş. İnanılmaz insanlarla tanışyorsunuz. Ben, bir belgeselde ortalama 200-300 kişiyle tanışıyorum herhalde. Onların 15-20 tanesiyle kalıcı dostluğum oluyor. Çok keyifli ilişkiler kuruluyor. Bunlar tabii film den sonra da geriye kalan güzellikler. O yüzden ben belgeseli çok seviyorum. İşin bir başka keyifli yönü de şu; insanların macera, tatil olarak organize ettiği, yıllarca aylarca planladığı şeyleri ben meslek olarak yapıyorum. Hititler için Anadolu'nun 34 yerini gezdim, Mısır'a, Suriye'ye, ABD'ye gittim. Dünyanın en önde gelen 12 Hitit uzmanıyla tanıştım, birlikte çalıştım. Türkiye'nin önde gelen oyuncularıyla tanışıp çalıştım. Seslendirme için ABD'ye gideceğim, oradaki oyuncularla ve şirketle tanışacağım. Yani dünyam zenginleşiyor.

**CR: Daha önce hangi belgeselleri çektiniz?**

T.Ö.: Sinema okulundayken tez filmi olarak Atatürk üzerine uzun metrajlı, 80 dakikalık İngilizce bir belgesel yaptım. Atatürk belgeseli oluşurken proje büyüdü, kendi içinde gelişti, sponsorlar bulundu. Sponsorlar bulunduğu için film, daha profesyonellerce yapıldı. Atatürk filmi tamamlanırken Türkiye'de Ekip Film'le ortak bir şirket kurduk. Ardından "Kuruluşta Kurtuluşa" isimli Fenerbahçe Kulübü'nün kuruluşu ve gelişmesiyle ilgili bir belgesel yaptık. Topkapı Sarayı ile ilgili bir İngilizce CD-ROM yap-



about the establishment and development of the Fenerbahçe Club called "From Establishment to Liberation". We made a CD-ROM in English about the Topkapı Palace. The documentary about Atatürk was completed in 1998, about Fenerbahçe Club in 1999, and the one about Topkapı Palace in 2000. I realized all my projects in the last four years. Later, I made "Mount Nemrut, Throne of Gods". Then I shot another film about the history of the Black Sea Ereğli from the Archaic Age to today. Its sponsor was Erdemir. Besides these, there is a Nike statue by Mehmet Aksoy for İşbank. It is going to be the tallest marble statue in Europe. We have been making a film about the creation of this statue for three years. It still continues. Lastly and the greatest project we have worked on is about the Hittites.

**CR: You have used dramatic re-enactments, complete with dialogue and period staging. Why have you chosen such a style?**

T.Ö.: I have chosen it to make a greater impact on the viewer and to make the documentary easily understood. We have broached such subjects as: The first written pact in history (between the Egyptian Pharaoh Ramses II and the Hittites), the marriage of Hattusilis III and Queen Puduhepa, the outbreak of the plague, and intrigues of the palace. These subjects are documented, along with people's reactions to the events. I felt that conveying details through dialogue would have an impact on the viewer.

**CR: Yes, now the most central question: Why Hittites?**

T.Ö.: The Hittites controlled much of Anatolia for

tık. Atatürk 1998'de, Fenerbahçe 1999'da, Topkapı belgeseli de 2000'de tamamlandı. Bütün projelerimi son dört sene içerisinde gerçekleştirdim. Daha sonra Tanrıların Tahtı Nemrut Dağı'nı yaptım. Ardından Karadeniz Ereğli'sinin Antik Çağ'dan günümüze kadar gelen tarihini, yolculuğunu anlatan bir belgesel film çektim. Onun sponsoru Erdemir'di. Bunların dışında İş Bankası için Mehmet Aksoy'un yaptığı bir Nike heykeli var. Avrupa'nın en yüksek mermer heykeli olacak. Onun oluşumunu anlatan bir belgesel çekiyoruz, üç senedir. O devam ediyor. En son ve bugüne kadar üzerinde çalıştığımız en büyük projemiz de Hititler.

**CR: Filmde önemli ölçüde diyalogların ve mizansenlerin olduğu dramatik canlandırmalar var. Neden böyle bir tarz seçtiniz?**

T.Ö.: Seyirci üzerindeki etkiyi pekiştirmek, belgeseli daha akıcı hale getirebilmek için. Seyirciyi M.Ö. 2 binli yıllara götüren belgeselde, tarihteki ilk yazılı barış anlaşmasının yapıldığı Büyük Mısır Firavnu 2. Ramses ile Hititler arasındaki Kadeş Savaşı, Hitit Kralı 3. Hattuşil ile Kraliçe Puduhepa'nın evliliği, veba salgını, saray entrikaları gibi konular, insanların duyguları da işin içine katılarak vurgulanıyor. Bu insani ayrıntıları diyaloglarla vermenin etkileyici olacağını düşündüm.

**CR: Evet, sıra en can alıcı sorumuzda: Neden Hititler?**

T.Ö.: Hititler, Osmanlı'yı bir kenara bırakırsanız Anadolu'ya en uzun süre hakim olmuş krallık. İnanılmaz bir mirasları var. 25 bin tane tablet ve tablet parçası bırakmışlar geriye. Her uygarlığın bırakmadığı bir miras. Bu tabletlerde, Hitit kralları ve kraliçeleri, katipleri, generalleri kendi hikayelerini, kendi ağız-



a long period, and they left an incredible heritage of 25,000 tablets. Not many civilizations have left behind such insight into the daily lives of the people. Kings, queens, clerks, and army generals tell their stories directly through these tablets. These are not formal documents, but rather, narrations containing the pain and joy of everyday living. Though these people lived in ancient times, we can find many similarities to our own lives and our reactions to events.

**CR: What sorts of things do they tell about daily life?**

T.Ö.: There is the prayer of a queen worried about her husband's illness; there is a king ordering a tablet to be engraved while mourning for his dead wife; there is the prayer of a king, whose people are perishing from the plague; there is a king trying to arrange his succession, while another king is aggrandizing himself through propaganda. There are rituals and laws. At the bottom of a formal tablet there are notes written between two clerks. These tablets are fascinating to me, as I am interested in incorporating the human element into my documentaries.

**CR: You made a statement to the press saying; "The Hittite Empire is a bridge between East and West". Could you please explain this?**

T.Ö.: That is one of the reasons why I chose the Hittites. The Hittites combined eastern cultures such as the Sumerians, Babylonians, and Assyrians into a mosaic with Anatolia, and then exported this mosaic westward to Greek civilization. Let me give you an example from one of the points made in our film: Greek vases are believed to be the first vases to tell stories with their epic and legendary pictures dating to 500-600 B.C. The vases before them had only geometric ornaments. However, in 1600 B.C., Hittite vases showed wedding ceremonies, rituals, and daily events such as cooking by using reliefs instead of pictures. In addition, Hittite laws may have shaped the laws in the old and new testaments. Hittite legends together with traces from the East influenced Greek literature. They had the greatest military of their time. Even Egypt almost came under Hittite influence; they forced Ramses II who is called "Great Ramses" to retire. One of the most interesting issues for the West is the language of the Hittites. It is the oldest example of the Indo-European languages, which come from Latin just as modern-day German, French and English do.

larından bize anlatıyorlar. Bu tabletler sadece resmi belgeler değil; insanların yaşamları, duyguları, acıları, sevinçleri, hem makro, krallık boyutunda, hem de günlük hayatın ayrıntıları ele alınarak anlatılmış. Tüm yaşamları ayrıntılarıyla adeta gözümüzün önünde. Çok eski olmasına rağmen, güncelliğini koruyan pek çok duyguya, deneyime bu tabletler vasıtasıyla tanık oluyorsunuz. Hititler belgeselinde, hepimizin kendimizden bir şeyler bulacağına inanıyorum.

**CR: Yani günlük hayattan bir şeyler mi?..**

T.Ö.: Evet, hasta olan kocasını merak eden bir kraliçenin tanrıya yakarışı; karısı ölen bir kralın ağıt şeklinde bir tablet yazdırması; vebadan kırılan halkını iyileştirmesi için bir kralın tanrılara yalvarışı; kendinden sonra tahta geçiş olayını düzenlemeye çalışan bir kral; kendini şişiren, propagandayla büyüyen bir kral, ritüeller, yasalar, iki katibin bir resmi tabletin altında birbirlerine özel notlar göndermeleri... Bütün bunları tabletlerde görebiliyorsunuz. Gerçekten çok etkileyici. Beni asıl cezbeden de bu ayrıntılar. Ben belgeselde insanla ilgileniyorum. Aşk, ölüm, sevgisi, gelişimi, savaşlarıyla insan unsuru benim ilgimi çekiyor.

**CR: Basına verdiğiniz bir demeçte "Hititler Doğu ile Batı arasında bir köprüdür" demişsiniz. Bunu biraz açar mısınız?**

T.Ö.: Zaten Hititler'i seçmemin bir diğer nedeni de, Doğu ile Batı arasında köprü görevi görmüş olmaları. Hititler, Doğu'daki büyük Mezopotamya uygarlıklarını, yani Sümer, Babil, Asur gibi uygarlıkları alıp, Anadolu mozayığı ile harmanlayıp, kendilerinden de bir şeyler katarak Batı'ya, Yunan uygarlığına ihraç etmişler. Filmde bizim değindiğimiz unsurlardan bir tanesini örnek vereyim: Yunan vazoları M.Ö. 500-600. yıllarda epik, destansı resimlerin bulunduğu, ilk hikaye anlatan vazolar olarak kabul edilir. Ondan önceki bütün vazolar geometrik desenli, süslemeliymiş. Oysa bundan 1000 yıl önce M.Ö. 1600'de Hitit vazolarında; evlilik töreni, dinsel tören, yemek pişirme gibi günlük hayata ilişkin olaylar resim olarak değil, ama kabartma olarak anlatılmıştır. Ayrıca Hitit kanunları Tevrat ve İncil'deki kanunları şekillendirmiş, kutsal kitaplardaki kanunlara öncülük etmiş olabilir. Hitit efsaneleri Babil efsaneleriyle kaynaşmış, birleşip Yunan edebiyatını etkilemiştir. Bunların yanı sıra Hititler, zamanın en büyük askeri gücüne sahiptir. Mısır'ı dize getirmiştir. "Büyük Ramses" diye anılan II. Ramses, Kadeş'te büyük bir bozgunun kılıcı kurtulmuştur. Hititçe'nin bugün konuşulan Almanca, Fransızca, İngilizce gibi Latin kökenli dillerin bağlı olduğu Hint-Avrupa dil grubunun bilinen en eski örneği olması ise; herhalde Batı'nın en çok ilgisini çeken konulardan biri olacak.

**CR: Anatolia in ancient times must interest you a lot. Nemrut was also from that era...**

T.Ö.: That's right. In fact, my interest in that era started with Nemrut. As we were making Nemrut I was attracted to these civilizations. There is a special reason. Anatolia is our land. I am curious about Anatolia. Where did we come from? Who lived here before us? What remains from them? I am curious about all these questions.

**CR: You wrote the scenarios of both Nemrut and Hittites. How did you do this?**


T.Ö.: You have a seed inside and somehow that seed grows. It sometimes grows consciously, sometimes instinctively. Sometimes it grows emotionally. It is difficult to say why, but it grows, and you cannot stop it. From that point, I am obliged to make that film.

I have many film projects (seeds) I am interested in. I keep them inside. It is difficult to explain why one of them gets free and grows. For example, the Hittites grew.

**CR: How did you choose the players? Was your criterion their fame?**

T.Ö.: The main target of this film is abroad, especially the USA. Haluk Bilginer, Sanem Çelik could be famous in Turkey but they aren't in the USA. I definitely chose them for their acting and their physical appearance. We have six kings and two queens in the film. We have scenic effects more than dialogues. These actors had to reflect the inner worlds and characters of these kings and queens. The most difficult acting is this type, without dialogues. For this reason, I chose actors who had proven their acting skills. During the shooting of the film it was clear that I hadn't made a mistake. All of them were very successful.

**CR: Do you have new projects?**

T.Ö.: I have many film projects -- dramatic films and documentaries --but for two years, I have put aside everything except for this film. Now I want to finish it and see its release. I am focused on this film so much that I have suspended all other projects temporarily. This film is going to have its own life because it is a very intense and big project, with its projection, distribution, promotion, and marketing. I do not want to be involved in any other project going on at the same time. 

**CR: Antik Çağ'da Anadolu çok ilginizi çekiyor olmalı. Nemrut da o dönemle ilgiliydi?..**

T.Ö.: Doğru, aslında o döneme ilgim Nemrut'la başladı. Nemrut'u çekerken bu uygarlıklara ilgi duymaya başladım. Bunun özel bir nedeni var, Anadolu bizim topraklarımız. Ben Anadolu'yu merak ediyorum. Nereden geldik, nereye gidiyoruz? Nerede bulunmuşuz? Bizden önce kim bu topraklara evsahipliği yapmış? Onlardan bize ne kalmış? Bunları merak ediyorum.


**CR: Nemrut'un da Hititler'in de senaryolarını siz yazdınız. Bu süreci nasıl yaşıyorsunuz?**

T.Ö.: İçinize bir kıvılcım, bir tohum düşüyor ve o tohum bir şekilde büyüyor. Bu bazen bilinçli, bazen içgüdüsel olarak büyüyor. Bazen duygusal olarak büyütüyorsunuz o tohumu. Bunu söylemem çok zor ama o büyüyor, önüne geçemiyorsunuz. Bir yerden sonra o filmi yapmak zorunda kalıyorum. Benim tohum şeklinde içime attığım ve ilgi duyduğum ama o şekilde kalan ve büyümeyen bir sürü film projem var. O tohumların içinden bir tanesinin nasıl büyüyüp aradan sıyrıldığını çok iyi anlatmam mümkün değil. Hititler büyüdü, mesela.

**CR: Oyuncuları nasıl seçtiniz? Kıstasınız ünlü olmaları mıydı?**

T.Ö.: Bu filmin asıl hedefi ABD, yurtdışı. Haluk Bilginer, Sanem Çelik Türkiye'de çok ünlü olabilirler ama ABD'de ünlü değiller. Ben onları kesinlikle oyunculukları ve tipleri için seçtim. Filmde altı kral, iki kraliçemiz var ve filmde diyaloglardan çok mizansenler var. Bu oyuncular, dış sesin, uzmanların anlattığı kralların ve kraliçelerin iç dünyalarını, karakterlerini, ekrana yüzleriyle, mimikleri ve gözleriyle yansıtmak zorundaydı. En zor oyunculuk budur, diyalogsuz. Bu nedenle oyunculuklarını kanıtlamış isimleri seçtim. Çekimler sırasında yanılmadığımı da gördüm. Hepsi de çok başarılıydı.

**CR: Bundan sonra yeni projeleriniz var mı?**

T.Ö.: Pek çok film projem var; dramatik filmler, belgeseller... Ama iki senedir herşeyi bir kenara bıraktım, bu filmle uğraşıyorum. Şu anda bu filmin bitişini ve getirisini görmek istiyorum. Önümde nasıl bir yol açacağını, nasıl bir etki bırakacağını görmek istiyorum. Buna o kadar odaklandım ki diğer projelerimi tamamen askıya aldım. Hititler çok büyük bir proje olduğu için tamamlandıktan sonra da bu filmin bayağı bir yoğunluğu ve hayatı olacak. Gösterimleri, dağıtımları, promosyonu, pazarlaması... O araya başka proje almak istemiyorum. 

# GIFTS OF IDA ARMAĞANLARI

WRITTEN BY / YAZAN  
**SEVDA KALİ**

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF  
**A. İHSAN GÖKÇEN, ŞERİF YENEN**

**ENG** With its mythological name, Mount Ida is one of the most famous mountains of the world, owing to Homer's narrative poem about the Trojan War. What is not so well known about this mountain is that, because of its rich plant layer, it is the region in Turkey where oxygen is most produced. Due to this characteristic, Mount Ida has been chosen as one of the pilot areas for the Protection of Genetic Sources Project carried

*The biological wealth of Anatolia is reflected in the variety of plants mentioned in mythological stories. Some plants were formed from drops of a god's blood, some grew from the teardrops of a goddess, and some were the result of a god's anger.*

out with the World Bank Fund. During this seven-year project, the mountain was divided into seven regions and all the plants have been classified one by one. As a result of this classification, the indigenous plant varieties can be examined in three groups. The first group consists of plants indigenous to Mount Ida; there are 21 varieties. The second group consists of plants indigenous to Turkey that grow on Mount Ida; these species only grow in Turkey, and Mount Ida is one of the areas in which they flourish. The third group consists of species which are not indigenous to Turkey, but which grow in Turkey only on Mount Ida. The common characteristic of these plants is that they

**TR** Homeros'un şiirsel bir dille aktardığı Troya destanıyla belki de dünyanın en bildik dağlarından biri haline gelen mitolojideki adıyla İda Dağı'nın (Kaz Dağı) bilinmeyen özelliği, zengin bitki örtüsü nedeniyle Türkiye'nin en fazla oksijen üreten bölgesi olması. Bu özelliğiyle Kaz Dağı, Dünya Bankası'nın maddi desteğiyle yürütülen "Genetik Kaynakları Yerinde Koruma Projesi'nin pilot bölgelerinden biri olarak seçildi. Yedi yıllık bu proje kapsamında dağ, yedi bölgeye ayrılarak, türleri saptanan bitkiler tek tek sınıflandırıldı. Bu sınıflandırma sonucunda Kaz Dağı'ndaki endemik bitki türleri üç grupta incelemeye alındı. İlk grup Kaz Dağı'nın endemik türleriydi ve 21 çeşitten oluşan bitki türleri, dünyada sadece Kaz Dağı'nda bulunuyordu. İkinci grup, Kaz Dağı'nda yetişen Türkiye'nin endemik türleriydi; bu türler dünya üzerinde yalnızca Türkiye'de yetişiyordu ve Türkiye'de yetiştiği bölgelerden sadece biri Kaz Dağı'ydı. Üçüncü grup ise endemik olmayan, ancak Türkiye'de sadece Kaz Dağları'nda yetişen türleri içeriyordu. Ülkemiz dışında da yetişen bu türlerin önemli özelliği, Türkiye'de sadece Kaz Dağı'nda bulunmalarıydı. Başlı başına ayrı bir yazı konusu olabilecek bu araştırma, Kaz Dağı'nda doğal olarak yetişen bitkilerin yüzlerce çeşitten oluştuğunu ve yörenin biyolojik zenginliğini ortaya çıkarttı.

## Tanrıçaların Eteklerinden Dökülenler

Aslında sadece İda'nın değil tüm Anadolu'nun biyolojik açıdan zengin olduğu, mitolojik öykülerde geçen endemik bitkilerin çeşitliliğinde de açıkça görülür. Zaten bu toprakların kültürel potansiyeliyle





only exist on Mount Ida in Turkey, though some of them grow in other countries as well. This research revealed the biological wealth and abundance of the region, and that the plants, which grow naturally there, have hundreds of varieties.

### Spilled out of Goddess's Skirts

The biological wealth of Mount Ida and the whole of Anatolia is clearly reflected in the variety of indigenous plants mentioned in mythological stories. It seems impossible to separate culture and nature in this country. Some plants were formed from the drops of a god's blood; some grew from the teardrops of a goddess and some were the result of a god's anger. According to mythology, each plant that was presented as a gift from a god or goddess, or was blessed by them, has a different story.

The three most important goddesses of the Trojan War and Mount Ida are Hera, Athena and Aphrodite, and the pomegranate is the sacred fruit for all three of them. We come across pomegranates almost everywhere, including the ornaments of the Moses Temple, as one of the symbols of the Fertility God. It is accepted as a fertility symbol because of its juicy seeds. It becomes the symbol of world sovereignty in Jesus' hands and the Koran describes it as a fruit of heaven. In some regions of Anatolia, the pomegranate is believed to cause

*doğal potansiyelini birbirinden ayrı düşünmek neredeyse mümkün değildir. Anadolu'da hemen her yörede görülen bitki zenginliği, stilize edilerek giysilere de yansır. Kimi bitki bir tanrının kan damlalarından, kimi bir tanrıçanın gözyaşlarından, kimi de hiddetinden yeşerip boy atmıştır. Mitlere göre İda'nın tanrı ve tanrıçalarının insanoğluna armağan ettiği ya da kutsadığı bitkilerin her biri, ayrı bir öyküyle çıkar karşımıza.*

*İda Dağı'nın ve Troya (ya da Truva) destanının en önemli üç tanrıçası Hera, Athena ve Aphrodit'tir*







the family to become richer and to proliferate. In all Anatolian civilizations, the characteristic of sacredness was attributed to the pomegranate, and legends were told about it.

### Side and Pomegranate Tree

One of the best legends is about the creation of the "Side" or the pomegranate tree on the Side peninsula. One day, the goddess of nature and fertility, Side, the daughter of the God Taurus, went to the Valley of the Manauwa River with her daughter to pick up flowers and make garlands with the water nymphs. Side, while singing, dancing, and picking up flowers, suddenly saw a tree with delicate branches, bright leaves and colorful flowers. She broke off a branch to give to her daughter. As she broke the branch off, blood started to drip from the branch. Side realized that the tree was actually a Nymph who had changed shape to escape from evil people chasing her. Side was so scared and sad that she wanted to run away immediately. But her feet were rooted in the ground and bark formed, starting at her feet, and she became a tree. The nymphs watered the fresh roots of Side with their tears. Side became a pomegranate tree.

It is believed that the pomegranate tree originated in Iran and neighboring countries, and that it spread from there to the Mediterranean region, then later

*kuşkusuz ve üçü için de nar kutsaldır. Meyvesi etli tohumlarla dolu olduğu için bereket simgesi olarak kabul edilen nar, bereket tanrısının sembollerinden Musa tapınağındaki süslemelere kadar hemen her yerde karşımıza çıkar. Hz. İsa'nın elinde dünya saltanatı haline dönüşür; Kuran'da cennet meyvesi olarak nitelendirilir. Hâlâ Anadolu'nun kimi yörelerinde narın; kurulan evliliğin sürekliliğini, ailenin zenginleşmesini, neslin devamını sağladığına inanılır. Tüm Anadolu uygartıklarında nara kutsal bir özellik atfedilmiş ve üstüne çeşitli söylenceler anlatılmıştır. Bunların içinde en çarpıcı olanı ise Side yarımadasında bol miktarda yetişen Side yani nar ağacının yaradılışıyla ilgili mittir.*

### Side ve Nar

*Tanrı Tauros'un kızı olan tabiat ve bereket tanrıçası Side, bir gün küçük kızını yanına alarak Nympheler (su perileri) ile birlikte çiçek toplayıp, çelenkler yapmak için Manauwa (Manavgat) Irmağı vadisine gitmişti. Şarkı söyleyip dans ederek çiçek toplayan Side, birden ince dallı, parlak yapraklı, rengarenk*

**Anadolu'nun biyolojik zenginliği, mitolojik öykülerde geçen endemik bitkilerin çeşitliliğinde de açıkça görülür. Kimi bitki bir tanrının kan damlalarından, kimi bir tanrıçanın gözyaşlarından, kimi de hiddetinden yeşerip boy atmıştır.**

to the Arabic peninsula, Afghanistan and India. It is healthful to consume pomegranate, which grows widely in the milder regions of Turkey, for it contains vitamins B1, C, iron and potassium, and it is good for both anemia and gum plaque. The bark of the trunk, root and branches of the pomegranate tree contain cornstarch, resin materials, tyterpenical acids, and alkaloids combined with tannins; and, therefore, pharmaceuticals prepared from the pomegranate tree are used for getting rid of tapeworms. Pomegranate fruit is also effective for diarrhea, as an infusion or when a couple of glasses of its seed's juice are consumed each day.

### Hera and Chaste Tree

According to myth, Hera, the protector of marriage, was born under the chaste tree. The monks used to eat the pepper-like fruit of the chaste tree in order to dull the cravings of the flesh. Women, who wanted to prove that they were virgins, lay on beds covered with chaste leaves. The chaste tree (*vitex agnus*), which also means the virginity tree, has five 7-pieced leaves in the shape of a hand, and blue-lilac colored flowers. Its fruit, which has a diameter of approximately 3 mm, has a sharp scent and tastes bitter. These fruits are harvested in October-December, when their colors are dark enough and they can be dried in the shade. This Eurasian aromatic bush grows widely in France, Italy, Yugoslavia, Greece, Syria, Lebanon and the Mediterranean and Aegean regions in Turkey.

The flowers of the chaste tree, whose branches are used for making baskets and dying cloth, are also used as tranquilizers and gas relievers. However, it has been most famous for hundreds of years as a remedy for PMS, menstrual cramps and menopausal problems. The first person who mentioned this natural therapy method was the father of medicine, Hippocrates, in 450 BC. Chaste, which is believed to have both aphrodisiac and anti-aphrodisiac powers, has been known for almost 2400 years and is attributed to Hera.

### Aphrodite and Myrtle

The plant attributed to Aphrodite, one of Mount Ida's goddesses, is the Myrtle (*myrtus communis*). According to the mythological story of the plant, Smyrna, the daughter of the Syrian king Theias, was one of Aphrodite's favorite women who performed religious ceremonies for her. However, one day, after a disagreement, Aphrodite put a curse on the beautiful Smyrna, and caused her to fall in love with her own father. The young woman

*çiçekli bir ağaç gördü ve küçük kızına vermek için bu ağacın bir dalını kopardı. Ama koparır koparmaz daldan kan damlamaya başladı. Side ağacın aslında kendisini kovalayan kötü insanlardan kaçmak için şekil değiştirmiş bir Nymphe olduğunu anladı. O anda öyle üzülüp öyle korktu ki hemen oradan uzaklaşmak istedi. Ancak ayakları yere çakılıp toprağa gömülmüş, ayaklarından başlayarak gövdesi ince bir kabuk bağlamaya ve ağaç biçimini almaya başlamıştı. Nympheler gözyaşlarıyla Side'nin taze köklerini ıslattılar. Side giderek bir nar ağacına dönüştü.*

*Esasen narın kökeninin İran ve civarındaki ülkelere dayandığı sanılıyor. Oradan Akdeniz çevresine, daha sonra da Arap Yarımadası, Afganistan ve Hindistan'a yayılmış. Türkiye'de ılıman iklime sahip bölgelerde yaygın olarak yetişen narı, ihtiva ettiği B1, C vitamini, demir ve potasyum nedeniyle sonbahar aylarında sıkça tüketmekte yarar var, çünkü kansızlığın yanı sıra dişeti hastalıklarına da iyi geliyor. Nar ağacının gövde, kök ve dal kabukları nişasta, reçineli maddeler, triterpenik asitler, tanenle birleşmiş alkaloitler taşıdığı için nar ağacından hazırlanan preparatlar tenya düşürmekte kullanılıyor. Nar meyvesi ayrıca enfüzyon olarak ya da çekirdeklerinin suyu günde birkaç bardak içildiğinde ishale karşı etkili oluyor.*

### Hera ve Hayıt

*Mitolojiye göre evliliğin koruyucu tanrıçası Hera, hayıt ağacının altında doğmuş. Rahipler nefislerini köreltmek için hayıtın biber benzeri meyvesini yerlermiş. Bakireliklerini kanıtlamak isteyen kadınlar, hayıt dallarıyla kaplı yataklar üzerinde yatarlarmış. İngilizcede "bakire ağacı" (chaste tree) olarak bilinen hayıtın (*vitex agnus*), alt yüzünde beyaz tüyler bulunan el biçiminde beş-yedi parçalı yaprakları ve mavimsi leylak renkli çiçekleri vardır. Yaklaşık 3 milimetre çapındaki kırmızı küre biçimli meyveleri keskin kokulu ve acımsıdır. Rengi iyice koyulaşan meyveler, ekim-kasım döneminde toplanır ve gölgede kurutulur. Avrasya kökenli bu aromatik çalı, Fransa, İtalya, Yugoslavya, Yunanistan, Suriye, Lübnan ve Türkiye'de Akdeniz ile Ege bölgelerinde yaygın olarak yetişir.*

*Dallarından sepet yapımında ve kumaş boyamada yararlanan hayıtın meyveleri yatıştırıcı, idrar ve gaz söktürücüdür. Ama ününü daha çok eski çağlardan beri kadınların adet öncesi sendromları, adet zorlukları ve menopoz sorunlarına çare olmasına borçludur. Bu doğal terapi yönteminden M.Ö. 450'de ilk olarak bahseden, tıbbın babası Hipokrat'tır. Hem afrodisyak, hem de anti-afrodisyak özelliğe sahip olduğuna inanılan hayıt, neredeyse 2400 yıldır bilinen ve Hera'ya atfedilen bir bitkidir.*



got into her father's bed with the help of her nurse and made love with him for 12 nights. The final night when Smyrna got pregnant, the king realized that the woman in his arms was his daughter and tried to kill her with his sword in order to be forgiven of this sin. At the last minute, Aphrodite had mercy on Smyrna and turned her into a Myrtle tree and saved her from death.

In Greece and Rome, wreaths were made from the branches of Myrtle for the newly married and the heroes, and these branches were also burned as incense. Aphrodite wore a wreath made from Myrtle branches during all ceremonies. The Myrtle juice distilled from its flowers was used as a fragrant beauty substance. The Myrtle has been used as a medicine for a long time. Dioskurides mentions Myrtle oil and wine as a digestive medicine.

Myrtle is the common name of 16 evergreen shrubs of the myrtus variety of the myrtaceae family. *Myrtus communis*, one of the most known myrtle variety, is grown in many regions of the world for decorative purposes even though it is special to the Mediterranean and west Asian regions. Almost all types of Myrtle are found in South America and it is also grown in Australia and New Zealand. This evergreen tree can reach 5 meters in height. Usually it has white flowers that open up one by one and purple-black fruits as big as chickpeas, containing many seeds.

### **Aphrodite ve Mersin**

*İda'nın tanrıçalarından Aphrodite'ye adanan bitki ise mersindir (myrtus communis). Bitkinin mitolojik öyküsüne göre, Suriye kralı Theias' ın kızı Smyrna, Aphrodite'nin dinsel törenlerini yürüten kadınlar arasında en sevdiklerinden biriydi. Ama gün geldi tanrıça bu güzel kadını lanetledi. Aphrodite'nin lanetine uğrayan Smyrna, babasına aşık oldu. Dadısının yardımıyla babasının yatağına giren genç kadın, on iki gece onunla sevişti. Smyrna'nın hamile kaldığı son gece, koynundaki kadının kendi kızı olduğunu anlayan kral, bu korkunç günahı temizlemek için kılıcını çekip kızını öldürmek istedi. Son anda Smyrna'ya acıyan Aphrodite, onu mersin ağacına çevirerek ölümden kurtardı.*

*Yunan ve Roma'da mersin dallarından yeni evliler ve kahramanlar için çelenkler yapılır, dini törenlerde günnük olarak yakılırdı. Aphrodite de tüm törenlerde başına mersin ağacının dallarından örülü bir taç takardı. Çiçeklerinden damıtılan mersin suyundan koku verici güzellik maddesi olarak yararlanılırdı. Mersinin ilaç olarak kullanılması da çok eskiye dayanır. Dioskurides'in, mide güçlendirici bir ilaç olarak mersin bitkisinin yağına ve şarabına yer verdiğini görüyoruz.*

*Mersin, mersingiller (myrtaceae) familyasının myrtus cinsinden, kışın yapraklarını dökmeyen on altı çalı türünü kapsayan bir bitkidir. Mersin türleri-*



Common people use the fruits as a cure for diarrhea, an antiseptic, an appetizer, and to clot blood. The essence made from its leaves and used as a medicine, is also a raw material in today's food and perfume industry.

### Athena and the Olive

Another mythological story is about the olive. Poseidon and Athena competed to be the god of Attica and Athens. The judges of this competition were the gods of Olympus. Poseidon created a salt lake above the Athens acropolis and Athena created an olive tree. Gods decided that an olive tree was more useful than the salt lake and they gave the ruling power to Athena.

The olive tree is not only mentioned in myths but also in holy books. It is said that as he was dying, Adam asked his son Seth to take three seeds from the good and evil trees in the gardens of heaven. Seth put them into his father's mouth, and after his father was buried, cedar, cypress and olive trees grew on his grave.

Archeological evidence shows that olives have been consumed since 6000 B.C. and are originally from Mesopotamia. Olives are frequently mentioned in the oldest known written sources. Perhaps even before this date, olive oil was rubbed on the body along with other scents.

The olive tree (*olea europea*) is from the oleaceae family and bears fruits rich with oil. This variety of olive tree can grow 3-12 meters in height, is evergreen, and blossoms in late spring. The fruit of the olive (oil) tree contains a high rate of oil in its seed and pulp. The fruits are green when unripe and become black when they grow riper. The olive tree grows in mild climates and bears fruits 4-8 years after it is planted. Olive oil, which became more important after it was found recently that a Mediterranean type of diet is very healthy, is also used in the soap industry and as a laxative.

nin en tanınanı *myrtus communis*, Akdeniz bölgesiy-le Asya'nın batısına özgü bir bitki olmasına karşın, dünyanın pek çok yerinde süs amacıyla yetiştirilir. Türlerinin çoğunluğu Güney Amerika'da bulunan mersin, Avustralya ve Yeni Zelanda'da da yetişir. Kışın yapraklarını dökmeyen bu ağacın boyu 5 metreye kadar ulaşabilir. Genellikle tek tek açan beyaz çiçekleri ve çok sayıda tohum içeren nohut büyüklüğünde, morumsu siyah meyveleri vardır.

Meyveler halk arasında ishal kesici, antiseptik, iştah açıcı ve kan dindirici olarak kullanılır. Yapraklarından elde edilen ve ilaç olarak kullanılan esanstan, günümüzde gıda ve parfüm sanayiinde hammadde olarak yararlanılır.

### Athena ve Zeytin

Bir başka mitolojik öykü de zeytin hakkındadır. Atika ilinin ve Atina kentinin tanrısı olma hakkını kazanmak için Poseidon'la Athena yarışmaya girer. Yarışmanın yargıçları Olympos tanrılarıdır. Poseidon Atina akropolünün üstünde tuzlu bir göl yaratır, Athena ise bir zeytin ağacı. Tanrılar, zeytin ağacını tuz gölünden daha yararlı bularak yönetim erkini Athena'ya bağışlarlar.

Zeytin ağacının sadece mitlerde değil tüm kutsal kitaplarda da adı geçer. İnanışa göre Adem, ölümden önce Tanrı'dan merhamet yağını dileyerek bunun için oğlu Şit'i görevlendirir. Şit, cennet bahçelerindeki iyilik ve kötülük ağacından üç tohum alıp ölmenden önce babasının ağzına koyar. Babası gömüldükten sonra mezarında yeşeren tohumlardan ise sedir, servi ve zeytin ağacı biter.

Arkeolojik buluntular zeytinin M.Ö. 6000 yılından beri tüketildiğini ve anavatanının Mezopotamya olduğunu gösteriyor. Bilinen en eski yazılı kaynaklarda da zeytinden sıkça söz ediliyor. Zeytinyağının çeşitli kokularla birlikte vücuda sürülmesi ise belki bundan da eski.

Zeytin (*olea europea*) zeytingiller (*oleaceae*) familyasından, yağ açısından zengin meyveleri için yetiştirilen bir ağaçtır. Ortalama 3-12 metreye kadar büyüeyebilen ve kışın yapraklarını dökmeyen zeytin ağaçları baharın sonlarına doğru çiçeklenir. Zeytin ağacının meyvesi, sert çekirdeğinde ve etli kısmında yüksek oranda yağ içerir. Hamken yeşil olan meyveler olgunlaştıkça esmerleşir. Dikildikten 4-8 yıl sonra meyve veren zeytin ağacı, ılıman iklim kuşağında yetişir. Son yıllarda Akdeniz tipi beslenmenin sağlık açısından yararlı olduğunun ortaya çıkmasıyla daha da önem kazanan zeytinyağından, sanayide sabun yapımında, eczacılıkta ise ağızdan müşil ve safra söktürücü olarak da yararlanılır.





ENG

Until the first half of the 19th century, the hills of Ayazağa, with a view overlooking the Bosphorus, were completely free of settlements, and were a popular area for the Ottoman Sultans to come to hunt. On one such visit, Sultan Mahmut II decided that he needed a place to stay while hunting, and had a summer palace built. It is an exquisite example of 19th century Ottoman architecture and ornamentation. This palace was followed by summer palaces built by Sultan Abdülaziz and master carpenter, Sultan Abdulhamit II. It was here that the latter was informed that he would be crowned. Today this area is known as

“The Maslak Summer Palaces”. Another sight to see while visiting the palaces are the strawberry fields which cover all this area from Levent to Ayazağa, which we call Maslak.

As settlements began to appear at Levent, land was put up for sale very cheaply. In time Büyükdere Avenue was lined with shabby huts, and signs, which said “This place is the property of X bank”. This continued until Istanbul Municipality put zoning restrictions on frontages. With this decision, Maslak is now rapidly becoming another “Manhattan”.

# THE NEW FACE OF MASLAK VE YENİ ÇEHRESİ

TR

19. yüzyılın ilk yarısına kadar Boğaz'a hakim manzarasıyla Ayazağa sırtları bomboştur. Osmanlı sultanları bölgeye avlanmak amacıyla gelirler. Sultan II Mahmud, ava geldiğinde konaklayabileceği bir yere ihtiyaç duyar ve bugün "Maslak Kasırları" olarak bildiğimiz, 19. yüzyıl Osmanlı mimarlığı ve süslemeciliğinin seçkin örneklerinden olan kasırların bulunduğu alana bir köşk inşa ettirir. Onu Sultan Abdülaziz'in yaptırdığı kasırlar takip eder. Sultan II. Abdülhamit için burası avlanma, dinlenme ve ustası olduğu marangozluk zanaatini geliştirme yeridir. Tahta çıktığını bile burada haber alır.

Bölgeye hareketlilik kazandıran kasırların dışında, Levent'le Ayazağa arasındaki Maslak diye adlandırığımız alan, çilek tarlaları olarak uzanır gider.

Levent'te yerleşimin başlamasıyla birlikte tarlalar çok uygun fiyata ve rica minnet satışa çıkartıldı. Zamanla Büyükdere Caddesi oto tamircilerinin yıkık dökük barakalarına ve "Bu arsa X bankanın malıdır" tabelalarına konukluk etti. İstanbul Belediyesi'nin aldığı öngörünüm kararına kadar da bu durum sürdü. Kararla birlikte Maslak artık "Manhattan" olma yolunda hızla ilerliyor.







# NAME: RENAISSANCE

## PLACE OF BIRTH: FLORENCE

# İSMİ: RÖNESANS

## DOĞUM YERİ: FLORANSA

WRITTEN BY / YAZAN

**MURAT ÖZSOY**

mozsoy@turkishguides.org

PHOTOGRAPHS / FOTOĞRAF

**İZZET KERİBAR**

**ENG** Florence, home of Michelangelo's masterpiece sculpture of David, was established on the shore of the Arno River upon Caesar's order, more than two thousand years ago. The city was named after Flora, the Goddess of Flowers. They work hard to deserve the name, planting many flora!

**The bloody conflict between the two noble families that inspired Shakespeare's "Romeo & Juliet", actually took place in Florence**

masterpiece you name is right here!

The two biggest collections in the world of art from the Middle Ages and the Renaissance are in Florence. One of them is in the Uffizi Arts Gallery, named after the office of the Medici Dukes, and the other is in the magnificent Pitti Palace where kings once lived. The bigger you are, the bigger problems you face! The safekeeping of such magnificent arts collections has been a serious problem. In 1966, the Arno River flooded and the city suffered terrible damage.

It took many long years to restore the city's works of art, despite contributions from the whole world. The many admirers of this city included Henry James, Stendhal, Albert Camus, and Mark Twain. With its population of only half a million, the city is visited

**TR** Michelangelo'nun başyapıtı Davut heykeline ev sahipliği yapan Floransa iki bin yılı aşkın bir süre önce, Sezar'ın emriyle Arno Nehri kıyısında kurulur. Kent, adını bereket tanrıçası Flora'dan alır. Adının hakkını vermek için de çalışır, didinir, bereketine bereket katar!

Medici ailesinin 1434 yılında başlayan iktidarından itibaren de sanatın ve kültürün beşiği olur. Botticelli'den Leonardo da Vinci'ye, Raphael'den Donatello'ya, Michelangelo'dan Rubens'e kimlerin başyapıtları yok ki bu beşiğin içinde!

Ortaçağ ve Rönesans sanatı alanında dünyanın en büyük iki koleksiyonu Floransa'da. Bunlardan biri, adını Medici düklerinin ofisinden alan Uffizi Sanat Galerisi, diğeri ise, bir zamanlar kralların yaşadığı muhteşem Pitti Sarayı. Büyük başın büyük derdi olurmuş! Bu derece muhteşem sanat koleksiyonlarını korumak da gerçekten ciddi bir sorun olmuş! 1966'da Arno Nehri taşmış ve kent feci bir sel baskınına uğramış.

Tüm dünyanın katkılarına karşın, kentin sanat eserlerinin restorasyonu hayli uzun yıllar almış. Henry James'ten Stendhal'e, Albert Camus'dan Mark Twain'e bu kentin hayranları saymakla bitecek gibi değil. Yarım milyonluk kenti yılda bir milyonu aşkın turist ziyaret ediyor! Her yıl nüfusunun iki katı kadar turist ağırlamak da her kente nasip olmaz doğrusu!

► The Duomo Cathedral / Duomo Katedrali



by more than a million tourists a year! As a matter of fact, not every city is so lucky as to host twice as many annual tourists as its population!

### Vecchio Bridge Spared by a German Commander

There were very few bridges in cities in the Middle Ages. There were only two bridges in the huge city of Paris, and in all, only three bridges over the Tiber River in Rome! The oldest bridge of Florence is the Vecchio Bridge, from the Roman Era, built over the narrowest part of the Arno River. The name also means "Old Bridge". This is the bridge a Nazi commander spared from being completely destroyed, as he was content with making it impassable by demolishing the Middle Age towers on both sides as well as the surrounding buildings when the German Army retreated from Italy in 1944.

Only butchers were allowed on the bridge in the early years, just after it was built in 1345. Later, all sorts of shops, from shoemakers to ironsmiths, began to appear on the bridge. In 1591, an order was given by those in power to "Let all the shops be demolished and let goldsmiths be set up!" Cellini, whose bust is on the bridge, was a goldsmith craftsman. Florence has become famous for the craft of jewelry making, undoubtedly because the Vecchio Bridge has hosted goldsmiths for four centuries!

### The Muse of "Romeo and Juliet"

The bloody conflict between the two noble families that inspired Shakespeare's "Romeo & Juliet", actually took place in Florence. This conflict occurred during the war between the pope and the emperor in the mid-XIII Century. Romeo's family took sides with the Pope and Juliet's family with the emperor. Thus, a simple conflict in Florence spread to all the cities of Northern Italy.

The city in the play written by Shakespeare in 1595, three and a half centuries after these conflicts, is Verona. Romeo and Juliet became desperate in their love because of the horrible hatred between the families. The two lovers, therefore, committed suicide one after the other! It's quite interesting that the conservatives of that age found theaters so nauseating as to compare them with the brothels in the vicinity!

### Jacketed Wine, Spectacles with Apples!

The bazaar of Florence, named after the Goddess of Flowers, is indeed as colorful as its name implies!

### Alman Komutanın Kıyamadığı Vecchio Köprüsü

Ortaçağ kentlerinde çok az sayıda köprü varmış. Koca Paris'te sadece iki, Roma'da Tiber Nehri üzerinde ise topu topu üç köprü bulunmuş o çağda! Floransa'nın en eski köprüsü de, Arno Nehri'nin en daraldığı yere kurulmuş olan Romalılardan kalma Vecchio Köprüsü'dür. Adı da zaten "Eski Köprü" anlamına gelir. 1944 yılında, Alman ordusu İtalya'dan geri çekilirken Nazi komutanın havaya uçurmaya kıyamayıp iki tarafındaki ortaçağ kuleleriyle yakındaki binaları yıkarak geçilmez hale getirmekle yetindiği köprü işte bu köprüdür.

1345'te inşa edilen köprüde, ilk zamanlar sadece kasaplara yer verilir. Sonraları, ayakkabıcıdan demirciye dek türlü çeşitli dükkânlar boy atar köprüde. Tarihler 1591'i gösterirken büyük yerden büyük bir emir gelir: "Bütün dükkânlar yıkıla, yerlerine kuyumcular kurula!" Köprüde büstü dikili olan Cellini de zaten bir kuyumcu ustası. Vecchio Köprüsü'nün dört asırlık muhteşem ev sahipliğinin de katkısıyla olsa gerek, Floransa'nın kuyumculuktaki şöhreti hiç de yabana atılamayacak bir düzeye ulaşmış durumda!

### "Romeo ve Juliette" in Esin Kaynağı

Shakespeare'in, "Romeo ve Juliette"ine esin kaynağı olan iki asil aile arasındaki kanlı çatışmalar gerçekte Floransa'da geçer. Bu çekişme, XIII. yüzyıl ortalarında papa ile imparator arasındaki savaş sırasında patlak verir ve Romeo'nun ailesi papanın, Juliette'in ailesi ise imparatorun tarafını tutar. Böylece, Floransa'daki basit kavga, tüm Kuzey İtalya kentlerine yayılır.

Shakespeare'in bu çatışmalardan üç buçuk asır sonra 1595'te kaleme aldığı oyununda kent Verona'dır. Romeo ve Juliette'in aşkı, aileler arasındaki korkunç kin karşısında umutsuzdur, bu yüzden iki âşık peş peşe intihar eder!.. İlginçtir, o dönemin muhafazakârları, tiyatroları, çevredeki genelevlere benzecek kadar tiksindirici bulurlarmış!

### Ceketli Şarap, Elmalı Gözlük!

Adını bereket tanrıçasından alan Floransa'nın çarşısı da adı gibi bereketli doğrusu! Şarap şişesinin üye-

► Palazzo Strozzi / Palazzo Strozzi civarı

**Shakespeare'in, "Romeo ve Juliette"ine esin kaynağı olan iki asil aile arasındaki kanlı çatışmalar gerçekte Floransa'da geçer. Bu çekişme giderek tüm Kuzey İtalya kentlerine yayılır.**



A small jacket is worn on wine bottles; they are on sale for 2 thousand lirets. The small jacket seems to have increased the price of the wine quite substantially! Due to the abundance of zeros, we are having difficulties in reading the price tags on suits and shoes in the windows of luxury stores. We often come across ice-cream shops named "Gelateria" in Florence. The ice cream tastes delicious indeed! We also often encounter fortune tellers at public squares of Florence, as we do in Rome, telling your fortune with tarot cards by candlelight and street lamps with a "Tarocchi" sign on a table complete with two portable chairs.

We notice randomly scattered apples and pears in the windows of an optics shop. It would be quite unsurprising if someone would enter and say, "Two pounds of apples and a pair of Ferre sun glasses, please"! And there's quite an interesting drawing on the window of the hamburger shop a little further along. The hamburger is running breathlessly, and a pair of false teeth is after it! On another window, we see cute little sewing machines the size of a finger. There are at least five zeros on their price tags, however! Photographed opposition to the Iranian regime opponents is numerous on the streets of Florence as they are in Rome.

### Hashish Propaganda with Megaphone!

In one of the busiest avenues of Florence, we notice the banner, which says "Droga illegale Mafia Arricchita Antiproibizionisti". It's a banner demanding that the use of all types of drugs be allowed! A fairly bald lecturer is wandering around, speaking English and Italian with a megaphone to convince people that cannabis and marijuana should be legalized. The Radical Party's banners saying, "Legalize Drugs" and "Legalize Cannabis" are obviously asking the tourists for help, as they are in English.

They distribute leaflets and demand that Indian hemp, from which drugs are obtained, be legalized as well as other types of drugs. The leaflet says, "Drugs are not banned as they're dangerous, but they're dangerous as they're banned!" and it says, "Support those who gather signatures for a new referendum, to be voted by Italians, on legalizing the production and use of Indian hemp!"

And on their stands, they sell t-shirts which say, "Let it be legalized" under the leaf of an Indian hemp. We've observed hundreds of interesting t-shirts from a grenade to Che Guevera during our tours in almost every city, yet seeing the one asking for the legalization of Indian hemp seems to be unique to Florence!

*rine, minik bir erkek ceketi giydirmişler, on iki bin lirete satıyorlar. Minik ceket, şarabın fiyatını hayli artırmış anlaşılın! Lüks mağazaların vitrinlerindeki elbise ve ayakkabı etiketlerini sıfır bolluğundan dolayı okumakta güçlük çekiyoruz.*

*"Gelateria" adlı dondurmacı dükkânlarına sık sık rast geliyoruz Floransa'da. Doğrusu, tadı da nefis dondurmaların. Meydanlarda, bir masanın etrafına iki portatif iskemle atıp mum ışığı ve sokak lambası altında "Tarocchi" ilanlarıyla tarot falı bakan falcılarla Roma'da olduğu gibi Floransa'da da hayli sık karşılaşılıyor.*

*Bir gözlükçü vitrinine gelişigüzel serpiştirilmiş elma ve armutlar dikkatimizi çekiyor. Vatandaşın, dükkândan içeri girip, "İki kilo elma istiyorum, bir de Ferre marka güneş gözlüğü!" demesi içten bile değil doğrusu! Az ötedeki hamburgercinin vitrinine de ilginç bir resim çizmişler. Hamburger nefes nefese koşturuyor, peşinden de bir çift takma diş kovalıyor! Bir başka vitrinde parmak büyüklüğünde mini minnacık dikiş makineleri görüyoruz. Üzerlerindeki etikette ise en az beş sıfır var! İran rejim karşıtlarının fotoğraflı muhalefeti Roma'da olduğu gibi Floransa sokaklarında da yoğun biçimde sürüyor.*

### Megafonlu Haşhaş Propagandası!

*Floransa'nın en kalabalık caddelerinden birinde "Droga illegale - Mafia Arricchita Antiproibizionisti" pankartı ilgimizi çekiyor. Her türlü uyuşturucunun serbest bırakılmasını talep eden bir pankart bu! Saçı dökük bir konuşmacı haşhaşın ve marihuananın yasallaşması konusunda İtalyanca ve İngilizce olarak megafonlu ikna turları yapmakta. Radical Party imzalı "Legalize Drugs" ve "Legalize Cannabis" afişleri de İngilizce yazıldığına göre özellikle turistlerden yardım istiyordu anlaşılın.*

*El ilanları dağıtıp her türlü uyuşturucu yanı sıra, uyuşturucu elde edilen hintkenevirinin de yasallaşmasını istiyorlar. El ilanında, "Uyuşturucular, tehlikeli olduğu için yasak değil, yasak olduğu için tehlikelidir!" deniyor ve devam ediliyor, "hintkenevirinin üretim ve tüketiminin yasallaşması konusunda İtalyanların oy kullanabileceği yeni bir referandum için imza toplayanları destekleyin!"*

*Standlarında da bir hintkeneviri yapırağı resmi altına "Yasallaşsın!" diye not düştükleri tişörtler satıyorlar. Gezimiz boyunca, hemen her kentte, el bombasından Che Guevera'ya kadar yüzlerce ilginç tişört görüyoruz ama, uyuşturucu elde edilen hintkenevirinin yasallaşmasını isteyen tişört de Floransa'ya kismet oluyor!*



Vecchio Bridge on Arno River / Arno Nehri üzerindeki Vecchio Köprüsü

### **An Apology Belated for 359 Years!**

We're now passing by Galileo High School. Galileo Galilei, the famous Italian astronomer and physicist was put on trial by the Inquisition because, he declared, "The earth revolves around the sun". He didn't quite defend himself in the twenty-day trial, and had to deny his theory on his knees instead. If he hadn't, he would've been tortured, tied to a pyre, and burned alive. Poor Galilei and poor humanity!

Rumor has it that while Galilei was standing up, he hit the floor with his foot and shouted: "The earth is yet revolving!" Another rumor has it that while he was leaving the courtroom he saw that the chandelier was swinging and said, "It is yet revolving!" Although it's not known if Galilei spoke these words, it's well known that he was sentenced to live in his house near Florence under the Inquisition's supervision, and that he lost his eyesight after a few years. Pope John Paul II said in 1992 that it had been a mistake for the church to try Galilei. It has taken a full 359 years for this "mistake" to be acknowledged!

As we shall leave Florence around noon, we take another look in the gothic cathedral and the Duomo

### **359 yıl Geciken Özür!**

*Galileo Lisesi önünden geçiyoruz. Sırf, "Dünya güneş etrafında dönüyor!" dediği için, 1633'te Engizisyon karşısına çıkarılan ünlü İtalyan gökbilimci ve fizikçi Galileo Galilei, yirmi gün süren davada, kendini pek savunmaz, diz çökerek öğretisini yadsımak zorunda kalır. Eğer inkâr etmemiş olsa, işkence görecekti ve hatta kazığa bağlanıp diri diri yakılacaktı. Zavallı Galilei ve zavallı insanlık!..*

*Bir söylentiye göre, Galilei doğrulurken ayağını yere vurur ve "Ama, gene de dünya dönüyor!" diye haykırır. Bir başka rivayete göre de, mahkeme salonundan çıkarken, avizenin sallandığını görür ve "yine de dönüyor!" der. Galilei'nin bunları söyleyip söylemediği pek belli değil ama, Floransa yakınlarındaki evinde Engizisyon gözetiminde yaşamaya mahkûm edildiği, birkaç yıl sonra da kör olduğu biliniyor...*

*Papa II. John Paul 1992'de, kilisenin Galilei'yi yargılamasının bir "yanlışlık" olduğunu söyler! Bu "yanlışlığın" kabulü için tam 359 yıl geçmesi gerekmişti!*

*Öğleye doğru Rönesans'ın beşiği Floransa'dan ayrılaçağımızdan son bir kez daha Duomo Meydanı'na ve gotik katedrale uğruyoruz. Bir buçuk asırlık bir ça-*

Square. The Santa Maria del Fiore Cathedral, finished in 1436 after one and a half centuries, is most famous because Dante was baptized there. The octagonal, green-white marbled San Giovanni Baptistery, right in front of the Cathedral and dating back a thousand years, is the oldest building in the city. The Baptistery's Eastern Gate, or the "Gate of Paradise" as Michelangelo called it, was completed in 1452 after twenty-seven years of hard work. You can imagine the intricacies of a baptistery gate that took twenty-seven years to finish! The subject matter of the engravings on the ten bronze panels was inspired by the Old Testament that is the Torah. The stories on the panels start with the Creation of Adam and Eve and end with the Queen of Sheba. The green-pink-white colored, eighty five-meter tall Bell Tower is very impressive. It is exactly seven centuries old!

### The Army of Sex Slaves of the Prince of Medici!

We're totally startled by the excellence of marble designs in the Medici Chapel of San Lorenzo Church, completed in the early 1700's, the construction of which lasted a century! It's difficult to imagine that marble can be embroidered as finely as needlework! As you'd guess, the designing of this chapel built for the graves of the Medicis' also belongs to Michelangelo. The statues of "Day and Night" and "Twilight and Dawn", the symbols of the mortal world, have been installed on the sarcophagi that belong to two dukes. There's a man and a woman on each. No greater mastery of composition is available anywhere in the world. The grave of Michelangelo however, who designed the graves of the Medicis, is in the Medici Chapel of Santa Croce Franciscan Church, where the graves of Galilei, Machiavelli and Rossini are also found.

We swim through the sea of t-shirts with Acid-Jazz, sickle & hammer or Che, and visit the Medici Palace in which the Medici family lived until 1540. Rumor has it that an army of sex slaves, consisting of more than four hundred men and women were the property of the last Prince of Medici, Gian Gastone.

### The Statue of David in Galleria Accademia

We divert to Galleria Accademia and get in the queue. Galleria Accademia is one of the most famous museums of Italy, and this fame is for a very simple reason! The Statue of David meets its admirers right here. After waiting for approximately an hour, we're in front of Michelangelo's world-famous masterpiece. The guides would tell about each and every muscle and vein of the statue, if time allowed! Indeed, the

alışmadan sonra 1436'da tamamlanan Santa Maria del Fiore Katedrali'nin ününe ün katan bir özelliği de Dante'nin burada vaftiz edilmiş oluşu.

Katedral'in hemen önündeki, sekiz köşeli, yeşil-be-yaz mermerli San Giovanni Vaftizhanesi bin yıllık geçmişle kentin en eski yapısı! Vaftizhanenin Doğu Kapısı, ya da Michelangelo'nun deyişiyle "Cennet Kapısı" yirmi yedi yıllık bir çalışmadan sonra ancak 1452'de tamamlanabilmiş. Bir vaftizhane kapısı yirmi yedi yılda tamamlanabiliyorsa varın gerisini siz düşünün! Üzerindeki on bronz paneldeki kabartmaların konusu Eski Ahid'den yani Tevrat'tan alınmış. Havva ile Adem'in Yarattılışı'ndan başlayıp Seba Melikesi ile tamamlanıyor panellerdeki öyküler. Yeşil-pembe-beyaz renkli, seksen beş metrelik Çan Kulesi ise gerçekten çok etkileyici. Üstelik de tam yedi asırlık!..

### Medici Prensinin Seks Kölesi Ordusu!

İnşası bir asır süren ve 1700'lerin başlarında tamamlanan San Lorenzo Kilisesi Medici Şapeli'ndeki mermer desenlerin mükemmelliği karşısında şaşkına dönüyoruz! Mermerin, nakış gibi bu derece ince işlenebileceğini hayal bile etmek son derece zor doğrusu! Mediciler'in mezarları için yapılan bu şapelin düzenlenmesi de tahmin edilebileceği gibi Michelangelo'ya ait. İki düke ait lahitlerin üzerine, ölümlü dünyanın simgeleri olan "Gündüz ve Gece" ile "Alacakaranlık ve Şafak" heykelleri yerleştirilmiş. Her birinde bir erkek ile bir kadın yer alıyor. Kompozisyon ustalığı açısından bu derece özgün bir başka yapıt dünyada gösterilemiyor. Mediciler'e mezar düzenlemesi yapan Michelangelo'nun kendi mezarı ise Galilei, Machiavelli ve Rossini'nin de mezarlarının bulunduğu XIII. yüzyıla tarihlenen Santa Croce Fransiskan Kilisesi Medici Şapeli'nde.

Acid-Jazz'lı, orak çekiçli ya da Che'li tişörtler denizini geçip Medici ailesinin 1540 yılına dek yaşadığı Medici Sarayı'nı geziyoruz. Son Medici Prensi Gian Gastone'un hem kadın, hem de erkeklerden oluşan "seks kölesi ordusu"nun dört yüz kişiyi aştığı rivayet olunuyor!

### Galleria Accademia'da Davut Heykeli

Galleria Accademia'ya yönelip kuyruğa giriyoruz. Galleria Accademia tüm İtalya'nın en ünlü müzelerinden biri. Bu şöhretin nedeni de çok basit! Davut heykeli burada hayranlarıyla buluşuyor. Yaklaşık bir saatlik bekleyişten sonra, Michelangelo'nun ünü dünyayı tutan başyapıtı önündeyiz. Rehberler, hey-

► Piazza della Signoria and Michelangelo's "David" / Piazza della Signoria ve Michelangelo'nun "Davut" heykeli





veins in David's hands and neck are so real that one can't help but be impressed!

Michelangelo completed the statue in 1504 after a full three years of work. Unbelievably, this work of art, admired by the world for centuries, was completed when the genius artist was only twenty-nine years old. Many believe that the Statue of David, in which Michelangelo epitomized the Renaissance man, has had a more profound influence than that of Apollo or even of Hercules. David symbolizes the power with his powerful body, and the rage by his facial expression. With David the Prophet's beautiful, deep voice, wild animals were tamed, and flying birds fell down! That's exactly why men with deep and rich voices are called "Davidian voiced". What's interesting is that David the Prophet, who was famous for killing the giant Calut, is not defined in this statue as a figure with one foot on the giant's cut-off head as one would expect. That is because it was aimed to emphasize that David the Prophet owed his victory rather to his wit and innocence than his physical power. The Statue of David has been the symbol of freedom for Florencians throughout the ages. The city, surrounded by aggressive enemies, has identified itself with David the Prophet who defeated very powerful enemies.

David's left arm was broken because of a table thrown out of Vecchio Palace by someone as strong, powerful and furious during a scuffle in the year 1527! As it took sixteen years to restore only an arm, it would be fair to say that the Statue of David escaped from this table-throwing event rather unharmed! As the original David was taken to safe shelter within Galleria Academia, which was built specifically for this purpose in 1873, a marble copy was placed at Signora Square and a bronze copy at Michelangelo Square, so as not to let those squares be gloomily deprived of David.

### Could There be any Better Reason to be Burnt?

The Signora Square, where the marble copy of David was placed, is famous for the Vecchio Palace on one hand, and infamous for having first excommunicated and then burnt the reformist Dominican priest Savonarola back in 1498.

What this priest might have done to deserve being burnt has worried me for quite some time. Finally I learned that he was the leader of the revolution that interrupted the Medici dynasty, which had lasted for three centuries, between 1494 and 1798. Many things become clear then. Could there possibly be any better reason to be burnt at the Signora Square

kelin her bir damarını, her bir kasını ayrı ayrı anlatacaklar vakit yetse! Gerçekten de, Davut heykelinin ellerindeki ve boynundaki damarlar öylesine canlı ki, etkilenmemek elde değil doğrusu!

Michelangelo, üç yıllık bir çalışma sonucu, 1504 yılında tamamlar heykeli. Tüm dünyanın asırlardır hayranlıkla izlediği bu eser ortaya çıktığında, inanaması zor ama, dâhi sanatçı sadece ve sadece yirmi dokuz yaşındadır! Michelangelo'nun, Rönesans insanını ön plana çıkarmış olduğu Davut heykelinin Apollo'dan ve hatta Herkül'den daha yüklü bir anlatıma sahip olduğu kanısı yaygın. Davut; kuvvetli vücuduyla gücü, cesur yüz ifadesi ile de öfkeyi sembolize ediyor. Davut Peygamber'in güzel ve tok sesinin etkisiyle, yabancı hayvanlar uysallaşır, uçan kuşlar yerlere düşer! Halk arasında, sesi gür ve tok olan erkekler için "dâvudi sesli" denmesinin nedeni de budur. İşin ilginç, dev Calut'u öldürmesi ile ünlenen Davut Peygamber, bu heykelinde, beklenebileceği gibi, bir ayağını devin kesik başının üzerine koymuş halde ifade edilmez. Çünkü, Davut Peygamber'in, zaferini, acı kuvvetine değil, zekâsına ve masumiyetine borçlu olduğu vurgulanmak istenmiştir. Davut heykeli, asırlar boyunca Floransalılar için özgürlüğün sembolü olmuştur. Saldırgan düşmanlarla çevrili kent, kendini, çok güçlü düşmanları dize getiren Davut Peygamber'le özdeşleştirmiştir.

Ancak, yine böyle güçlü, kuvvetli ve öfkeli birinin, 1527 yılındaki bir kargaşa sırasında, Vecchio Sarayı'ndan fırlatıverdiği bir masa yüzünden Davut'un sol kolu kırılır! Sadece bir kolun restore edilmesi on altı yıl sürdüğüne göre, Davut heykelinin bu masa fırlatma operasyonundan ucuz kurtulduğu bile söylenebilir! Davut'un orijinali, 1873 yılında, sırf bu heykel için yapılmış olan Galleria Accademia'da emniyet altına alınırken, meydanlar da Davut'suz mahzun kalmaları diye, mermer kopyası Signoria Meydanı'na, bronz kopyası ise Michelangelo Meydanı'na yerleştirilir.

### Daha İyi Bir Neden Olabilir mi Yakılmak için?

Davut'un mermer kopyasının yerleştirildiği Signoria Meydanı, bir yandan Vecchio Sarayı'na ev sahipliği yaparken, öte yandan da reformcu Dominiken keşiş Savonarola'nın 1498'de önce aforoz edilip sonra da yakılmasının acılarını taşıyor.

Bu keşişin yakılmayı hak edecek ne yaptığı uzun süre aklımı kurcalıyor. Sonunda öğreniyorum ki, Medici hanedanının üç asırlık iktidarını 1494-98 arasında kesintiye uğratan devrimin lideri bu keşiştir. O zaman pek çok şey kafamda berraklaşıyor. Medici iktidarını kesintiye uğratmaktan daha iyi bir neden



Sunset on The Arno River / Arno Nehri'nde günbatımı

than interrupting the Medici rule! The Vecchio Palace, completed in 1310, with a life of seven centuries, has a very tall tower of ninety plus meters. The palace is full of beautiful works of art, yet neither photograph nor video shooting is allowed! I wonder if those who had built this beautiful palace and their families had ever stretched their legs and felt comfortable here!

### **The Comet is Spreading the Plague! Prescription: Bird Mask!**

In 1348, the darkest year for Florence, the Black Plague terrorized not only Florence but also the whole of Europe. The disease, transmitted from Crimea by tradesmen of Genoa, spread throughout Europe very rapidly. Casualties increased by large numbers everywhere. The plague wiped out one third of the population, already devastated due to many years of insufficient crops, in a period of just a few months. The epidemic that seemed to have disappeared in 1350 was not to be forgotten, as it kept on coming back every ten years until the end of the century!

*olabilir mi Signoria Meydanı'nda yakılmak için! 1310 yılında tamamlandığına göre, yedi asırlık bir ömrü arkasında bırakan Vecchio Sarayı'nın doksan küsur metrelik upuzun bir de kulesi var. Sarayın içi nefis eserlerle dolu, ancak ne fotoğraf, ne de video çekimine izin veriliyor! Bu nefis sarayı yaptırınlar ve aileleri şöyle ayaklarını uzatıp rahat edebilmişler midir burada acaba?*

### **Kuyruklyıldız Veba Saçıyor! Çaresi: Kuş Maskesi!**

*Floransa'nın kara yılı olan 1348'de, kara veba, sadece Floransa'yı değil tüm Avrupa'yı kasıp kavurur. Cenevizli tüccarlar tarafından Kırım'dan taşınan hastalık çok hızlı bir biçimde Avrupa'ya yayılır. Her yerde ölü sayısı korkunç biçimde artar. Veba, yıllardan beri iyi ürün alamadığı için zaten perişan olmuş halkın üçte birini, hem de birkaç ay gibi çok kısa bir sürede yok eder! 1350 yılında uzaklaşan salgın pek kendini unutturmaya niyetli değildir; yüzyılın sonuna dek on yılda bir tekrar geri gelir!*

People began to wear weird masks that resembled a bird's beak stuffed with aromatic substances to protect themselves against the plague, which they believed to be a contagious air-borne disease! Popular treatment methods like scattering vinegar around, preparing mush out of insect dust were futile work! Consequently, horrible scenes such as coffins piled upon one another and corpses randomly thrown into common graves became the unvarying phenomenon in many cities during the plague.

### One-Thousand-Year Old Dante Church

We have very little time left before leaving the city. As the last thing, we visit the Church of Dante. Although its name is printed as "Chiesa di Dante" on all signboards, the actual name of this church is Saint Margaret.

The story of why this roughly one-thousand-year old church, which dates back to 1032, is called the Church of Dante is: Dante met his poetic muse Beatrice, and also married his wife Gemma right here. Also, Beatrice, Gemma and their families are buried here. As this church is the center of Dante's religious, social, and political life, it is called the Church of Dante. Therefore, we're not at all surprised to see a huge painting of Dante in his long, red dress and of Beatrice, placed at the church's entrance, and that one of the streets right out of the church is named Dante Street!

We take a last photograph of the Vecchio Bridge, spared from being destroyed by the German commander while his army was retreating at the end of World War II, and we walk with quick steps toward the point where we'll meet our bus...

*Hava yoluyla bulaştığına inandıkları vebadan korunmak için insanlar, kafalarına kuş gagasını andıran, içi kokulu maddelerle dolu garip ötesi maskeler takarlar! Etrafa sirke serpmek, böcek tozlarından lapa yapmak gibi popüler tedavi yöntemleri de havanda su dövmekten öte bir işe yaramaz! Sonuç*

*olarak, üst üste yığılmış tabutlar, alelacele toplu mezarlara atıliveren cesetler gibi korkunç sahneler pek çok kentin değişmez görüntüsünü oluşturur veba salgını boyunca...*

### Bin Yıllık Dante Kilisesi

*Kentten ayrılmamıza çok az zaman kaldı. Son olarak, Dante Kilisesi'ni ziyaret ediyoruz. Her ne kadar tüm turistik levhelerde adı "Chiesa di Dante" olarak geçiyorsa da, bu kilisenin asıl adı Saint Margaret.*

*1032'ye tarihlenen yaklaşık bin yıllık bu kiliseye Dante Kilisesi denmesinin öyküsü şöyle:*

*Dante, şiirinin ilham kaynağı olan Beatrice ile burada tanışır, eşi Gemma ile de burada evlenir. Üstelik, Beatrice ve Gemma ile aileleri de burada gömülüdür. Bu kilise, Dante'nin, hem dini, hem de sosyal, politik yaşamının merkezi olduğundan Dante Kilisesi olarak anılagelir. Bu nedenle, uzun, kırmızı*

*kiyafeti içinde Dante ile Beatrice'i gösteren kocaman bir tablonun kilisenin girişinde yer alması ve kilisenin hemen dışındaki sokaklardan birine de Dante Sokağı adının verilmesi bizi hiç mi hiç şaşırtmıyor doğrusu!*

*II. Dünya Savaşı sonlarında, ordusu geri çekilirken, Alman komutanın bile havaya uçurmaya kıyamadığı o güzelim Vecchio Köprüsü'nün son bir fotoğrafını çekip otobüsümüzle buluşacağımız noktaya doğru yürüyoruz hızlı adımlarla...*



View of Florence / Floransa genel şehir görüntüsü



# DINING & WINING / YEMEK KEYFİ



## Zeyrekhane

Located in the Pantocrator Monastery serves Turkish food. Closed on Mondays.

*Pantocrator Manastırının içinde yer alıyor. Türk mutfağından örnekler sunuyor. Pazartesileri kapalı.*

Tel: (212) 532 27  
Sinanağa Mahallesi  
İbathane Arkası Sok. No 10 Zeyrek/Fatih



## Hacı Abdullah

A famous and traditional Turkish restaurant that serves real home style Turkish food. Open between 11:30-22:00

*Ev yemekleri yapıyor ve "lokanta" ismini hakıyla koruyor. 11:30-22:00 arası açık.*

Tel: (212) 293 8561  
Sakızağa Caddesi 17 Beyoğlu



## Sadrazam Kemal

Full range of appetizers. Famous for its Sadrazam meatballs and pilaf. People go there for its sweetbread kebab.

*Mezeleri, sadrazam köftesi ve pilavı çok özel. Müdavimleri uykuluk kebabı için gidiyor.*

Tel: (212) 320 44 41  
Karaağaç Caddesi 120/A Söğütözü



## Sütçü

Sütçü sells the best dairy products, produced in traditional Bulgarian style. Also serves breakfast with fresh bread, honey and cream.

*Bulgar mandıra geleneğine sahip Sütçü'den süt ürünleri alabileceğiniz gibi, kaymaklı ballı nefis bir kahvaltı edebilirsiniz.*

Tel: (212) 258 26 16  
Köyü Meydanı  
Mumcu Bakkal Sok. 5 Beşiktaş



## Ocakbaşı

Traditional Turkish cuisine in a historical setting accompanied by live music.

*Geleneksel Türk mutfağı canlı müzik eşliğinde ve tarihi bir atmosferde sunuluyor.*

Tel: (212) 516 69 80  
The President Hotel  
Tiyatro Cad. 25 Beyazıt



## Summit

Overlooking the Bosphorus, Summit serves a wide variety of cocktails and fusion cuisine. It's the meeting point of businessmen and foreigners living in İstanbul.

*Boğazın muhteşem güzelliğine bakarak değişik kokteyller yudumlayacağımız ve fusion mutfağının tadına varacağınız Summit, iş adamları ile İstanbul'da yaşayan yabancıların buluşma noktası.*

Tel: (212) 227 30 00  
Conrad Hotel Beşiktaş

# TRENDS/ EĞİLİMLER



## Renaissance Kneippness & Spa Center

Need to release your mind from stress, rejuvenate your body and soul, and pamper yourself? Give yourself a week at the Renaissance Antalya Resort Hotel. The choices at Harmonia Rebirth Wellness and Spa are endless.

*Zihninizi dinlendirmek, bedeninizi canlandırmak, yenilenmek ve kendinizi gerçekten şımartmak istiyorsanız sonsuz seçenekleriyle sağlık ve güzellik hizmeti veren Harmonia'ya bir hafta ayırın. Renaissance Antalya Resort Otel'de tatil yaparken otelin bünyesine yer alan Harmonia'da gençleşin, güzelleşin.*

P.O.Box 654 07004 Kemer/Antalya  
Tel: (242) 824 84 31  
www.renaissanceantalya.com  
harmonia@renaissanceantalya.com



## Givenchy No Surgetics

This "new age" three-in-one cream peels, nourishes and prevents sagging. The result is a smoother, younger skin.

*Kozmetiğin üç vazgeçilmezini tek formülde sunan krem, cildi soyarak kırıksıklıklardan arındırıyor. Kolajen etkisiyle lifleri sıkılaştırıyor ve kompres etkisiyle yüz ovalini toparlıyor.*

# MUST SEE/ GÖRÜLMELİ



## Yıldız Sarayı Müzesi

The converted carpentry workshop of Sultan Abdülhamit now houses exquisite porcelain pieces, giant vases, and joinery produced by the Sultan himself. Open between 09:30-18:00 Closed on Mondays.

*Sultan Abdülhamit'in marangozluk atölyesi olan bu bina şimdi nadide porselenlere, dev vazolara ve Sultanın bizzat kendisi tarafından yapılmış ahşap eşyalara ev sahipliği yapıyor.09:30-18:00 saatleri arası açık olan saray pazartesileri kapalı.*

Barbaros Bulvarı Beşiktaş  
Tel: (212) 258 30 80



## Yıldız Porselen

Reproductions of Turkish-Ottoman handicrafts made and displayed in a museum-factory atmosphere. Open weekdays until 18:00. The shop is open daily until 19:00.

*Türk-Osmanlı el sanatlarını asıllarına bağlı kalarak üreten bu müze fabrikayı hafta içi 18:00 e kadar gezebilirsiniz. Fabrika satış mağazası ise hergün 19:00 a açık.*

Yıldız Parkı içi Beşiktaş  
Tel: 0212 260 23 70

# MADE IN TURKEY / TÜRK MALI



## Arpaş

Beautiful ethnic jewelry inspired from ancient designs. Wholesale and retail sales are available.

*Antik çağlardan günümüze gelen motifleri yorumlayan Arpaş toptan ve perakende satış yapıyor.*

Keresteciler Sitesi, Fatih Cad. 26 Merter  
Tel: (212) 641 36 15



## Ayşegül Acar

A wide range of jewelry made of pearls and diamonds.

*Ayşegül Acar, inci ve pırlantanın ağırlıklı olarak kullanıldığı geniş bir ürün yelpazesine sahip.*

Acı Çeşme Sok. Zincirli Han 104  
Kapalıçarşı  
Tel: (212) 522 16 17

## Goldaş

Wide range golden jewellery of fine quality.

*Geniş ürün yelpazesi kaliteli ürünlerden oluşuyor.*



Rumeli Cad. 67 Nişantaşı  
Tel: (212) 291 18 50  
istanbul@goldas.com



## Kütahya Seramik

Kütahya Seramik produces decorated and plane kitchen & bathroom ceramics and sanitary goods using latest technology. Special designs for kids are also available.

*Hijyen konularına büyük önem verilerek son sistem teknolojiyle hazırlanan dekorlu ve dekorsuz mutfak ve banyo tasarımlarının yanı sıra çocuk serisine de sahip.*

Sezai Selek Sok. 2/5-2 Nişantaşı  
Tel: (212) 231 65 85



## Elmor

Elmor produces state-of-the-art bathroom furniture, ceramics and sanitary goods.

*Yüksek teknolojiye sahip Elmor, minimalist yaklaşımla hazırlanmış banyo mobilyaları, banyo seramikleri ve sağlık gereçleri üretiyor.*

Tel: (212) 251 70 06  
http://www.elmor.com.tr  
elmor@elmor.com.tr

## Paşabahçe



Turkey's first and best glassware producer has a large collection ranging from modern to traditional items.

*Paşabahçe baharı, pembe ile sedefin romantik buluşması "Temptation" koleksiyonuyla karşılıyor.*

Şişli, Maslak, Bağdat Caddesi

## Damat – Tween



Elegant and high quality men's wear. Exclusive clothing for special events and casual sportswear.

*Kaliteli erkek giyiminde öncü isimlerden biri. Smokin, frak gibi özel tasarımların yanı sıra spor ve rahat giyimde de iddialı.*

Akmerkez (212) 282 01 12, Galleria (212) 560 90 12, Suadiye (216) 356 97 66, Şişli (212) 241 04 76)

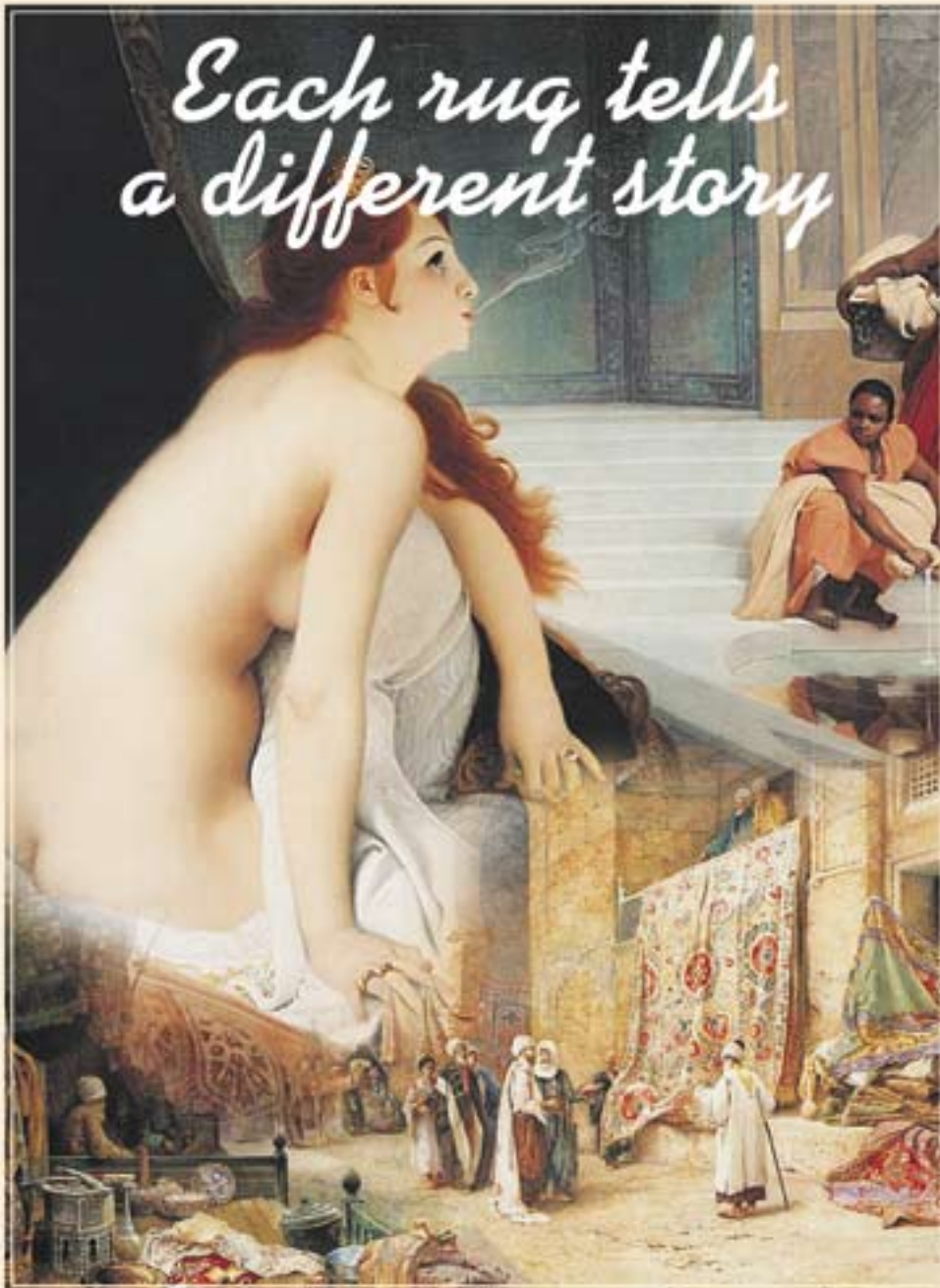








*Each rug tells  
a different story*



**FINEST SILK, RARE ANTIQUE, OVERSIZE RUGS AND ANATOLIAN KILIMS**

*Yüksel Carpets*

**CAPPADOCIA**

PHONE: +90 (384) 343 3750

FAX: +90 (384) 343 3174

ORTAHISAR, ÜRGÜP

**EPHESUS**

PHONE: +90 (232) 892 4316-17

FAX: +90 (232) 892 4479

KUSADASI YOLU 1. KM SELÇUK

[WWW.YUKSELCARPET.COM](http://WWW.YUKSELCARPET.COM) / [YUKSELCARPET@YUKSELCARPET.COM](mailto:YUKSELCARPET@YUKSELCARPET.COM)